

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

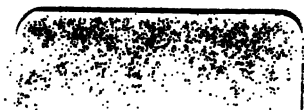
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

3 3433 05751562 3

LO LLIBRE DELS POETAS.

CANSONER DE OBRAS RIMADAS

DELS SEGLES XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII Y XVIII

ACOMPANYAT DE NOTES I DE UN FÓLECH.

PER

Francesch Pelay Briz.

BARCELONA:

ESTABLIMENT TIPGRÀFICH-EDITORIAL DE SALVADOR MANERO,

Plaza del Teatro, núm. 7.—Ronda 128.

1868.

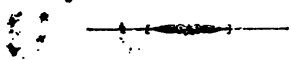
Rahons molt llargas d'explicar no 'ns han permès fer aquest llibre com hagueram volgut, ço es, acompanyant las obras de cada poeta de un estudi crítich y d'una biografia. La llarga estensió que aixís anava a donar a l'obra la hauria separada del objecte que 'ns proposarem al fer-la, al començar aquest cansoner, nostra mes capdalt mira fou posar en marxa de fer un llibre hont hi hagués mostra de tants quants poetas catalans se coneixen; també creguerem que la edició devia esser econòmica perquè donés los resultats qu' eran de esperar. Si l' haguéssim allargada massa el resultat hauria tingut eixa última qualitat. Sobre aixó llegescas las últimas pájinas del prologuet de la obra.

Per fer mes senzill lo estudi dels poetas, los hem posat per llibres segons y, en lo cos de la obra, 'ls havém dividit per segles. Al fer aixó, al llibre de mots haurém caigut en algunas erradas, pus com hi ha molts poetas que visqueren entre las darrerías d'un segle y 'l comens de l' altre, per de molta dificultat lo classificarlos be. Nosaltres en aquest cas havem posat al poeta en lo segle en que com á poeta s' ha dat á coneixe. Així per exemple, *Jaume de Mataplana* y *Ramon Vidal de Bezaudú* nasqueren á de vegias del segle XII; mes com escrigueren la major part de las mes notables obras en lo segle XIII, los hem posat en aquest segle. Per naltres tractar de lo poeta naixement del poeta te lloch lo jorn en que neix en ell lo poeta. Espiritualment es á dir en cassos com lo present.

D' altres autors hi ha com *Oliver lo templari*, que ls posem entre catalans, sense saverse de cert si ho son. Empero si no se sap de cert y algú no n' hi ha que per lo esperit se deurian contar per tals, com ja hi hauria nosaltres á qualsevol que, venint de catalans, escriguis en català, casi sempre aixís se contan com á trovadors provençals tants quants en provençal escrigueren, tan si eran de Provensa com de Catalunya. Una observació devem fer per lo que toca á *Daude de Prades*; las pocas novas que d' aquest poeta teniam arregladas al fer lo llibre y l' nom de la població que acompanya al nom *Daude* nos han fet caure en una errada que 'ns apressurém á corregir. Lo nom *Prades* no 's refereix al de la vila catalana, y sí sols al de un poblet de á unas tres horas de Rodez. Aixís está escrit en sa vida *«Daude de Prades, p. de Rosergue, d' un borg que á nom Prades, pres de la ciutat de Rodez, quatre legas.»*

Per las observacions ne podriam fer; mes ab'as que fem notar n' hi ha prou per respondre á las que de moment se 'ns pigan endressar.

LO LLIBRE DELS POETAS.

NPZ

BRIL

1. Poetry, Catalan - Collections.

LO LLIBRE DELS POETAS.

33
CANSONER DE OBRAS RIMADAS

DELS SEGLES XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII Y XVIII

ACOMPANYAT DE NOTAS Y DE UN PRÓLECH,

PER

Francesch Pelay Briz.

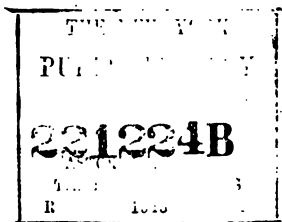
BARCELONA:

ESTABLIMENT TIPOGRÀFICH-EDITORIAL DE SALVADOR MANERO,

Rambla de Sta. Mónica, núm. 2, —Ronda 128.

1867.

EVD


~~~~~  
**ES PROPRIAT.**  
~~~~~

AL MESTRE EN GAY SABER
EN VÍCTOR BALAGUER.

«Qui be estima
may oblida.»

J. P. Buj.

Septembre de 1867.

Rosenthal 20 Nov. 1942

OBRES DEL MATEIX AUTOR.

LA MASIA DELS AMORS, poema en XII cants.

LO BROT D' ACHS, rimas.

CANSONS DE LA TERRA, cants populars catalans; 2 volums.

MIREYA, traducció en vers.

LAS SET BALADAS.

AUSIAS MARCH, reimpressió de las obras d' est poeta.

LO LLIBRE DE LES DONES, de Jaume Roig, reimpressió.

CALENDARI CATALÁ (anys 1865, 1866 y 1867), escrit per los mes coneguts poetas catalans mallorquins y valencians.

LO LLIBRE DELS ANGELS, en vers.

LA CREU DE PLATA, drama en 3 actes.

QUI S' ESPERA 'S DESESPERA, comedia en 1 acte.

EN PREPARACIÓ.

CANSONS DE LA TERRA: 3.^r volum.

PRÓLECH.

En los siglos XII, XIII y part. del XIV se pot ben dir que la verdadera literatura catalana no existia. Be es cert que hi havia aquí en Catalunya infants, prínceps y fins reys que componian trobas, be es veritat que imitavan á aqueixos un aplech de cavallers tots ells de clarejant ingeni y molta inspiració; emperó precis es confessar que no passavan de ser uns trists imitadors de la escola provençal que llavors s' havia ensenyorit de las principals cortis y de casi todas las liras dels poetas del mijorn de la França, Italia, Espanya y quelcuns de Inglaterra. No mancá tampoch un emperader (1) que compongués en esta llenga aquella tan coneguda cansó que diu aixís: «*Plasmí cavaller francés—e la dona catalana...*» Los trobadors catalans prenia dels de mes enllá del Pirineu, formas, llenga, estil y fins moltes vegadas també lo argument de sos cants.

Aixó no podia crear per sí sols una literatura verament catalana, mes podia influir molt y molt en que

(1) Frederich Barbarroja.

eixa literatura comensás á péndre peu. Y aixís fou. Las ganas de imitar á tot lo que 's feya en Provença, portá als fills del nostre país á la lloable imitació de las festas literarias que, aprop de las Alpinas, eran conegudas ab lo nom de *corts d' amor*. Un rey poeta ó, mes ben dit, un poeta rey fou qui, cridant á Barcelona á dos dels que jutges havian estat á Tolosa, feu naixe en la ciutat dels comptes los certámens que tants bons fruits havian de dar y tant havian de ferhi en la, mes que regeneració, vera creació de la literatura de la nostra llenga. En efecte á Joan primer se déu la verdadera naixensa de la escola catalana; en aquells certámens s' hi troba ja á poetas que volentse desfer dels lligams que á son pensament posava lo tindre que parlar en una llenga sávia, trencant casi del tot ab la tradició literaria, prenen á la llenga de la terra y la aixecan al igual de la que fins llavors s' havia cregut ser la única digne de expressar en rimas los pensaments dels trobadors, la provençal. Be es veritat que est cambi no 's poguè fer de una manera que res que desitjar deixés, be es cert que molts provençalismes vingueren á enlletgir á la llenga que, fins llavors parlada solzament pèl poble y cantada pèls jutglars, anava á ferse escoltar de tot un regne y á dictar lleys, un segle després, á la que avuy anomenan dolsa parla castellana. Los modismes del Provençal y moltas paraulas que, perque los consideressen vulgars ó mal sonants en la nostra propia, van péndre

dre dels trobadors de Provença los nostres poetas, vingueren á figurar entre los mots de la llenga de nostre pais. Esta barreja deslluhí alguna mica; la dolsura dels lays y sparsas dels trobadors catalans, emperó considerant lo pas que acabavan de donar mirantlo des de abans del segle XIV y no de després en çá, trobarém que ben, ben contents devém estar de aquells provençalismes, terminacions y defectes, perque ells eran com lo boll que tapava l' grá, boll que mes tart lo vent del bon gust podia arrebassar, si no del tot en la major part.

Lo que mes crida la atenció entre 'ls trobadors de aquell temps es la originalitat en la forma. Veyémlos rompre quasi del tot ab las rimas per parellas (que sols guardaren per la codolada); veyémlos escullir com á metro predilecte la vintena en bordons de onze sílabas, trencadas per l' accent en la quarta, y trobém las *endressas* y *tornadas* que es lo que mes carácter de originalitat dona á llurs obras.

Aquesta llavor es la que ixqué dels «Jochs florals» creats per Joan I. Aquesta llavor devia donar fruit, y 'l donguè en lo segle XV.

Lo segle que acabém de nomenar es lo segle d' or de nostra literatura. En ell figuran los noms de nostres mes coneguts poetas, en ell se escriu en tota classe de metros, en ell pren forsa lo geni literari catalá y llansa al mon unas *esparsas* que guanyan á son autor lo títol de príncep dels poetas catalans, y un llibre que pare

ve á ser de la novela picaresca. Ausias March, Jaume Roig, Roig de Corella, Fenollar, Rocaberti y tants altres coneguts y respectats noms son los que omplan de cap á cap tot lo espay d' est segle. Ben bè de planye es que tanta sava poética com hi hagué llavors, no servis per donar fi á la bona obra que 'ls poetas del segle XIV havian comensat, y per esborrar lo desig de fer imitacions, desig que privava als trobadors lo esse del tot original. Lo treball dels poetas de las darrerías del catorzé segle fou del tot perdut. Fins lo mes privilegiat dels trobadors de aquella época no 's desdenyá de abeurarse en la font de la poesia italiana, essent aixís que de mes apropiada á la sanch de sas venas n' haguera trobat en sa mateixa terra. Si; fins Ausias March, lo mes inspirat del poetas catalans, no pogué lliurarse de la malaltía aquesta y arribá á traduhir en vers las passions de son cor, del mateix modo com ho havia fet abans qu' ell lo gran Petrarca. Y no content ab aixó, encara va fer mes. Sos martiris de amor nasqueren lo mateix jorn en que van naixe los del poeta italiá (1).

No es aixó voler menysprear al gran trobador, ço es planyes' de un mal. Lo dir que 'l sol tè tacas no es dir que sia lleig, es fer entendre que fora mes hermòs si no 'n tingués cap. La prova de que Ausias fou un geni, nos la dona lo mateix rey dels poetas castellans

(1) *Era 'l giorno ch' al sol si scoloraro...* (Sonet III.—Petrarca.)

de sa centuria. Lo dòls *Garcilaso*, lo qui diuhen creador del endecasílabo; aquest tan alabat poeta, no s' envergonyí de pèndre per mestre á nostre Ausias, y fea mes que imitarlo, fins lo traduhí en quelcunas parts: qui d' aixó dupte, llegesca la tornada del cant XLIX de Ausias March y 'l sonet XXVII de Garcilaso (1).

Lo trobador valenciá fou sens disputa lo primer poeta de son temps, mes ab tot no fou lo mes original; precis es confessarho. Creyém de bona fe que aquest va ser Messen Jaume Roig, lo autor del *Libre de les dones*. Be es veritat que en cambi tè est poeta molts defectes que no enlletjeixen á las obras d' Ausias, com son paraulas afrancesadas y algunas presas del castellá; no cap pas cap mica de dupte de que hi ha alguns provençalismes en *lo spill*; mes ab tot y aixó, la naturalitat, dolcesa, gracia y facilitat, fan á n' aquest poeta, si no 'l primer de la centuria, lo mes catalá de son temps. La riquesa de consonants, la dolsa manera de lligar las frases, lo fons de ciencia que hi ha en cada capítol, la amarganta doctrina que encobreixen sos riallers versos, la variada y profitosa descripció de costums de sa época, fan de son llibre una joya de inapreciable valor. Si val ó no, ho proban las moltas edicions que del mateix s' han fet (2).

- (1) Amor, amor un hábito he vestido
del traje de tu tienda bien cortado,
al vestir le hallé ancho y holgado
pero despues estrecho y desabrido.

- (2) S' ha imprés en 1534—1532—1564—1564—1562—

Ara be, si aqueixos dos poetas no 's saberen lliurar del contagi, del desig de imitar á italians y francesos, com ja 's pot sopusar, molt menys se 'n lliuraren los altres que no tenian tanta representació en las lletras catalanas. Perçó veyém á Rocabertí, lo qui fou general de las tropas del rey En Joan II, compondre un poema (1) y robar títol, metro, esperit y fins certas descripcions al gran poeta florentí Dant. Trobém á Francisco Oliver traduhint á un poeta francés (2). A un Romeu Lull que troba en italiá, y á molts altres que en les darrerías del segle XV y comens del XVI fins comensan á imitar als poetas que algun dia havian sigut imitadors de la escola catalana (3).

En va alguns, com Bernat Fenollar, Roig de Corella, Gazull y altres tractaren de deturar la corrent que al mal gust los duya. Lo riu que ple de sava é inspiració eixit havia de Ausias March, després de algunas paradas de mes ó menys bona recordansa (4), se deturá en lo estany del mal gust del segle XVII, representat pel grosser, corromput y gens natural poeta Vicens 1735—y derrerencament en 1865 l' ha donat á la estampa lo llibreter Joan Roca y Bros, Argentería, n.º 44.

(1) La Comedia de la gloria d' amor.

(2) La dama Sans merci, *D' Alain Xartier*.

(3) En efecte, des del segle XVI en avant se pot dir que fuig de Catalunya l' esperit catalá. Totas las composicions mes que originals semblan traduccions castellanas.

(4) Sens dupte un dels bons poetas que en aquest espay de temps se distinguí fou Guerau de Montmajor. En ell s'

García. Des d'aqueix ençá sols trobém dos que pugan cridar la atenció de la gent de bon criteri, y son Geroni Ferrer de Guisona y Fontanella.

Per có nos havém estés tant y tant en nostre cançoner en dar mostra dels trobadors del segle XV y pasém tan de llarch per sobre 'ls poetas dels segles XVI, XVII y XVIII. Apar mentida que aprés de tanta ufana, arribés á tanta miseria nostra historia literaria.

Ara devém parlar una mica del ordre que havém seguit al arreglar nostre cançoner.

Hem comensat pèl segle XII perque creyém que si be las obras que en ell se van compondre no son escrites en la llenga del pais, ho son los qui las escrigueren, y sent aixís deuen esse coneguts com á trobadors fills de Catalunya. De tots quants hem trobat poesias n' hem publicat, no pera fer una colecció completa de rimas, sí sols pera que tothom puga haver á las mans una mostra del estil dels principals autors. De cada segle hem citat los noms dels poetas mes coneguts. Dels que van senyalats ab una estrella no n' hem publicat mostras, ó be perque no las hem trobadas, ó be perque las qu' han vingut á nostras mans están despossehidas de tota classe de mérit. Hem publicat molt de certs poetas com Fenollar, Scrivá, hi veu renaixe l' esperit catalá y 'l geni de Jaume Roig. Llegescanse las mostras qu' en posém en lo cos del Cançoner. Tambè 's deuen citar ab algun respecte y com excepció del mal gust de la época Boschá, Serafi y alguns altres.

Corella, Stela y alguns altres del segle XV, porque, que nosaltres sabém, no n' han vist molts trossos lo comú de la gent. Dels que ja tenen las obras publicadas, com March, Roig, Lull y algun altre, no mes ne doném una petita mostra, tota vegada que será fácil á qualsevol que llegirlos vulga lo tindrels desseguida. Los hem colleccionat per segles y per ordre de abecedari, porque sia mes fácil trobar al poeta que 's desitja: aixó 'ns ha fet incorre en la falta de posar mes al davant poetas que devian anar mes al derrera, l' ordre cronológich n' ha rebut, emperó hi ha guanyat la claretat: á mes tingas en compte que 'l llibre que avuy oferim al públich se titola «*Cansoner*» y no «*Estudi sobre 'ls poetas catalans.*» Lo que fora indispensable á eix últim, no es necessari al primer. Acompanyém cada mostra de cada poeta d' algunas notas y una taula de totas las altres obras que del mateix coneixém. Aixó, que sembla res, posa en camí de trobar totas las rimas de cada trobador, y es una taula que algun dia pot servir per fer un verdader y complert cansoner catalá, que Deu vulla que 's fassa com mes aviat millor!

Pera que sia mes fácil lo trobar un determinat poeta, á la cua del llibre hi há una taula de autors per ordre alfabétich ab la página en que 's troban las obras de quiscun d' ells.

Aquest es lo treball que oferim al públich despossehit de mérit, mes plé de vers desigs de que servir pugua

als que tenint mes forsas que nosaltres, pensin un dia en enriquir la nostra llenga ab una bona, llarga, profitosa, y ben escrita *historia de la literatura catalana*.

F. P. B.

OBRAS QUE S' HAN TINGUT AL DAVANT AL FER EST LLIBRE.

Las obras que han servit pera arreglar est cansoner son las següents:

Lo jardinet d' Orats.

Artículos sobre 'l cancionero de Zaragoza, per En Victor Balaguer.

Crónica de R. Muntaner, edició publicada per En Anton de Bofarull.

Notas al Canto del Turia.

Los Trovadores en España, per En M. Milá.

Jochs florals de 1865.

Obras rimadas de Ramon Lull, edició complerta publicada per En G. Rosselló.

Historia de la literatura catalana, per M. Pers.

Historia de Cataluña, per V. Balaguer.

Diccionario de Autores catalanes, per T. Amat.

Obras poéticas de Vallfogona.

Gramática catalana de Ballot.

Ensaig sobre la historia de la literatura catalana, per F. R. Camboliu.

Relato de las fiestas para la canonizacion de S. Raimundo de Peñafort, publicat per Rebullosa.

Y á mes alguns manuscrits del segle XVI, y algunas copias del cansoner de Zaragoza que tè 'l señor Balaguer y que de tot grat nos ha deixat pera poder trauren' lo que 'ns servís.

SEGLE XII.

Anfós II.—Bergadan, *Guillem de.*—Cabrera, *Guerau de.*—Mataplana,
Huch de.—Vidal, *Ramon.*

LO LLIBRE DELS POETAS.

ANFÓS II.

Per mantas guizas m' es datz
joys e deport e solatz;
que per vergiers e per pratz,
e per fuelhas e per flors,
e per temps qu' es refrescatz,
vei alegrar chantadors:
mes al meu chan neus ni glatz
no m' ajuda, ni estatz,
ni res, mas Dieus et amors.

E pero ges no-m desplaç
lo belh temps, ni la clardatz,
ni 'l dous chans qu' aug pels playssatz,
dels auzelhs, ni la verdors;
qu' aissí-m suy ab joy lassatz
ab una de la melhors
qu' en lieys es sens è beutatz;
per qu' ieu li don tot quan fatz,
e joys e pretz et honors.

En trop ricas voluntatz
 s' es mos cors ab joy mesclatz,
 mas no sai si s' es foudatz,
 o ardimens, o paors,
 o grans sens amezuratz,
 o si s' es astres d' amors;
 qu' anc, de l' hora qu' ieu fuy natz,
 mais no-m destreys amistatz,
 ni-m senti mal ni dolors.

Tan mi destrench sa beutatz,
 sa proeza e sa bondatz,
 qu' ieu n' am mais sofrir en patz
 penas e dans e dolors,
 que d' altra jauzens amatz
 grans bes faitz e grans secors;
 sos homs plevistz e juratz
 serai adés, s' a lieys platz,
 denan totz autres senhors.

Quan mi membra dels comjatz
 que pres de lieys totz forzatz,
 alegres suy e iratz;
 qu' ab sospirs mesclatz de plors
 me dis: «—Belhs amics, tornatz
 per mercé, vas me de cors;»
 per qu' ieu tornaray viatz
 vas lieys, quar autre baysatz
 no m' es delietz ni sabors.

GUILLEM DE BERGADAN.

Al temps d' estiu quan s' alégron l' ausel
 e d' alegrer cānton dolz lais d' amor,
 e ill prat s' alégron que 's vésten de verdor,
 e carga 'l fuoill e la flor e 'l ramel,
 s' alegran cill qui an d' amor lor voill;
 mas eu non ai d' amor si ben l' a 'm voill,
 ni pos, ni dei aver nuill alegratge
 quar eu ai perdut leis per mon solatge
 e s' anc fui gais ara sui d' ira ples.

Et ai dret qu' ab ira me capdel
 e que jamais non dezir foill ni flor
 qu' anc hom de carn non ac ira major
 et adés creis quan venc al temps novel,
 et es ben dret se 'm ir ni 'm plaing ni 'm doill,
 pos la gensor iraz laisei, so 'm duoill,
 pogués vezer, don per pauc non euratge;
 mas non m' ir tan qu' en lais son seignoratge
 ni 's loinc de leis mos cor ni ma fes.

Quar si tot sui loing del sieu cor cortés
 per ma foudat qu' eu non poc lei vezer
 que fai son prez plus loing d' outra saber
 eu teing vas lei los (ueils?) del cor amdós;
 quar on om plus s' en loing ni sel s' en part
 de loing s' en fai plus pres en tota part;
 taing s' espan de mi dons (es?) saubut
 lo seu ric prez qu' a mon cor retengut,
 que quan ill n' es plus lonc meill li sui de pres.

Per drez lei prez mos cors e ma razós
qu' après mainz mals jauzir d' un bon esper...

Chansoneta leu e plana
leugereta, ses ufana
farai e de mo marqués
del trachor de Mataplana
qu' es d' engans frasitz e ples.
A marqués, marqués, marqués
d' engans es frasitz e ples.

Marqués ben áion les peiras
a Melgurs de pres Someiras
on perdés de las denz tres;
ni ten dan que las primeiras
i son e no i páron ges.
A marqués, marqués, marqués
d' engans es frazitz e ples.

Del bratz no 'us pretz una figa
que cabrella par de biga
e portatz lo mal estés,
obs i auriatz ortiga
que 'l nervi vos estengués.
A marqués, marqués, marqués
d' engans es frasitz e ples.

.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Quant vei lo temps camjar é refredir.*
- II. *Lai on hom melluyr' e revé.*

- III. *Mais volgra cantar a plazer.*
 IV. *De Bergadan, d' estas doas razós.*
 V. *Amics sénher no 'us ho cal dir.*
 VI. *Juglars no-t desconortz.*
 VII. *Un sirventés ai encor a bastir.*
 VIII. *E fetz una mespreison.*
 IX. *Ben ai auzit per cals rasós.*
 X. *Amichs marqués, enquera no n' a gaire.*
 XI. *Talans m' es près d' En Marqués.*
 XII. *Cossirós cant é plang é plor.*
 XIII. *Bernatz ditz de Baisseill.*
 XIV. *Ara mens que la neu e l' frei.*
 XV. *Trop ai estat de corna de mouton.*
 XVI. *Eu no 'n cuidava cantar.*
 XVII. *Chanson ai comensada.*
 XVIII. *Un sirventés mieu voill far.*
 XIX. *Mal o se lo bisbe d' Urçel.*
 XX. *Ben fo ver qu' En Berguedan.*
 XXI. *Un trichaire, preste laire.*
 XXII. *Reis, s' anc nuls tems fos francs ni larc donaire.*
-

GUERAU DE CABRERA.

Cabra juglar,
 non puesch mudar
 qu' eu non chan, pos a mi sab bon;
 e volrai dir
 senes mentir,
 e contarai de ta faison:
 mal sabs viular
 e pietz cantar
 del cap tro en la fenizon,
 non sabs finir,
 al mieu albir,
 á tempradura de Breton.
 Mal t' ensegnat

cel que 't mostret
 los datz a menar ni l' arson.
 Non saps balar
 ni trasgitar
 a guisa de juglar Guascon.
 Ni sirventesc
 ni balaresc
 non t' auc dir e niulla fazon;
 bons estribotz
 non tiers pel potz,
 retroencha ni contenson.
 Ja vers novel
 bon d' En Rudel
 non cug que 't pas sotz lo guingnon;
 de Markabrun
 ni de negun
 ni d' En Anfos ni d' En Eblon.
 Jes gran saber
 non potz aver,
 si fors non ieis de ta rejon.
 Pauc as après
 que non sabs jes
 de la gran jesta de Carlon,
 con en transportz
 per son esfórtz
 intret en Spaingna abandon,
 de Ronsasvals
 los colps mortals
 que fero 'l dotze compaignon,
 com foron mort
 e pres a tort,
 trait pel trachor Gonelon

al amirat
 per gran pechat
 et al bon rei Marselion.
 Del Saine cuit
 c' ajas perdut
 et oblidat los motz e 'l son.
 Ren non dizetz
 ni non sabetz;
 pero no i ha meillor chanson.
 E de Rotlan
 Sabs atretan
 coma d' aisó que anc non fon.
 Conte d' Arjús
 non sabs plus
 ni del reprojer de Marcon
 ni sabs d' Ajolz
 com anet solz
 ni de Marchari lo felon;
 ni d' Aufelis
 ni d' Anseís
 ni de Guillermes lo baron.
 De Florisen
 non sabs nien
 ni de las ganas de Milon;
 del Loerenc
 non sabs co venc

 Ni sabs d' Erec
 com conquistec
 l' esparvier for de sa rejon.
 Ni sabs d' Amic
 com si guaric

Ameli, lo sieu compaignon;
 ni de Robert
 ni de Gribert
 ni del bon Alvernatz Ugon,
 de Veziá
 non sabs co-s va,
 ni de Guondalbon lo Grizon,
 del duc Augier
 ni d' Olivier
 ni d' Estout ni de Salomon,
 ni de Loer
 ni de Rainier
 ni de Girart de Rossillon,
 ni de Daví,
 ni de Raí,
 ni de Berart, ni de Bovon.
 De Constantí
 non sabs que dí,
 de Roma ni de Prat Neiron,
 de Gualopin,
 ni de Guarín,
 ni de Sanguin,
 ni d' Olitia, ni de Dovon;
 de Guajeta
 ni d' Aigleta
 ni de Folcueis ni de Guion;
 ni de Aimar,
 ni de Guasmar,
 ni de Faquele, ni d' Orson;
 del orgoillós
 non sabés vos
 de Cambrais ni de Bernison;

ni de Darnais
 non sabés mais
 com N' Aimeric en fos lo don.
 Mon-Melian
 vas oblidan
 on Carles fon mes en preizon.
 Ja de Mauran
 Om no 't deman
 ni de Daurel ni de Beton.
 Jes non saubés
 si m' ajut fes,
 del setge que a Troja fon.
 D' Antiochá
 non sab res ja
 ni de Milida la faison.
 Ni de Saurel
 non sabs qu' el pel
 ni de Valfior, ni de Merlon;
 Ni de Terric
 non sabs, so-t dic.
 Ni de Rambaut ni d' En Aimon.
 Ni d' Esimbart
 ni de Sicart
 ni de Albaric lo Borguognon;
 ni de Bernart
 ni de Girart
 de Viviana ni de Bovon.
 Ni de Jausbert
 non sabés cert
 ni de Folquier ni de Guion;
 ni de Guormon
 qui tot lo mon

cuidava conquerre per son;
 ni d' Aguolan
 ni de Captan,
 ni del rey Braiman l' esclavon;
 ni del beu rei
 non sabs que 's fei,
 d' Alixandre fil Filipon,
 d' Apoloiné
 non sabés re
 qu' estors de man de Perizon;
 de Daire ros
 que tan fou pros
 qu' 's defendet de traizon.
 Ni d' Olivier
 non sabs chantier,
 ni de Verdun ni de Vosprezon
 Ni de Cardueill,
 ni de Marcueill,
 ni d' Aimol, ni de Guion;
 ni sols d' Itís,
 ni de Biblís
 ni de Caumús nuilla faisson;
 de Piramús
 qui for los murs
 Sofri, per Tibes possion;
 ni de París,
 ni de Florís
 ni de Bell' Aia d' Avignon;
 Del Formanés
 ni del Danés
 ni d' Antelmen, ni de Frizon;
 de Rainoal

ab lo tival
 non sabs ren, ni del gran baston,
 ni de Marcueill
 con perdet l' oill
 á la porta d' un aguillon,
 ni de Bramar
 non sabs cantar,
 de l' auca ni d' En Auruzon;
 ni del vilan
 ni de Tristan
 ç' amaba Icent a lairon,
 ni de Gualvaing
 qui ses compaing
 fazia tanta venaison,
 ni d' Aldaer
 ni de Rainer
 ni d' Eranberg ab lo furguon;
 ni de Rainier
 ni de Folquier
 ni del bon vassall Aubion;
 de Lionás
 ja non sabrás
 ni de Tebas ni de Caton
 de Nersisec
 d' Arumalec
 ni de Calcan lo rei felon,
 de Fideús
 ni de Formús
 que sofrí tanta passion,
 del cavalier
 ni del liurer
 que sus en la garda mort fon;

ni de Riquent
 ni de Mareut
 ni d' Arselot la contencion.
 No saps upar
 mot guariar
 en glieiza ni dedinz maizon.
 Va, Cabra bec,
 quar be 't conec
 qui te envia urtar al mouton.

HUCH DE MATAPLANA.

Cometre us vull, Reculaire,
 pois vestirs no 'us dura gaire
 de paubretat es confraire
 als bons omes de leon
 mas de feis non semblas un
 que cos es fols e zugaire
 e de (dones?) cortejaire.

En Huguet, auzit ai retraire
 qu' uns temps er, co m' es vezaire,
 que il or fin é il vaire e 'l vaire
 n' irant ab lo fum tot un;
 per qu' ieu non ai mon astrun
 en aves, don soi burtaire,
 e chascuns degr' issi faire.

Reculaire, fols seria
 toz hom qui d' acó 'us creiria:
 vos cuidatz que be 'us estia
 quant a jrac vos despoillatz;

e quant fai freg tremolatz
 e cridatz «¿qui 'm prestaria
 son mantel, qu' ieu lo i rendria?»

N' Uguet, be sai s' eu moria
 qu' atrestan m' en portaria
 co 'l plus rics reis qu' el mon sia,
 per qu' ieu sec mas voluntatz,
 e jogui ab los tres datz,
 e pren ab los ponz paria
 e 'z ab bon viu on qu' ieu sia.

Reculaire, qui 'us donava
 cinc soulz, e pois en jilava
 autre cinc soulz en la grava,
 desz soulz auria perduz.
 Tant quant assi viuretz nutz
 vos cuiatz si be 'us anava
 qu' eus presés qui 'us encontrava.

N' Uguet, be paraula brava
 disez mi cèn si os costava
 mos juoc, e s' ieu amassava
 tal aver, don fus perduz
 lo speritz ni deceubutz,
 dirion que mal estava
 bon home de Calatrava.

Reculaire z' eu soi drutz
 de tal, si dire o ausava,
 qu' es la génser qu' om mentava.
 N' Uguet esz ieu vai si nutz

que laire si m' encontrava
no 'm tolria si no 'm dava.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Un *serventés* que comensa: *D' un serventesc m' es pres talent y una tensó ab Blacasset. Tambè 's dona per feta d' ell un diàlech que comensa: Arondeta de ton chantar m' aer.*

RAMON VIDAL DE BEZAUDUN.

Abril issí e mais intrava
e cascús dels auzels chantava
josta sa par que aut que bas;
e car remanion atrás
vas totas partz neus e freidors,
venion frugz, venion flors
e clar temps e dossa sazós.
E yeu m' estava cossirós
e per amor un pauc embroncx,
sové 'm que fò matí adoncx
en la plassa de Bezaudun,
e anc ab me non ac negun,
mas amor e mon pensamen
avion m' aisí solamen,
c' alhors no 'm podia virar
ni yeu, que non o volgra far,
s' autres no me 'n fos ocaizós.
Mas vers Dieu dos e poderos,
e sel que totz fizels adzora,
volc e 'm donet qu' en eysa ora
que yeu m' estav' aisí pessatz
venc vas mi vestiiz e canssat,

us joglaretz a fort del temps
 on hom trobava totz essemps
 justa 'ls barós valor e pretz

E si be 'm fuy apercebutz
 a so venir, que fos joglars;
 si 'm volgui saber sos afars
 per mi meteus et el me dis:
 «Sénher, yeu soy un hom aclís
 joglaria de cantar,
 e say romaus dir e cantar
 e novas motas e salut
 e autres comtes esbandutz
 vas totas partz azautz e bos,
 e d' En G. vers e chansós
 e d' En Arnaut de Maruelh mays
 e d' autres vers e d' autres lays
 que ben deuri' en cort caber;
 mas er son vengut vil voler
 e fraitz a far homes malvatz
 que van per las cortz asseymatz
 á tolre pretz entre las gens;
 perch' ieu ni nulhs hom avinens
 ni savis non es aculhitz,
 ans on pus vènc josta 'ls chاوزitz,
 on cujaria trobar loc,
 ades truep mays qui 'm torn en joc
 e en soan so que vuelh dir;
 e vey los jangladors venir
 e 'ls homes hufaniers de sen
 a penre solatz mantenen,
 nesses e ses tot bon esgar;

et yeu c' om no 'm vol escotar
ni vol entendre mon saber,
vau m' en ad una pãrt sezer
aichí com homs desesperatz,
aichí soi vengutz et anatz
per cos vezer entro aisi. »

E yeu per so car ora 'n vi
e sazós me ofri coratlje
li dis: «Amicx, ses tot messatje
vuelh que 'ns anem adés disnar
Apres si res voletz comtar
dire o pauc o trop o mout,
ieu soi sel que ses cor etsout
vos auzirai mot voluntiers. »
Apres manjar en us vergiers
sobr' un prat josta un rivet
venguem abduy, e si no y met
messonja, sotz un bruel flurit...

May sel que fon ab mi essems
aital aissi co yeu vos dic
me dis : «Sénher á bon abric
vey que em aisi vengut.
Per qu' ie'-us prec, si Dieus vos ajut
á far tot so que vos volrés,
c' aisi puramen m' escotés
com s' era messatje d' amor.
Co 'us sabetz ben qu' el chazidor,
cal que siam o mal o bo
an mes chazir en tal tensó
c' apenas s' en sábon issir.
Li un an chazit ab mal dir,

vénson poestatz e baros,
 e 'ls autres son si amorós
 e ben dizens vas totas res,
 e a n' i que, car son cortés,
 ses autrui saber son joglar,

Mas aventur' e siey mestier
 que mant homes fa benenans
 vólgron, qu' ieu fos á Monferrans
 vengutz en Alvernh' al Dalfi;
 e si fon un sapte mati
 si co suy vengut de Riom;
 e si anc genta cort ni hom
 ni de bon solatz, si fon sela.

Venguem e fom ses tot esmay
 á Monferrans sus el palatz.
 E s' anc viz homes essenhatz
 ni ab baudor, so fom aquí...
 car mo senber volc remaner
 ab un companhon josta 'l foc.
 Perqu' ieu can vi sazón ni loc,
 ai demandat so que doptava;
 vas luy mi trays sobr' una blava
 tota cuberta de samit.
 E s' anc trobey bon cor ardit
 á ben parlar, si fis yeu lay.
 Perque 'l dis: «Sénher, ab esmay
 ai lonjamens estat ab vos;
 e dirai vos per cals razos,
 si-eus play que 'm escotetz adés.
 Vos sabetz be que luenh ni pres

non es homs nats ni faitz ses paire;
per qu' ieu n' aic un mot de bon aire
e tal que 's saup far entre 'ls pros:
cantaire fo maravilhos

e comtaires azautz e ricx.

Et yeu peytz si com En Enricx
us reis d' Englaterra donava
cavals e muls, e com cercava
vas Lombardia 'l pros marqués

e de terras doas o tres,
on trovava barós assatz
adreitz e ben acostumatz
e donadors vas tolas mas;

e auzic nomnar Catalás
e Proensals mot e Gascós
vas donas franx et amorós;

e fazian guerras e plays;
per c' a mi par aital pertrays.

Ab vostres motz me fis joglars
e ai sercat terras e mars

e vilas e castels assatz
vas tolas partz e poestatz
e barós que no 'us dic dos tan;
non truep d' aquels dos de semblans
mas mot petit, so 'us dic de ver

Per qu' ie' us vuelh, sénher, demandar,
si eus platz, com es esdevengut
d' aital mescap c' aisi perdut
an pretz e valor li baró.»

Et el estet, si Dieu be 'm do,
é 'l cor un pauc tot empessatz

e al respós far son levatz
 e sezens de jazens que era
 e dis: «Amicx, non es enquera
 á mon semblan tot son saber,
 car demandar mas a lezer
 es mot a mi e pauc als pros;

· · · · ·
 E non es hom lials ni vers
 vas pretz si aquestz tres non a:
 noble cors fay hom sertá
 e vassalh e larcx e cortés
 e drechuriers vas totas res
 o conqueredor de regnatjes
 e adutz abrivatz coratjes
 e gentilez' a totas gens
 e fay far grans adzautimens
 e desgrazir malvat cosselh

· · · · ·
 E aquestz tres féiron N' Enric
 un rey d' Englaterra pujar,

· · · · ·
 E sos filhs tres que no y oblit
 Enric ni 'N Ricart ni 'N Janfré;

· · · · ·
 E demneys e guerras menar
 et ac sazón sel que saup far
 noblezas ni valors ni sens,
 aissí com ac us conoissens
 garrazí ric una sazó.

E dirai te un comte bo
 ver, pus aissí m' as a tu man.
 En Espanha ac un soudan

valen segon sos ancessors,
 e levet sos us Almassors
 vas Marrocx adretz e valens
 e francx e larc e conquerens
 et abrivatz a totz coratges.
 El rey cuy plac sos vassalatges
 e d' aital home sos mestiers
 volc lo retener voluntiers
 a sa cort servir et onrar,
 e sel penset que o saup far,
 de son senhor a retenir
 et a onrar et á servir
 adrechamen e de bon grat.
 Aichí en son melhor estat
 e en son máger pretz qu' el vic
 á son senhor un jorn s' ofric
 co hom valens et ensenhatz,
 dis lis: «Sénher, yeu no sui natz
 ni faitz mas per vos á servir
 e a donar e a blandir
 e ses tot genh a car tener.
 E si no mi basta poder,
 no mi sofranh cor ni bos sens;
 per qu' entre 'ls autr' es onramen,
 que m' avetz faitz vos preguaria
 per so que si s' esdevenia
 qu' el meus mescaps ni bayssamens;
 c' us jorns vos fos remembramen,
 so qu' ie' 'us ai dig de ben ni sag.»
 E 'l reis cui plago tug ben sag
 e tot onor, li dis: «Amicx,
 Almassor car e dols amicx,

si anc sénher se dei lanzar
 de son vassalh, si deu ieu far;
 e de vos o fas veramen;
 per qu' el be fait e l' onramen
 vuelh que vos mezéys lo prenguatz.»
 E sel que es appar-el-hatz
 avia d' un tems un apel
 vermelh, azaut e gent e bel,
 (Almussa) l' apélan payan
uy de vostra man
 (e) quel vos pausetz sus el caps.»

«Qu' ieu l' ay gazanhat per proeza
 e per senhal de gentileza
 e d' onramen á mon linhatje:
 e c' autr' hom non l' aus per paratje
 ni per poder portar un jorn;
 e si o fay qu' el cap lo 'n torn
 en dan de perdre sos totz pretz.»
 Aitals fo 'l dos com vos ausetz,
 com el anc sol vol demandar.
 Adenan c' aisó fetz passar
 oblit de temps e de sazó,
 venc en la terra us baró
 aitals o miéllhers d' outras jens.
 El rey son autres eyssamens
 apres seluy que vos ac dit.
 E s' anc sénher trobet ardit
 son vassalh ni cavalairós,
 ni dos, ni francx, ni amorós,
 ni valen, si fes el seluy.
 El baró atrobet ses enuy

son sénher e franch e cortés
 e qu' el fe sobre totas res
 de sa terra cap e senhor.
 E so fon un jorn en pascor
 el temps seré e vert e clar,
 que se 'l baró volc cavalcar
 e fes venir sos palafrés
 e sos cavals e sos arnés
 e sos companhós totz jostatz.
 E aportet can son pujatz
 un almussa d' aquel semblan
 com sela que 'l rey ac denan
 donad' ad Almassor premier.
 E fetz l' a sazón (?) cavayer
 per se mezéus él cap pauzar.
 Aisó fes gens maravilhar
 per la terra e paucx e grans,
 car hom auzet d' aquel semblans
 portar capel mas de linhatje
 cuy son donatz per vassalatje:
 el linhatje que mant' honor
 e mant be e manta ricor
 ac avuda pei lo capel.
 El rey venc ab lo temps novel
 un jorn josta en sa maizó
 si com féron mant aut baró,
 e mant onrat, e man valen.
 Li disseron: «Sénher, mot gen
 e mot car nos avetz tengut,
 mas er nos es us mals cregut,
 si doncas vos no 'l castiatz.
 Us vostre barós s' es levatz

ab almussa per si mezéys
 e non deu esser coms ni reys
 ni lunhs autr' oms tan poderós
 que post l' almussa mas sols vos.
 ¿No deya 'l cap perdre aqui?
 Aissi s' es tengut et aissi
 o gazanhet us Almassors
 que crec ab vostres ancessors
 e nos trastog cò hom valens.»
 El rey aissi com conoissens
 Sénher deu far, lur dis: «Liatjes
 adreitz e cars, vostres uzatjes
 non er us jorns baissatz per me;
 ni ja non auretz tan de be
 com yeu volria, so sapchatz.
 Aquel baró, si á vos platz,
 mandaray yeu e si a fait
 vas vos vilan tort ni mesfait
 ni vas autruy, yeu ne farai
 so que ma cort esgart, so sai,
 c' aysi fait lialmen.»

.

ALTRA OBRA D'EST POETA.

*En aquel temps c' om era jais,
 e per amor fis e verays,
 guendes e d' avinen esucelh
 en lemozi part essi duelh
 ac un cavayer mot cortés...*

SEGLE XIII.

Arnau, lo catalá.—*Borneil, Guerau.*—**Castellvi, Franci de.*—*Corvera, Guillem de.*—*Esclot, Bernat d'.*—*Escás, Amaneu des.*—*Lull, Ramon.*—*Mur, Guillem de.*—*Oliver lo templari.*—*Pere II.*—*Pere III.*—*Salvatge, Pere.*—*Serverí de Girona.*

ARNAU LO CATALÀ.

Ben volgra s' ésser pogués
tot lo mal qu' ai fag desfar
e 'l ben que non ai fag far,
qu' enaissí 'm fora ben pres
se 'l bes fos mals e 'l mals bes;
ia pueis no 'm calgra duptar
ans fora le bes tan grans
qu' en fora pars d' un dels sans
era non sai cum s' anera de me
tan son li mal gran e petit li be.

Tan mi sen ver Dieu mesprés
que 'm cuidei desesperar;
mas vei qu' eu non o dei far
quar máiers es sa mercés
que 'l miens grans peccat non es.
Aissó 'm fai assegurar
pero ben vilgr' atrestans
viure e de iorns e de ans
a sa honor per meill trober mercé
com ll' ai estat fals e de mala fe.

Verais Jesucrist, no 'us pes
s' ieu vos ans de ren pregar;
mercés non laissés cobrar
al diabol que tenc pres;
e s' anc sire qu' il plagués

al cor o vendatz tot car:
 le cors qu' a fach los enjans
 suefra las penas e 'ls dans;
 el cors n' aia pena que il cové
 qu' el n' a trait vos e s' arma e se.

Ben sai, si ia 'm val mercés,
 que mercés será ses par
 sol aiçó 'm deu esglaiar
 quan re plus fag non agés;
 mas las semanas e 'ls mes
 e 'ls ans qu' ai laissat passar
 qu' ieu non fai Dieu remenbrans
 sol aissó 'm deu ésser dans,
 quar gizardon no fei hom de no re
 e quier l' a tort qui non á fag de que.

Ben sai qu' a tart mi sui pres
 vas Dieu de mercé clamar,
 mas el nos mandet so 'm par
 que qual c' ora qu' ieu vengués
 no 'm soaneria ges
 e fora tems d' albergar,
 pero ben volgra enans laisser
 mos faillimens grans
 quar en sa cort no pot intrar so cre
 nulls homs tachat de nulla mala re.

Les segles fals e truans
 vils e semhaires d' enjans
 ab hú non a nullhs hom honor ni be
 pus ama Dieu ni 'l blan, ni 'l tem, ni 'l cre.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Dieus terrais a vos mi ren.*
 - II. *Be n' es razós qu' en retraya.*
-

GUILLEM DE CERVERA.

Si tot letra no say,
 En Guylan de Cerveyra
 als plans comenseray
 plan' obra vertadeyra.

Mas no 'm conexerán,
 ies ne m' entenderán be,
 can mon nom ausirán,
 ne 'ls sovendra de me.

No conosc ablatius,
 singulars ni plurals,
 verbs, oblics, sostantius,
 ne mudes ne vocals,

Pretérits ne presens,
 consonans, leonismes,
 ne ab sens ne accens,
 ne comtes d' argorismes.

Mas am e-z ay amat,
 e-s enquer amaray,
 e pas e-z ay passat
 e lig e ligiray.

Car ligir ditz emblar,
perqué emblar volgra mi
á tot vil malestar,
c' aytal emblar vey fi.

E ligirs ditz coyliers,
perqu' eu volgra cuylir
amor, plasers, servís
ab poder de servir.

E ligirs passar dits,
perqu' eu volgra passar
ab los tres reys, guarnits
de tot arnés, la mar.

E ligirs dits ligir,
can hom la letra lig,
e triar e-z eslir,
si tot be no comfig.

Eslir volgr' e triyar,
si pogués, mal e be,
e 'l be pendre, laixar
lo mal, c' axi-s cové.

E volgre ligir libres,
on conagués cals suy,
e co 'l mon vay con gibres,
cals seray e cals fuy.

Fiyl, per vos altres dic
aquestz dits planament,

car volgra fossatz ric
de saber e de sen.

Esguardan m' escoutats
e de cor m' entendets,
e can be m' entendats,
mos plans dits retenets.

Qu' escoutars sens entendre
fa mays trop mal que be:
qui escouta, rependre
se fay, can no reté.

Lo be, c' als bons aus dire,
e laix' anar lo mal;
c' hom no deu re escriure,
hon perda son iornal.

Tots vostres V. sens vuyl
metats en l' escoutar,
car lay, hon guardon l' uyl
fan de se 'l cor virar.

E no podrets far re,
ni menar ab les mas,
que 'l cor no y an de se,
en bocha ni en mas.

No pot hom re sentir,
que 'l cor adés no y an,
tuyt me porán ausir,
mas be no m' entendrán.

BERNAT D' ESCLOT.

Car say que caminant
 per terra navegant
 avets sercat lo mon
 vivent ab gran sejorn
 e á les vets desayre
 perquè podets retrayre
 e respondre al petit
 melor dejus scrit
 donchs no 'm vullats mentir
 amich Vilarubir
 mes vos prech que 'm digats
 qual vida may vos plats
 de la terra ó la mar
 car moltes veus lausar
 vos é oida la terra
 é mayorment si gerra
 ere deyets que vich
 fariets vostre brich
 tos temps de vostra vida
 mas vey que be 'us otblida
 car vos ets si girats
 que de luy les tres parts
 fets vostre domicili
 en la mar qui Navili
 no guardets al ne bo
 al que ayats dejus pro
 fuyl peril es grant
 pel que nostron infant
 pugats be arecar

alarme infernar
 faent baube bebay
 vuyles que perde ho guay
 lo las comendetari
 quil seu per violari
 comprar n' osa fiat,
 mas com ab luy costat
 aurets aurá plaser
 que cabal puxa aver.
 car lo guany es ten poch.

.

AMANEU DES ESCÁS.

Dona, per cui planc' e sospir
 joven, car á tart vos remir,
 per mercé 'us vuelh preiar e 'us prec
 que vulahtz saber mon sen
 e mon cor e mon estamen,
 e co m' a fin amor conqués
 e vençut e laissat e prés
 per vos que non faitz á blasmar;
 que jes non podés devinar
 jeu com vos am, si no 'us o dic

.

vers es, gentils don' e plasens,
 que vos sabetz be qu' ieu vos am,
 mas jes no sabetz com aflam
 el art mon cor per vostr' amor,
 c' anc nulh temps mais aital ardor
 non ac mos cors ni no sentí;
 vers es lo reprochier c' omr di: .

Tal se cuia calçar que s' art.
 E li vostre plazen esgart
 fon me tan dos al comensar
 que 'l dos m' es tornatz en amar
 com di 'l repropchier que vers es:
Aital cuidá penre qu' es pres.
 Tot enaísi m' es avengut
 que pres e liat e vencut
 m' avetz vos et amors essems;
 e Dieus do 'm vezer loc e temps
 que portetz vostra part del fais,
 qu' ieu l' ay tastat, e non engrais,
 ans m' amagrezisc a sobrier,
 per que 'm sove d' un reprochier
 c' ai mantas vetz auzit contar:
Que aital fais Deu hom levar
Su 'l col que 'l puesca sostenir;
 dona, et ieu no puesc' sofrir
 jes lo fai sex la vostr' adjuda.
 Amors es com miega perduda,
 cant es trastota d' una part;
 que l' us n' a e l' autr' atretan,
 adoncx val amors a guaran
 lial e bona et entieira;
 et es fort avinen manieira,
 can l' us amicx a l' autre val,
 e dire 'us n' ay si no 'us sab mal,
 un repropchier que fort m' asauta:
C' ab la una ma lavo-s l' altra,
et ambas los huels e la cara.
 Vos sabetz, dona gentil, clara,
 que us plazers autren' adutz;

e per so car mi soi rendutz
 á vos et al vostre voler,
 per razó 'm deuria valer
 amor e servirs e mercés
 e sufrensa e bona fes,
 e vey que negús no m' acor;
 però en vostra gran valor
 m' albir et ay bon esperansa,
 C' aisi cant n' ay gran malenansa,
 n' auray gran be ab joi isnel,
 C' apres la plueia fara bel,
 so ditz hom salvatjes

C' ai auzit dir manta sazó:
Que l' autrui dol badalha so

Un repropchier ai auzir dir:
*Piegiers es sofrir que morirs,
 e sofrirs es coma languirs
 e languirs es com pietz de mort...*

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *El temps de nalador.*
- II. *En aquel mes de mai.*
- III. *A vos, que ieu am desamatz.*

RAMON LULL.

I.

Un consili vuyl començar
 en mon coratge, e xantar,
 per ço que faça enamorar

tots cells qui ho poden far
 per Deu servir,
 e lo sepulcre conquerir:
 molt ho desir.

En consili tan gran siats,
 e tan bellament ordenats,
 que Deus ne sia molt honrats
 e mant hom ne sia salvats,
 e tot lo mon
 en lonch, ample é pregon
 haja ahon.

En consili no façats for
 per argent, castell, ne per or;
 temets ho com seny si que mor;
 car si havets bo e gran cor,
 ¡Ah! ¿que dirán
 Juseu, sarrahí, vestian
 tartres é man?

En consili no siats duptós,
 avar, ni trist, ne peresos,
 tant forts siats complits d' amors,
 de sospirs, lágremes é plors,
 per bon amar
 que Deus vos faça acabar
 lo seu honrar.

En consili hajats consell
 ab hom ardit é no volpell,
 á consellar per bon capdell,

e si 'u havets serets molt bell;
 car hom vestit
 de vicis é mal sperit
 es mal garnit.

En consili qui 'us diu de no,
 de no diu al Senyor del tró,
 qui per amor en la creu fo:
 si ell lo lexa abandó
 al diable
 infern será son stable
 turmentable.

En consili Deus vos ajud;
 temme no siats decebut,
 car mant home ha leu volgut
 alcú be far qui es recregut
 al començar;
 prech Deus qu' eus vulla amparar
 ab bo amar.

En consili ans que parlets
 guardats en quals començarets;
 en tots homens non vos fiets,
 car mant home no está drets.
 ¡Ah, bon amich!
 Savi 's qui per altre 's castich
 e tem destrich.

En consili lo pech moltó
 engana 'l lop é lo leó,
 e la volps engana al capó

e mant hoc es pijor que no.
 Si no 'us guardats,
 por mant hom serets enganats
 e menyspreats.

En consili guardats la fi
 de Deu, qui está lo camí
 de parais, veray fi;
 de si hi anats vespre é mati,
 segur irets,
 barat ne tort mal no tembrets;
 perfayt serets.

De las obras d' est poeta sols publiquem aquesta.
 Fou un dels talents mes privilegiats de son segle y com-
 pongué moltíssimas obras. Qui vulla coneixe sas rimas
 (que fan un volum de 700 páginas) veji la edició que l'
 any 1857 publicá en Mallorca 'l llorejat poeta y Mes-
 tre en gay saber En Geroni de Roselló.

GUILLEM DE MUR.

D' un sirventés far me sia Dieus guitz
 quar comensat l' ay per bona razó,
 quar lo sanch bers on Dieus fon sebelhitz
 vólon liurar aissilh qui de lay so,
 e sia certz quals que s' en entremeta
 e n' intra en mar en bona ensió
 que Jhesum Crist en tan luac los meta
 en paradís, quon li siey mártir so.

Per quascús gart quon irá garnitz;
 quar Dieus no vol qu' ab l' autruy garnizó,
 de qu' autre á tots sia despossezizis,
 lai pas nulh hom ses satisfactió.
 per qu' iéu non cre qu' a 'ital home prometa
 Dieu son regne, ni que s' amor li do,
 si ben lai vay ab arc ni ab sageta
 qu' el sout que pren cobra son gazardó.

Non cre sia per Dieu gent acullhit
 ricxs hom que pas ab l' autrui messió
 ni selh qu' a tort n' a los sieus descauzitz
 ni fai raubar per aquelh' ochaizó,
 quar Dieus sèp tot que porta en sa maleta,
 e s' ab tortz vay, trabalha s' en perdó,
 quar Dieus vol cor fin ab volontat neta
 d' ome que pas mais per lui que per dó.

L' archivesque prec de cui es Toleta
 qu' amoneste lo bon rey d' Aragó
 que per complir son vot en mar se meta
 e per tener en pes són bon ressó.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Guilhem de Mur, que cuia far.*
- II. *Giraut Riquier, segon vostr' essien.*
- III. *Guilhem de Mur, chاوزetz d' esta partida.*

OLIVER LO TEMPLARI.

Estat aurai lonc temps en pessamen
 de son don ieu vuelh un sirventés far,
 car no vei res que 'm pogués conortar

de l' or' en say qu' el bon rei fon perden
 ab sos barós et el cam desgarnitz
 pels turcx savais mot laiament aunitz;
 mas ara 'm platz car vey que no 'ls oblida,
 ans clamaray mentre er cors aia vida.

La rezenzó e 'l sepulcre breumen
 (als turcs felós) als convenc a laisser
 per que n' an fag mans homs de say crozar
 coms, ducx, marqués e 'ls autres eyssamen
 per qu' ieu prec sil qu' es visibles Trinatz
 ver Dieus, ver hom e ver San Esperitz
 que el lur sia ver stella caramida
 e 'ls guit e 'ls quart e 'ls perdó lor falhida.

Rey d' Aragó de tot mal non chalen
 c' avetz conquist de Tortos' al Biarne,
 Malhoga, sovengáus d' outramar,
 per qu' autre non pot esser tenens
 del sieus temple que avet tan gen servit;
 e car vos es del mon lo plus ardit
 de fag d' armas ni Roma vos convida
 acoiretz sai o tot lo mon vos crida.

S' el rey Jacme ab un ters de sa gen
 passés de lai leu poyra restaurar
 la perd' el dar e 'l sepulcre cobrar
 car contra lui Turcx non an garnimen,
 qu' el sa n' a tan (vençutz) e desconfitz
 pres e liatz, mortz, nafrazt e delitz
 (de mons) e tors en batalla en ramida
 et a conqués so que tanh a sa vida.

Paire veray, senhér del firmamen
 qu' en la Verge vengués per nos salvar
 e batisme prezés per l' antica ley
 (sus en la crotz) on morís a turmen
 e puey traissés d' iffern los just peritz
 resucités qu' aísí o trobam escritz
 (sia guitz) quan lo rey qui ten Lerida
 al juljamen sia en nostra partida.

Rey d' Aragó volgra-us vezes garnitz
 ab M. Vassolhs vostres en cam floritz
 e que y agues II com en qui pres guida
 e 'ntre 's vescoms el senhor de Gelida.

PERE II.—GUERAU BORNEIL.

GUERAU.

Be-m plaria, séigner reis
 ab que-us vís un pauc de lezer
 que-us plagués que-m diguessetz ver
 si-us cuiatz qu' en la vostr' amor
 a bona dompna tan d' onor
 si com d' un autre cavallier;
 e non m' en tengás per guerrier
 aus mi respondés frauchamen.

PERE II.

Guirautz de Borneil, s' ieu mezeis
 no-m defendés ab mon saber
 ben sabés on voletz tener

per so bèn vos teng a follor
 se-us cuiatz que ma ricor
 vailla mens a drut vestadier;
 aissí vos pogratz un denier
 adesmar contr' un march d' argen.

GUERAU.

Si-m sal Dieu, séigner, mi pareis
 de dompna qu' enten é valer
 que ia non failla per aver
 ni de rey ni d' emperador,
 non fassa ia son amador,
 so m' es vis, ni no ill a mestier
 car nos ric home sobraussier
 non vóllen...

PERE II.

Guirautze, non está genseis
 si 'l ric sap onrar ni temer
 si donz el cor ab la poder
 li josta, co 'l te per seignor,
 preza 'l donc menz per sa valor
 s' é mal no 'l troba sobrier:
 ja sólon me dire reprobier
 que cel val mais e mills pren...

Guirautz, anc trop ric no-m despeis,
 en bona domna conquerer
 mas en s' amistat retener
 met ben la forsa e la valor

si 'l ric se fan galiador,
 e tan non ámon huei com er
 de mi non creas lausenguier
 qu' eu am las bona finamen...

Guirautz, hoc ben d' amor leugier
 mas a mi no-m dones parier
 qu' ieu n' ai guazaignat per cen.

PERE III.

Peire salvagg' en greu pensar
 me fan estar
 dins ma maizó

Las flors que say volon passar
 senes guardar
 dreg ni razó;

Don prec asselhs de Carcasés
 e d' Ajenés

et als Guascós prec que lor pes
 si flors me fan mermar de ma tenensa;
 mas tal cuia sai ganhar perdó
 que 'l perdós s li er de gran perdicíó.

E mos neps que flor sol portar
 vol cambiar,
 do no 'm sab bo,

son senhal et auzem comtar
 que 's fai nomnar
 rey d' Aragó,

mas cuy que plays' o cui que pes
 los miéus jaqués

se mesclarán ab lor tornés
 e plas' á Dieu que 'l plus drey-turier vensa;
 qu' ieu ja nulh temps per bocelh de Bretó
 no laysarai lo senhal del bastó.

E si mi dons al cor cortés
 ples de totz bes
 Salvagge, valer mi volgués
 e del seu cor me fes qualque valensa
 per enemix no 'm calgra garnizó
 ni desplegar pennol ni confaló.

PERE SALVATGE.

Senher, reis qu' enamoratz par
 non degra star
 ab cor feló
 contra flors, ans deu albirar
 com posca far
 ab bon ressó
 culhir las flors en aquel mes
 on l' estiu es!
 E las flors naisson plus espés
 e 'ls culidors sian de tal valensa
 qu' en poig ni plan, en selva ni boyssó
 no láisson flor de sai Moncanegó.

SERVERÍ DE GIRONA.

No val iurars lai on falh lialtatz,
 ni razonars en cort que dreg so an,
 ni demandars lai on renh cobeitatz,
 ni castiars qui vergonha non blan;

ni val mercés lai on falh chauximens,
 ni chauximens lai on mals es á tria,
 ni belhs arnés entre 'ls crois lagz tenens,
 ni digz cortés en loc de vilania.

No y val lauzars a selh cui falh bontatz,
 ni ensenhars lai on saber pren dan,
 ni val callars ab servitors malvatz,
 ni convidars en taula ab glotz manjan;
 ni gen aprés entre 'ls mals entendens,
 ni entendens ab pega companhia,
 ni fis sotzmés ab donas desplazens,
 ni meritiz pres on no y es mais falsia.

No val preiars ab vilars vil puiatz
 ni gen parlars ab selhs que van gaban;
 ni val chantars entre 'ls tritz e 'ls iratz
 ni val donars als us autres rauban,
 ni parentés ab croys avars parens,
 ni ricx parens lai on falh manentia,
 ni homz entés entre 'ls fols respondens,
 ni fait enprés ab selhs que aver desvia.

Ni val tiorns clars, ni lumz als issorbatz
 ni prim trobars ab mals entens truans,
 ni val gardars als maritz fellós fatz,
 ni menassar á mollers quan mal fan,
 ni bona fes ab malvatz mescrezens;
 ni val crezens en terra de falsia
 ni dos promés ab messongiers manens,
 ni reys plaidés tollens quan dar deuria.

No val amars lai on es falsetatz,
 ni sopeyars vas folhs humilian,
 ni val onrars ab croys outracuiatz,
 ni captellars entre 'ls necis estan.
 Ni rix després per dar fals jutjamens,
 ni jutjamens dreitz ab falsa baylia,
 ni val purs pes fazen latz falhimenz
 ni fortz paés ab mala senhoria.

Seprepretz es bon' e bell' e prezens
 entre 'ls plazens e 'l cartz ab cortesia.
 A pres conqués el rey e 's tan valens
 qu' om dels cortés per pus cortés lo tria.

Tans
 afans
 pezans,
 e dans
 tan grans
 d' amor
 ay
 ses jai,
 qu' esmay,
 esglay
 mi fai
 don plor;
 cors clar
 no 'm par
 m' ampar
 qu' amar
 mi fai
 ses dar

daussor:
 las!
 tan pas
 mal pas
 qual vas
 an mas
 atrás
 no 'm trairay per paor.

Gen
 n' aten
 emen
 d' amen
 plazen
 qu' aport
 mi,
 men qui
 ma fi

am si
 no vi
 ma mort;
 quan
 denan
 ploran
 penan
 pensan
 baizan
 la vei
 il qui
 confort
 vis
 dos ris
 cors fis
 blanc lis
 m' aucis
 que 'm faitz pieitz á gran tort.

Cars
 afars
 amars
 espars
 amars
 d' aucir,
 hon
 mais mon
 amon
 pus fon
 ab mon
 dezir,
 qual

greu mal
 coral
 mortal
 no 'm val
 e fa 'l
 doblar
 ab greu
 martir;
 res
 no 'm pres
 tan s' es
 encés
 pogués
 ja ses
 merces
 mi lais... guerir.

Mals
 iornals
 corals
 mortals
 sessals
 sos
 e mos
 cors blos
 secós
 airos
 de nos
 iassé
 servir
 per
 plazer

qu' es per
iorn ser
non vuelh
doná 'l do
tal ressó
selh bo
ricx do
que 'm fo
promes vostra mercé.

Glatz
venatz
m' er pratz
floratz
si 'us platz
m' amors,
fels
m' er mels
e cels
cruzels
e gels
freitz flors,
fays
pantays

esglays
esmay
m' er lays-
e may
si 'm fays
d' aytan
secors.
qu' ab
bon cap
acap
qu' escap
al cap
que cap
entre 'ls fals parladors.

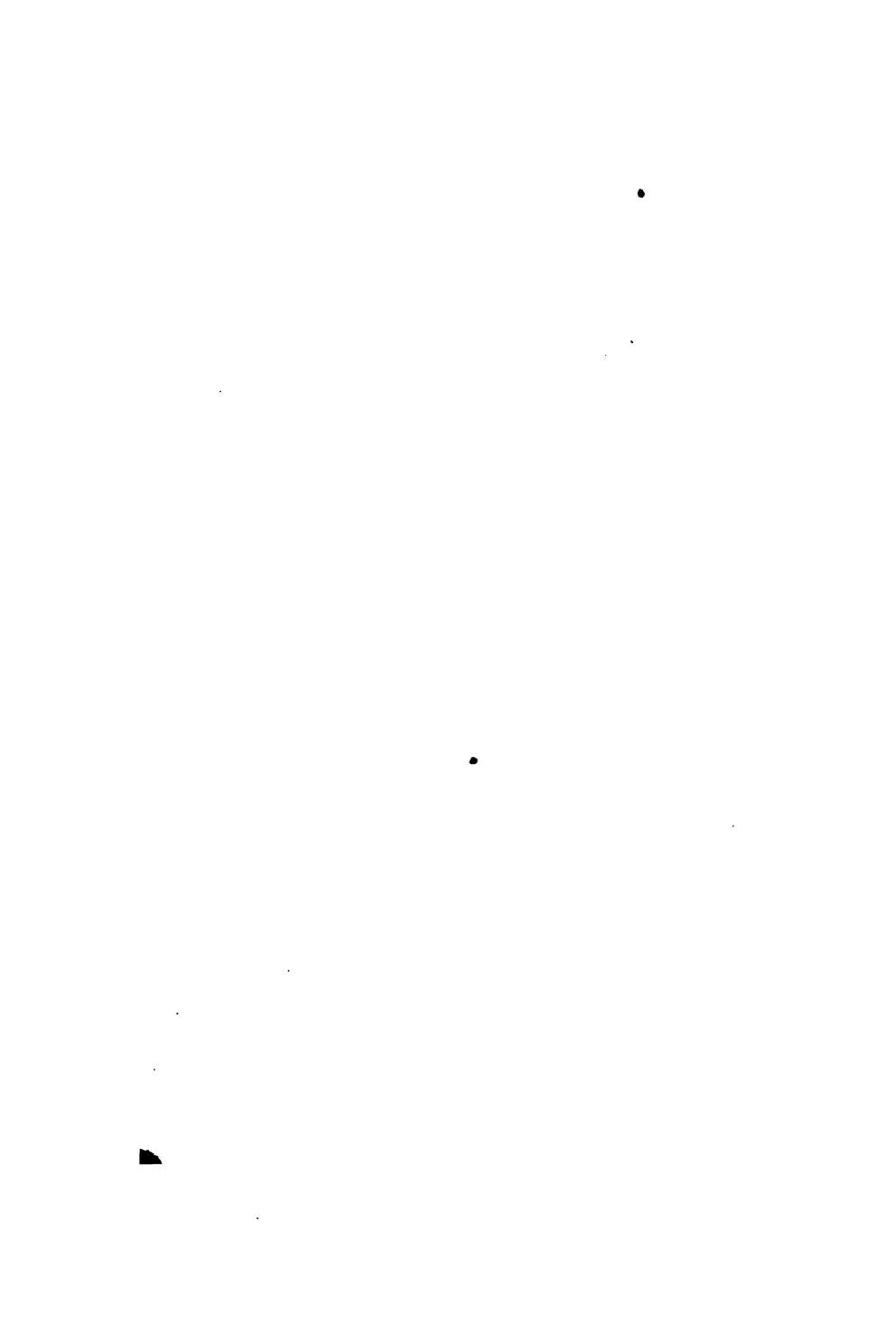
Ab
mes cap
ans sab
far gap
sens gab
si de totas valors.

Silh qu' es dels cartz honors
e 'l rey Peire pretz sors.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

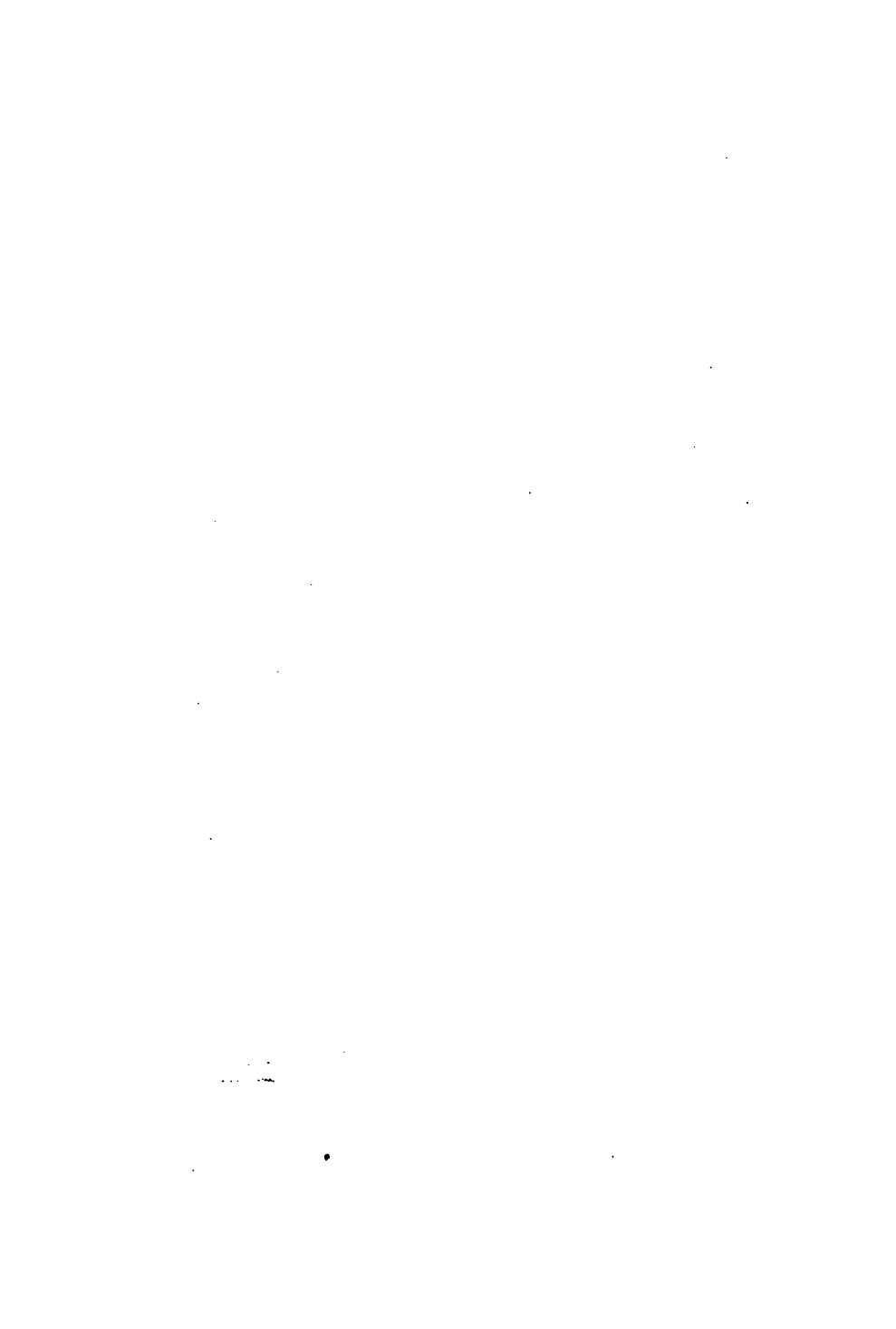
- I. Baile, jutge, cosselhier d' aut senhor.
- II. Totz hom deu far aço que 'l vielhs sers fa.
- III. A greu pot hom conoisser en la mar.
- IV. Del mon volgra que son nom dreg seguis.
- V. En mal punh son creada.
- VI. Cuenda chansó plazen ses vilhanatge.

- VII. *A vos me suy bona dona donatz.*
VIII. *Puy semblet genier amors.*
IX. *Qui bon frug vol reculhir, be semena.*
X. *Un vers ferai dels quatre temps del an.*
XI. *Man ric mi demandon si am.*
XII. *Si tot s' es braus l' ayrs é 'l mes.*
XIII. *Carayers e sircens.*
XIV. *S' ieu fos tan rics que pogues gent passar.*
XV. *Si volets dir de mi.*
-

SEGLE XIV.

Bellviure, *Pau de*.—Fraderich *de Sicilia*.—Mallol, *Llorens*.—March, *Arnau*.—March, *Jaume*.—March, *Pere*.—Miquel, *Bernat*.—Muntaner, *Ramon*.—Prades *Daude de*.—Pere *l' Ceremoniós*.—Pons, *Huch III, Compte d' Ampurias*.—Queralt, *Pere de*.—Turmeda, *Anselm*.

PAU DE BELLVIURE.

Per fembra fo Salamó enganat
lo rey Daviu e Samsó exament
lo payre Adam ne trencá 'l manament
Aristotil ne fou com encantat
e Virgili fon perdut per la tor
e sen Johan perdé lo cap per llor
e Ipocras morí per llur barat
donchs si havem per dones follejat
no smayar tenir tal companyia.

FRADERICH DE SICILIA.

(Al compte de Ampurias.)

Ges per guerra nom chal aver consir
ne non es dreiz de mos amis mi planga
ch' a mon secors vei mos parens venir,
é de m' onor chascuns s' esforza en s' lingua
perch' el meu nom maior cors pel mon aia.
E se neguns par che de mi s' estraia
no l' en blasme qu' en menta faiz apert
ch' onor e prez mos lingnages en pert.
Pero el reson dels Catalans auzir
e d' Aragon puig far part Alamagna;
e so ch' enpres mon paire gent fenir:
del regn' aver crei che per dreiz me tangna,
e se per ço de mal faíre m' assaia

ninguns parens, car li crescha onor gaià,
 bem porra far dampnage á deschubert,
 ch' en altre sol non dormi ni 'm despert.
 Poble, va dir a chui chausir so plaia
 che dels Latins lor singnoría m' apaia;
 per que aurai lor e il me per sert;
 mas mei parens mi van un pauc cubert.

LLORENZ MALLOL.

Molt devetz dompnam suy presentatz
 á vos preyaü que 'm disetz clarament
 qui son aycels qui 'us han dat entenen
 qui heu aya dit qu' en suy de vos amats
 car nuyll temps no dixi tal follor
 ne dins mon cap nos poch may presumir
 dir negun mal de vos ne consentir
 res que tornás a vostra desonor.

E tant no 'us dich que vostra senyoria
 me vullye ausir ne ver per scusat
 d' on visch molt trist e quoax desesperat
 imaginant en la trob gran falsia
 que lausangiers aleva m' an volgut
 per metre mal entre nos e devis
 d' on prey á Deus ab cor veray e fis
 si 'u diguí may qu' en res El non m' ajut.

Si 'u diguí may, que ja Deus no 'm perdó
 degus peccats qu' aya fets venials
 ne ay tampoch los que seran mortals
 ans en infern criéu penetensa 'm do

tal que nuyll temps no 'n calgue haver sper
 d' exir de lay on auray marriments
 ans xascun jorn me doblen los turments
 tant que l' ausir perda é lo veser.

Si 'u digní may, qu' ab vos dampna ver aya
 hon mis lo cor lo primer jorn que 'us viu,
 no trob mercés ans me fassats l' esquiú
 havent plaser de tot mal que ieu haya,
 e si mon cors en vos preyar se mou
 qu' ab respost brau mostratz que 'm pesatz poch
 si que mon torn com á un bel badoch
 en tant mal punt que no faza mon prou.

Si 'u digní may, que si 'n cort de senyors
 per alguns fayts may de res aclamar
 que degus dels no 'm vullyen scoltar
 ne dir perque fan aleys mes clamors,
 ans del auzir se donen tal afayn
 que lo callar me donen per respost
 e tant no crit qu' á me degú s' acost
 ans diguen tuyt que me 'n vaya malgoayn.

Si 'u digní may, que si pux á vellesa
 tant dolent torn e tant croy e revés
 que per mos fayts desgrat de tota res
 haya tots temps ab gran colp de pobresa
 e per destret aya viure tot sols
 preyant á Deu que 'm trague d' aycest mon
 e si no 'u fay no sie nuyt ni jorn
 que puscha aver sino mals é grans dols.

Si 'u diguí may, que si jugar me prenc'h
 á degun joch de taules ne d' eschachs
 que a tant com juch mon sauber sie flachs
 e mala sort no 's parte de mon reneh,
 á fi que 'ls daus trench tots ab lo coltell
 renegant Dieus e los sants atresi
 tant que 'l vaguer me prengue el matí
 me veyeu tuit sus alt en lo costell.

Si 'u diguí may, que si nuyll temps viatge
 fas vultra mar ab mercadés ensemps
 que per me sols se mogue tant mal temps
 que tuyt pensém morir a mort salvatge
 que 'ls colps de mar nos donen tal esmay
 que 'l govern trench e 'ls arbres de hu en hu
 é l' endemá me trobie qualcú
 sus en mon trast mor de por e de glay.

Si 'u diguí may, que si n' alguna part
 ieu m' esdevench entre mos enamichs
 que sobre me se mostren tan enichs
 que no 'm laixon fins qu' astruch sia e fart
 de ferir me la squena e lo cap
 tant crusellment que no 'm romangue sanch
 dins lo meu cors ans me sallon pel flanch
 tots los budels tant que de mort no scap.

Si 'u diguí may, que si james notari
 sui ne cosech auctoritat reall
 que ell primer faze per mon seu mall
 un testament fals ab un inventari,
 d' hon sia pres axí soptosament

que davant tuyt me posen sus al coll
 l' encartament e del sayt lo pus foll
 m' azot tan laig que muyra de present.

Si 'u digní may, que si cort d' algun rey
 seguesch ne vuyll aver fama he renom
 ja prech á Deus que no sie null hom
 que 'm vullye be ne salt de mon servey
 ans tots ensemps me vayen difamant
 trasen escarn de me com d' un sclau
 tant que ab bastons me giten del palau
 ferint mon cors e tots temps ahucant.

Si 'u digní may, que si poch ma ventura
 ieu me fau clerchs de cant misa de cert
 que 'l benifet que á mi será ofert
 haya á tenirlo ab simonia pura
 ez á far mals sia induytz
 que de present sia hirrigulars
 e 'l payre Sant man sien mors starts
 A Escornalbou on reta l' esperitz.

Si 'u digní may, que si nuyl temps m' acort
 d' aver moleyr ne conseguir ne puch
 jo prech á Deus que haja 'l cors malastruch
 o reu e vil ab sguart fer e tort
 ab leja faz e ragullosa veu
 ab lo nas lonch e que 'l pude l' alé
 e brava tant que no li gos dir re
 ne sonar mot tant me tengue sots peu.

Si 'u digní may, que 'l jorn qu' iray á casa

no y puscha anar sino sols e ben luyñ
 e si falcó se leve de mon puyn
 ja mes no torn per grans hauch é que faza
 es jeu cercant lay amont es avayll
 maleynt Deu encares tots los sans
 venguen molts lops que 's menjen tots los cans
 si que me 'n torn ab gran febra y rugayll.

Si 'u diguí may, que si lay en ivern
 vau per camí cuitat per alguns fets
 que prech á Deu que 'm luyñ del camí drets
 e 'm faza anar en loch brau e stern
 e com seray en aycest mal partit
 venga la nits e que 'l cel s' anuvol
 ab trons e lamps e tal terra tremol
 que 'm trobe mor é 'l rocí startit.

Si 'u diguí may, que si 'm fau james frayre
 presicador, vullyes carmalità
 que ges ne trob monestí o cenobita
 on sostenir me vullyen poch ne gayre
 ans meys amichs fassen de me tal clam
 dizen qu' eu faz males arts e conjurs
 perquè jutgats si afar mos acurs
 ans carçre scur on muyra de fam.

TORNADA.

Mon rich thesaur juntes mans vos reclam
 que no creyats males veus ni tafurs
 pus que vesetz qu' en suy leyals e purs
 en voluntat qui sus totes vos am.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Sobre 'l pus alt de tots los cims d' un arbre. (7 estrofas.)

ARNAU MARCH.

PARLE LO SENY.

Presumptuós cors plé de vanitats
 inflats d' ergull sens neguna raysó
 com no t' coneys vols hoir tots temps no
 axi 't morrás seguint tes voluntats
 que feres tu si may te sdevenia
 d' esser amat d' alguna qui 't plagués
 que res ab mal tristor dol e faunia
 tan á llur vol e per no res conqués.

PARLE LO COR.

.

PARLE LO SENY.

Cor malastruch membret com axi 't pres
 en temps passat per lo voler seguir
 pren tot lo guany cos tristor e desir
 mal e treball qui t' ha molt fort sotmes
 dolent mesquí com est d' aytal crehença
 cuydes guanyar amant en tant alt loch
 pren los mitjans actiu á ma entendença
 dels grans estats fugirás com de foch.

PARLE LO COR.

Ay las mesqui be veig quan valgut poch
 mos greus treballs passats fins al jorn d' huy
 seny mes heu say que fortuna 'm defuy
 qui 'm pot valer si contra leys no 'm moch.

E si algun temps complia m' esperança
 bon sperar mes val viure en gran bonança
 un pauch que molt comunament passan.

TORNADA DEL SENY.

Si penses cor l' ergull com baxará
 per qui ne quant d' aqueys e d' altres mans
 sens lur estat enveya no 't fará
 havent morir cruelment per vils mans.

TORNADA DEL COR.

O tart o leu cascú sab que morrá
 e seguint tu no 'n soy pas restaurans
 si morts son cells la lur fama viurá
 perquè mes bo soferir tals afans.

Un novell fruyt eixit de la rebaça
 d' eternitat, humanal carn vestit,
 lo fill de Deu nat per aquesta nit
 s' es demostrat en la temporal plaça,
 peregrinant nostre camí passible,

lo cors huma seguint la Deitat,
perque 'l Satan ne fos mils enganat
lo Salvador s' es fet á tots visible.

ENDREÇA.

Lo Sperit Sant prech que mon cor encena
de gran ardor; tots temps puxca servir
l' infant qu' es nat e puis volgué morir
per nostre amor rement l' infernal pena.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Qui porá dir lo misteri tant alt.

Y en lo poemet de Torroella: *Tant mon voler*, etc.,
figura com de est poeta una cobla que comensa aixís:

*Tot hom se quart de mi
de si anant treva pus no t'ndria
ne pau ne bona fi.....*

JAUME MARCH.

Quant heu cussir en los fets mundanals
totes les gentís vey regir per fortuna
segons lo cors del sol e de la luna
les planetes fan obres divinals
fassen lur prou o lur dan a vegades
axí que 'l mon es pertit per jornades
mas Deu no vol l' arma sia sotmesa
forcivolment aytal astre seguir

ans la rahó pot e deu ben regir
lo cors d' hon han entre si gran comptesa.

Pero be 'm par obra descominals
quant heu remir causa per sí cascuna
e vey gran be haver persona struna
e d' hom gentil e bo sofrir grans mals
axi que 'l be vey amar per casades
sens merit gran los vels ben debades
e gran honor no seguint gentileza
e sino fos com dins mon cor malbir
quatre mones mellor avenir
hagre del tot la mia arma malmesa.

Donchs cars amichs qu' entenets bes e mals
afigurats la cara de fortuna
e no 'us girets si tots las vesets bruna
de vostre sen per treball ne per als
que chascun jorn hores hi son nombrades
que may no 'u vis en be totes passades
ges per ayçó non oblidets prohesa
ans vullats vos en tot be captenir
e los amichs amar e car tenir
e en servir Deu non hajats peresa.

TORNADA.

Deus en cuy es tota virtuts compresa
es ha formats los als els fay rogir
pot si li play astre mal convertir
e tot afan tornar en gran bonesa.

TORNADA.

Columba pros supliquém la nantesa
de Deu que 'ns guart d' errar e de fallir
volent nos aut en lo cel acullir
que 's guany sens fi e complida riquesa.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Ab lo cor trist enviollat d' esmay.*
 - II. *Dèu é rahó ha mos cinch senys forçats.*
 - III. *Si á Deus plagués que m' hagués format bell.*
-

PERE MARCH.

Al punt com naix comence de morir
e morint creix e creixent mor tot dia
cun pauch moent no cessa de far via
ne per menjar, ne jasser, ne dormir,
tro per edat mor e descreix amassa
tan qu' axi vay al terme ordenat
ab dol, ab guaig, ab mal, ab sanitat
mas pus avant dell terme null hom passa.

Trop es cert fayt que no podem gaudir
á la greu mort e que no y val meglia
força ne giny, ricat e senyoría
e trop incert lo jorn que deu venir.
Com quant ne hon que tot ernés trespassa
e no y te prou castell mur ne fossat
e tan leu pren lo vici col cenat
car tots som uns e forjats d' una massa.

Be sabem tots que ych hàvem d' exir
 o tart o breu e que no y val mestria
 breu es tot cert qui pensar ho sabria
 mas lo foll hom no sen done cossir
 que renyren sa carn bella e grassa
 e' l front polit e lo cors ben tallat
 ha tot lo cor á lo seu aplicat
 als fayts del mon que per null temps no 's lassa.

Si le volém un petit sovenir
 com son tots fayts d' avol merchandiría
 e' l zutze loch hon la mayre 'ns tenia
 e la viltat de que 'ns hac anoyrir
 e nexent nos roman la mare lassa,
 e nos plorám de fort anxietat,
 entram al mon ple de gran falsedat
 c' ades alçiu e adés nos abraassa.

O vell podrit e que porás tu dir
 qui 't veus nafrat tot jorn de malakía
 missatge cert es que la mort t' envia
 e tu no 'l vols entendre ne hoyr.
 Mas com á porch qui jats en la gran bassa
 de fanch pudent tu 't bolques en peccat
 di sen tractan fassent molt mal barat
 ab lo cor falç e la ma trop escassa.

De cor pregon deuriem advertir
 en l' estat d' hom qui tot jorn se cambia
 que 'l rich es baix e' l baix pren manantia,
 e' l fort es flach, e' l flach sab enfortir,

é 'l jove sa dolor breument la passa
 é mort ten leu col vell despoderat
 é 'l vell mesqui fay lehó de son gat
 é pense pauch en la mort qui' l manassa.

Deu sab perquè lexa mal hom regir
 o foll o pech é los bons calumpnia
 que 's fer e mal si 'u pot aconseguir.
 E tal humil quant es monje de Grassa
 qu' es ergullós quant ha gran dignitat
 é tal regir una granda ciutat
 fora millor á porquer de Terrassa.

Qui be volguès á Deu en grat servir
 ez en est mon passar ab alegría
 tot son voler a Deu lezar deuria
 e no pas Dieu á son vol convertir,
 car Dieu sab mills á qui tany colp de massa
 per acabar á qui tenir plagat
 per esprovar o fer sa voluntat
 de çó del seu e que 's rehó que 's fassa.

TORNADA.

Del Payre Sant ay aussit quant trespassa
 d' aycest exill al juhí destinat
 que: «diz er fos eu un bover stat»
 qu' onor d' est mon á peccat embarassa.

ENDREÇA.

Heu Peyres March pregui Dieu qu' el ny plassa
 donarme cor e voler esforçat.
 qu' es ab plasser pendra la adversitat
 e sens ergull lo be que breument passa.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Jo 'm meravell com no 's veu qui ulls ha. (7 estr., torn. y endr.)

BERNAT MIQUEL.

A Deu primer qui es causa causant,
 tot comprenent e per si incompreensible,
 genolls fincats estich laors donant
 com ha format rey tan inconnesible
 sobrepujant tots los que son mortals,
 de seny, saber, poder e valor tanta,
 e de virtuts que dites son morals
 que sols pensar l' enteniment m' espanta.

Lo sceptre os veig en má dreta portar
 en l' altre part lo pom d' or qui denota
 lo mon subdit á vos sens contrestar
 ab rahó gran car virtut no 's desnota
 de vos un punt avent les cardinals
 honor amant com honor amativa
 segens descriu esser menys principals
 lo Filosof e per vos les deriva.

.

ENDREÇA.

De cor e cors, de boca e voler
 á vos suplic ma culpa gran remetra
 vostre virtut si mon pobre saber
 no ha suplit en la part pus estreta.

MUNTANER.

I.

En nom daycell ver Deus qui feu lo cel el thro,
 En so de genentul faray un bell sermó,
 A honor é á laus del casal Daragó:
 E pertal que axi sia la salutació,
 Diga cascú, sil platz, que la Verge nos perdó,
 Seny é enteniment quen façam nostre pro
 Per est mon é per laltre, e que á salvació
 Vengan trestuyt li compte, vescompte é baró
 Qui en est bo passatge de Serdenya habandó
 Metre si e sa terra e sa provessió,
 E segran laut enfant Nanfos, ques guanfanó
 E de tota Espanya creximent e crezó.
 De llevant á ponent, mig jorn, septentrió,
 Tremblara tota gent qui en sa gepció
 De sos payres valents reys En Jaymes ja no zo.
 E vull sapiats cascú, que aquest es lo lleó
 Que Sibella nos ditz, que ab senyal de bastó
 Abatria largull de mant alta mayzó,
 Que jes hor non diray, que be mentendon pro.

II.

E aras vull que sapiats lo meu entendiment,
 Que trestuyt li presich estant tant solament
 En tres causes que eu vos diray verament.
 La primera es la persona qui presicha la gent;
 La secunda del poble qui lau be é lentent;
 La terça es la raysó qui del sermó dexent.
 Adonchs de la primera vos dich, que follament
 Puje altre en trebuna, que sap certanament
 Dir e pro e en contra á tot son moviment,
 E que sapia salvar lo seu proposament.
 La secunda del poble, que sens marmurament
 Lo deuon escoltar cascuns molt bellament,
 Queu sapia retre á son millorament;
 Que en estes pauch valria tot son presicament,
 Que lavangeli ditz, ques pert la sement
 Quis gita entre peyres e espines e xament.
 A la terça vos dich, que deu fer fundament
 Al proposit que parla ses tot veyarament.
 Perqueu fundaray mon presich e breument
 En aquest bo viatge quens es á tuyt plazent.

III.

Adonchs, seffor infant, com á vostre vasayll,
 E entendrets ma raysó, que assats de trebayll
 Hay vist en aquest mon, pus que nul de mon tayll,
 E per ço en la mar vullats pendre mirayll
 De li vostre secor, qui feron mant assayll,
 Que trezol no metats en leustol, e satayll

Vos vendrán vostres feyts, que esberch ne capmayll
 Nous estaran davant, sal XX que lalmirall
 Galees faça fer lleugeres com á ventayll,
 En axils ballesters yran com á fibayll:
 Nols falrá de llurs armes, ans fors com á batayll
 Los trobarets als ops, quasi com prest, aprayll,
 Que tot quant les davant tira, que res non fayll,
 Fos en la vostra gent, Senyor, no hi ha mes cayll,
 Que trestuyt son de un cor, e nul non sen barayll.
 E axi es la veritat quel valent dun christayll
 No preu lals del mon mag del fi corayll
 Quen Serdenya se pesca, es apres del matayll
 Vos puscon far senyor, si que ab un sogayll
 Vos ameno davant tuyt selvazent eguayll.

IV.

Per ço ay comensat en lo feyt de la mar,
 Car la mar vol tenir cel qui vol aquistar
 Lo regne de Serdenya, e si ho fay trembrar.
 E ara trestuyt lo mon: e sens ço nos pot far,
 Sens menar la gent fresca per ferir e per dar
 E jamay ab trezols freschs no pot hom anar,
 Notxer ne ballester quels fayts san aparar,
 Ne proher ne remer ayço no cal provar,
 Quel ballester en taula juguen á tot llevar,
 Que per mar ne per terra nols pot res contrastar:
 E sobre aquest partit yo poria alegrar (1)
 Perque, senyor infant, si Jesu Christ vos guar,
 Tota la vostra gent tenets en alt encar,

(1) En l' original de Poblet diu *allagar* seguint apres est vers que hi manca en las impressions.—*Manle bone reyso de que nom cal parlar.*

E honor e poder al almirayll donar
 Vullats, e que nul altre no hi haja comandar,
 Mas ell apres de vos, e en axi honrrar
 Vos farà de tots feyts que vullats començar.
 Cent galees ó pus say que porets menar,
 Lenys armats, sageties, com no pot albirar.

V.

Sinquanta naus, senyor, say que vos menarets,
 Lenys, terides de bandes, e mas daltres lenyets,
 Que tots lla, Deus marcé, de vostra gent havets.
 A donchs lo recullir sia plazent é nets,
 E que a Port Fangos sien trestuyt alets,
 Que vengon a jorn cert, e les grans naus farets,
 Senyor, metre en escala, e apres los panquets,
 Per ço que nengun dan lenamich, questa guets
 Nous poguessen donar dany; çous prech queus guardets,
 Que ab gent falsa mester say que contrastarets,
 Perque dayço es ops, senyor, queus adonets,
 Que en les llurs paraules ne en ells nous fiets.
 E totes les galees pres de terra tindrets,
 En axi per escala los apareyllarets,
 Que sion ordonats, e en guarda metrets
 Uns quatre lenys armats, a cuy senyal darets
 Que feson aytant lleu, e puyt ya no duptets,
 Que dan vos pusca dar home que no amets,
 Ans en guarda de Deus gint vos recullirets,
 Quius do honor e gaug e tot ço que volrets.

VI.

E sencarus sopley la reyal magestat,
 Quen cascuna galea que sion hordonat
 Dos notxers e prohers, qui, sens tot barat,
 Penson de li cavayll, que sol un oblidat
 No sia, que sos ops nols sia be donat;
 Car la gent tarasana tro que sion usat
 De si han pro afar, ans sion be pensat
 Cascuns en son daver, axils sia mandat,
 E axi yran tuyt freschs e repausat.
 E tuyt li cavayller sion acostumat,
 Que llay hon son cavayll yrat sia mudat
 Ab tota sa companya, per tal ques aviat
 Fosson en llur cavayll tuyt molt guint arreat,
 E si als sen fazia, seria vanitat,
 Quel passatje es breus, don alegre pagat
 Ira ab tot li seu, e sin era lunyat,
 Iria li lo cor que tot fos mal menat,
 E no estia mut qui vol esser lanzat;
 Qui son cavayll se lluna pot se tenir per fat,
 Quen lloch pora fallir don será menyspreat.

VII.

E per vostra alteza hordonarets, senyor,
 Que li almugaten e laltre cap major
 De lalmugaveria, qui son del mon la flor,
 Vajeen en las galees, e dets companys ab llor
 De cascú, e li altre yran ab gran bandor,

Examen en les naus hon lo fasson honor.
 La vianda sordone, que segons sa valor
 Najon assats trestuyt, axil gran, col menor:
 E sen cascun vexell baja ordonador
 De totes estes causes que donen á salbor.
 E sen cascuna nau feyts metre per terror
 Tres ballesters de torn, e quins vos mal simplor,
 E trebuchs, manganells, ayço prech non demor,
 Exades, palafangues, ab mil bon llaurador,
 Vos, Senyor, menarets, e cent tapiador,
 Carpenter e ferrer, qui no temon calor;
 E puy Dieu mijanzant, nous cal haver pahor,
 Que viles ne castells, ciutats, casals ne tor
 Que nos renda a vos, si donchs ab gran dolor
 No volion morir e perdre llur honor.

VIII.

E quant ayço, senyor, será feyt e complit,
 En nom del Payre el Fill e el Sant Esperit,
 E de sa dolça mayre, que prech nous oblít,
 E de trestuyt li sant, ab joy e ab delít
 Vos tengon en sa guarda e sa má, com es dit,
 Quel bon rey de Mallorques vos fara tal combít,
 Que trestuyt vos diran, que res no hi ha fallit.
 E sen apres, senyor, qual se vulla ne crit
 A la illa sent Pere, ab fe, e llarch, e trít
 Refrescats li cavayll, si eron afeblit,
 E se entretant lestol sera amanuit
 De passar en Serdenya trestuyt, gran e petit.
 Ay qui cell jorn veyrá de joy sera complit,
 Que tans coms e vescoms e vervasor exit

Axi gent arreat, qui de cor son plavit
 Servir laut Senyor infant, qui es mol benesit,
 De tot á res quil ve, el pus exarnit
 Qui hanch fos, ni hanch mays nul hom vac marit
 E darmes say, quel mon non es tan sa delit.

DAUDE DE PRADES.

Daude de Prades non s' oblida
 pus que sens e cor lenenvida
 que no fassa un bon solats
 per si e per cells a qui platz
 que dels altres non he gran cura
 et si dats per bona ventura
 á far romans gay e cortés
 mentre quan bes mos talans es.

Segons se qu' avia promes
 mos romans de tot complit es
 pero si negus ni havia
 mais ne saubes e mils dizia
 ia non pense que 'm anugés
 ni mal d' avege lin portés
 mas tals ni ha que 's fan pliers
 que non volen haver mestiers
 mas de maldir e de blasmar
 lo que no sauben esmendar
 e no enten d' on neix que s' es.

PERE LO CEREMONIÓS.

Mon car fill, per Sent Anthoni!
 vos juram quets mal consellat,
 con laxats tal matrimoni
 en que 'us dan un bon regnat,
 e que n' hajats altre fermat,
 en infern ab lo dimoni.
 Sia en breu qui 'us n' ha enganat!

.
 qui ben crex son patrimoni
 es n' est mont per tuyt presat.
 Axi ho dits Apolloni
 largament en un dictat,
 on ho á ben declarat;
 e li fa gran testimoni
 Alexandre, en veritat,
 no volg esser mullerat.
 ¡Pel valent de Sant Celoni!
 ¿Quen prodrés tal heretat?

(A son fill En Marti, dienli com y de quina manera los joves de la illa de Sicila devian en avant armarse cavallers.)

Vetlan el lit suy nun pençer casat
 de dar consell als cavallers quis fan,
 de quis faran cavallers d' ara avant
 et en qual loch los será pus legat.

E dich primer que la Cavallaria
 rebre deu hom de son Senyor si y es,
 o de valent cavaller en apres
 o de qui cap de son linatge sia.

Lo loch me par que sia pus degut
 nobla ciutat o vila grosse e gran
 o 'ls enemichs valentment garreian
 tenent el puny lança el bras escut,

On egleya en gran devota sia.
 e si 'u fa axi, no será ja représ
 per cavallers ne per null hom entés
 quin nobles fayts met(-)se pensá tot dia.

D' amor no chant axi com far solía (1)
 car me vey trop en anys avant empés,
 duptant que 'm fos en mal per alcums pres
 perque men call, que pus non chantaría.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

*A vos me don senyora de valor
 al present jorn per vostra gran honor, etc.*

PONS HUCH III, COMPTE D' AMPURIAS.

(Resposta á Frederich de Sicilia.)

A l' onrat rei Frederic trez vai dir
 q' a noble cor nos taing poder sofragna,

(1) Los cants d' amor nos son desconeguts: mes no hi ha dupte de que han existit, tota vegada qu' ell mateix en aquest vers ho aferma.

Peire comte; e pusc li ben plevir
 che dels parenz ch' aten de vas Espagna
 secors o gan non creia ch' a lui vaia,
 mas en estiu fasa cont chels aia,
 e dels amics; e tegna li oil ubert
 ch' els acoilla pales e cubert.

Ne nos cuig ges ch' el seus parenz desir
 ch' el perda tan ch' el regne no il remagna;
 n' el bais d' onor per Franzeis enrechir:
 ch' en laisaran lo plan e la montagna.

Confundal Deus é lor orgil decaia:
 pero lo rei e Cilian traia
 onrat del faitz; che 'l poublat el edesrt
 defendon ben da chosion apert.

Del gioven rei me plaz can non sesmaia
 per paraulas, sol qa bona fin traia
 so ch' el paire chonquis á lei de sert
 e si 'l reten, tenremlen per espert.

PERE DE QUERALT.

Sens pus tardar me ve de vos partir
 na falza amor puscha vey la falsia
 de vostre cors fals plé de tritxaria
 qui tot lo món vol en color tenir
 d' hon eu maldich lo jorn lo punt e l' hora
 qu' ieu a vos mon cors abandonat
 richa d' engan, paubre de leyaltat
 soltz et al tot pus amarga que tora.

TORNADA.

Al Dieu d' amor supley ab reverença
 qu' en breu de temps siatz pus freturans
 de servidors que vos non sotz bastans
 e no trobets qui 'us aport benvolença.

ANSELM TURMEDA.

En nom de Deu omnipotent
 vull començar mon parlament,
 qui apendrer vol nudriment,
 aquest seguesca.

Primerament quant serás batejat;
 creurás que la Divinitat
 es un esser en trinitat
 de las personas.

Y que Jesu-Christ fill de Deu viu
 es Deu ver Deu, fill de Daviu:
 aço es ver, y així ho diu
 la Santa Scriptura.

Dels articles, o tu fill meu,
 creurás lo que la Iglesia creu;
 e si no lo seny teu,
 la fe hi basta.

Aquest llibre jo he dictat,
 perquè que si es demanat

d' algun fet sies informat
de la resposta.

Y no l' he dictat en llatí,
perque lo vell, e lo fadrí,
l' estrangey e lo cosí
entendrel puguen.

Llegidor, precte humilment,
si hi veus algun defalliment,
que per tu, be y llealment
esmenat sia.

Y si vols saber mon nom
fra Anselm me apella hom,
y Turmeda sobre nom
tots m' ajustan.

Açó fon fet lo mes d' Abril
temps de primavera gentil,
noranta set, tres cents y mil
llavors corrien.

Prech á Deu Omnipotent
que nos ha criat de nient,
que lo nostre habit ament
en paradís sia.
Amen.

SEGLE XV.

Abella, *Pere d'*.—*Acanyés, *Lluís*.—Avinyó.—Borja, *Tecla de*.—Boxadors, *Andreu de*.—*Bover, *Ramon*.—Crespi de *Valldaura*.—*Cardona, *Ramon de*.—Diez, *Roderich*.—*Estrús, *Bernat*.—Eril, *Arnau d'*.—Stanya.—*Ferruix, *Gabriel*.—*Ferrandis, *Vicens*.—Ferrer, *Francesh*.—(Fenollar, *Scrivá*) (Fenollar, *Vidal*, *Verdanxa*, *Vilaspinoso*, *Miquel Stela*.)—Febrer, *Andreu*.—Fogassot, *Joan*.—Ferrando.—Figueras.—*Garau, *Joan*.—*Guiot, *Dionís*.—Galbany, *Pere*.—Gazull, *Jaume*.—Gibert, *Guillem*.—Gralla, *Martí*.—García, *Martí*.—Guerau, *Francí*.—Jordi de Sant Jordi.—Lull, *Romeu*.—March, *Ausias*.—Masdovelles, *Pere*.—Masdovelles, *Berenguer*.—Masdovelles, *Joan*.—Moncada, *Huch de*.—Moreno, *Joan*.—Navarro.—Oliver, *Francisco*.—*Portells, *Baltasar*.—Perot, *Johan*.—*Pastor, *Simon*.—*Puentull, *Joan*.—Perez, *Miquel*.—Pastrana.—Puig, *Pere*.—*Roig, *Lluís*.—Roig, *Jaume*.—Requesens, *Lluís*.—Rocabertí, *Vescompte de*.—Roig de Corella, *Joan*.—Rocafort, *Joan*.—Ramis.—*Sessellas, *Blay de*.—*Spanyol, *Benet*.—Sors, *Leonart de*.—Safonit, *Jaume*.—Stela, *Comenador*.—Sunyer, *Mossen*.—Serra, *Bernat*.—Serradell de Vich.—Çavall, *Ramon*.—Torroella, *Pere*.—Traffort.—*Urgell.—*Vinyoles, *Narcís*.—*Viana, *Carles de*—*Vilagut.—*Valterra.—*Vilarrasa, *Lluís de*.—Valmanya, *Antoni de*.—Verdú.—Via, *Francesh de La*.

PERE D' ABELLA.

Pus axí 't plau ta bandera stendre
é divulgar ça e llá los secrets
de tu e mi qui 'm son estats retrets
ben' he rahó que jo 't dega rependre
e dar castich perque altra vegada
ton parlar franch no sia abandonat
.
.
.
.
.
.
.
car veure pots que comets gran errada.

TORNADA.

Aldonça prous Deus vos ha dotada
col solell bell retent gran claradat
á quantes son passats de gran beldat
entenets be la coble é la tornada.

MOSSEN AVINYÓ.

Com á forçat m' hauré de vos partir
pus no 'us ve be acceptar mon servey,
cert á mon grat me convendrá morir
e morint prest se que pendré remey.
Lo cor mesquí qui no pot suportar
l' enuig é dan que 's veu aparellat
d' açí avant me veuré apartat
de tot delit pus me voléu matar.

TORNADA.

Altas de sort d' aquí no 'm partiria
mes trobme tal qu' he ja perdut lo cest
e mes amar jamay no fuy tan lest
mes los afanys l' entendre meu desvia.

Lohar cascú segons lo seu merexer
es lo degut, posant á part tot vici,
dient lo ver, james pot ser dit nici,
si be 'l voler á molts lahors fan crexer
per adquirir alguna benvolença
han prontitut en fer semblant desorde,
á mi no 'm plau seguirlos en tal orde
que fos jutjat de poca conaxensa.

TORNADA.

Altas de sort qui 'n te la pens cofesa
é 'm dona dan é dolor infinida
tal vida 'm plau mas crech que preterida
será molt prest si donchs no m' es defesa.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Lo molt voler jo crech no 's pot comprendre.* (Ab tornada.)
- II. *No perque cert a tot lo mon no sia.* »
- III. *Pus bona sort de mi tots jorns s' absentia.* »
- IV. *D' amor me clam del interes que prech.* »
- V. *Nou pensament es present á la pensa.* »

- VI. *Segons comprench práctica cortesana.* (Ab tornada.)
 II. *A molts compren qui prenen entrenyor.* »
 III. *Tots mos delits en un punt volguj perdre.* »
-

NA TECLA DE BORJA. (1)

Oides vostres rahons belles
 bon Mossen March á qui 'm coman
 responch vos breu al que dit han
 segons jubí que fas d' aquelles.

Mòlt poch estim lo que en mí es
 mes puix forçat es lo meu dir
 al qui dirá «mes val que 'm mir»
 jo li comdampne lo procés.

Pero si parle lo revés
 de veritat mudant camins,
 á vos remet los meus jubins
 que sou de tots lo mes entès.

MOSSEN CRESPI DE VALLDAURA.

(En lloansa de la vila de Morella.)

Ab tota llealtat Morella

1) Esta Tecla de Borja fou neboda del Pare Sant Calixte III y escrigué una obra que 's tè á la vista en resposta á una demanada que li feu lo pocsen Ausias March, demanada que 's troba al cap d' avall dels ts d' amor del mateix y que comensa aixís:

Entre 'is ulls é les orelles
 jo 'm trob un contrast mólt gran...

may son fort valor amolla,
 puix la Germania folla
 fonch tan perseguida d' ella.
 De Valencia es maravella
 y de tot lo mon espill,
 no ha concebut traïdor fill,
 perque en observar les lleys
 y la obediencia dels reys
 no repara en lo perill. (1)

RODERICH DIEZ.

Si be jo crech la veritat sentí
 mon bon amich del cas que demanáu
 la mia ma á la vostra rescriví
 lo sentiment que de ma pensa trau.
 Cascú dels dos amants vol ser amat
 complidament del altre sèu volgut
 lo gran recel de serhi decebut
 los fa causar lo desdenyós combat.

A vos confès é 'us dich lo que jo viu
 no ha mòlt temps portant d' amor la jou
 la passio que fa que l' hom no riu
 no cal ser gran l' endici que la móu
 e confiant del bon comport d' amor

(1) Lo catalá d'aquesta composició apar moderna; mes no 'u semb
 rá tant si se té en compte qu' es son autor de últims del segle y si se
 compara ab lo catalá de Anselm Turmeda..

sempre veig hom en altra part vexar
 car un tal fet tantost fa declarar
 quant de voler habita dins lo cor.

Duptar no 'us cal si 'l Terenci llegiu
 menys de glosar á la lletra veuréu
 solució al dupte que escriviu
 si bè notáu lo que d' ell compendréu.
 Les ires, dix e axi 'u declará,
 de 'ls namorats es integració
 del be d' amor é la perfecció
 la voluntat axí la senyalá.

SEGUIDA ENDREÇA.

Vos molt discret e honest capellá
 del que 'us he dit segons ma entenció
 sumar podéu esta conclusió,
 que zel d' amor es qui la brega fá.

OBRAS D' EST POETA.

- I. *De vuy demá fent via lo temps.*
 II. Una danza que per responament tè ests versos:
*qui pert son temps es be orat
 e ple de molta grosseria;
 aço dich per l' enamorat
 qui desamat ama s' aymia.*

ARNAU D' ERIL.

O tu traïdor é com poguist donar

per sospitós lo princep de valor?
 car de bontats es vuy cabdels e flor:
 ta malvestats te fa guinardejar

.

O tu traidor pus veus que jo t' apell
 per tan vill hom, com no serques senyor
 e jutje gran que 's preu de sa honor
 hon jo e tu provém la nostra pell?
 Car jo t' promet que t seguiré dins França
 per so qui n' han molt millor la usança
 de fayt d' armas mostrant cavelleria,
 per có vull en seguir aycella via.

O tu traidor quant m' aurás agut jutge
 e sertament auré de leys jornada,
 no 't falliré á la taula jurada,
 ans mon martell ferrá desus l' enclutge
 ab gran plaser ez ab trop gran desduyt,
 mas tu m' aurás tot primer salconduyt
 ez ab aysó lo gatge 's complirá:
 allí veurém qui bon dret mantendrá.

E que l' arnès sia de nostre grat
 sens refusar e sens tornar á mida,
 lança, coltell, spasa ben fabricada

.

atxe pesant o que 'n sie laujera

.

O tu traidor, be sabs que Ferriol
 t' ha ensenyat man bel colp é repich

mes lo teu cor flach, cobart e manich
 non ha sofert c' hom ne veses un vol.
 Dins lo palau de la flor Margarida
 gran assaig fist pera duptant la dita,
 no est gosat exis de Barchinona,
 Bacallar fat com est tan vill persona.

STANYA.

Rich sò d' enuigs é pobre de conort.
 Luny de tot be abundant en dolor
 desventurat é malcontent d' amor
 essent jo viu vos dich que ja so mort.

No trob remey ni se á qui m' acost
 ne passe temps en res que pler me sia
 perquè am mes la mort que 'm sia tost
 que viure luny de vos qui sou m' aymia.

O trist de mi catiu en mala sort
 e corregut de molts mals é tristor
 desventurat e mal content d' amor
 essent jo viu vos dich que ja so mort.

FRANCESCH FARRER.

Qui veu present lo que may no ha vist
 per novell cars lo cor fa mudament
 e tal se fa del que no veu e vist
 que com si veu desije ser absent,

aytals afers experiments los mostra
 que diu lo ver de quant cascú ignora
 desplegant lo estel fen bella mostra
 del gran Soldá per lo canal á fora
 dilluns matí á déu d' agost comptant
 MCCCC e quaranta quatra
 de Sent Lorenz lur festa celebrant
 ben ordenats seguint la hu al atra
 la gent subtil qui viu la multitud
 de tantas naus germás e galeassas
 qu' en nombre son contat vist e sabut
 huitanta cinch entre bonas e lassas.
 Plors, crits e plants sentí de fills e maras,
 e móltos marits dólres ab sas mullers,
 tal per sforz mostraven bellas caras
 qu' era diverz lo cor de lurs volers.
 Lo mestre gran sentint un tal desordre
 pren en la ma lo anyell ab sant Johan
 é diu: «O fels vosaltres de mon ordre
 Deu no permet que rebe mal ne dan.
 « *Ecce agnus Dei qui tollit peccata mundi.*

Gran colp de gent e crits per las murallas
 las defensant ab colobrines prou
 y ells tambe de fletxes sus que palles
 tiren los caus a nostra part ço nou.

La nostra gent pren ánimo tant gran
 que pèls terrats dresden sons e cansons.

Audaces fortuna juvat timidisque repellit.

Y aquí sonen bombardes e balestas
trons e trepig, de fletxes gran remor,
molts son nafrats per lo cors, qui per testas
molts cavallers e altra gent de be:
qui 'ls bull la sanch mirant un acte tal
ixen al camp e allí ab l' altre 's te,
ans Mahomet altre sent Jordi val,
colps de bastons de lansas e coltelas
los uns nafrats los altres cauhen morts.

Qui baptizatus fuerit, salvus erit; qui non, con-
(demnabitur).

Un gran ajust de vells e hoc de vellas
minyons en bras e donas desfrenadas
infinitat de ninas é donzelles
contritament, molt escabellonadas
hi a peu descals uns van á Nostra Dona
qui á Filerm, tals á Sant Agustí,
e gran part d' ells á molta sgleya bona
qu' en Roda ha; veuriels tots allí
agenollats ab lagremes per cara
(e gemegant) tots deyan e plorant
à gente pagana libera nos Domine.

Vist per tots ells lo mal aculliment
foren d' acort d' anar ans que morir,
tres jorns apres sens fer lo manament
del gran Soldá fan los mes recullir
tendes, arnès, bombardas e lals tot

e ab bel mitjorn divendres ells se 'n van
ben ordenats la volta de Turquía

*Quid gloriaris in malitia quæ potens es ini-
(quitate?)*

Aveu lexat ut, re, mi, fa, sol, la
pera enfingir dehá ¡cuerpo de Dios!
vos bon galan más sou dels de cassá
del que 's detras feu cara pera vos
et finis est convertere Bernat
cloeu los pits e alargau las faldas
si no feu tal per eixir de pecat
vos ne sentrèu de fredas e de caldas.

Ante quam gallus cantet vos negás
amich á Deu leixant en la carrera,
apres penjás l' habit en la figuera
diacá sou qui 'us absol de tal cars;
tornáu Bernat al quirieleyson
si vinctum es vestitum... voléu
é no 'us curéu d' atenyer Absalon
que 'l facistol se dol de vostra veu.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. Obra que comensa : *Vuit letras son á la mitat
vocal.*
- II. *Conort*, obra de 730 versos que comensa aixís:

*O be 's despit e gran dolor
oir parlar á mòlts d' amor,
e no tenir que metre 'n joch, etc.*

y acaba :

*e cadescú tornant se 'n va
hon lo voler mes li digué
mas l' hu á l' altre promaté
que 'n semblant cas no falliria
ans que tostemps loaria
esta vida esser bona
dir tos temps mal de mala dona.*

Figura també en *La questió* de Pere Torroella, y en ella hi
tè una esparça que comensa :

Si dona al mon s' ateny per ben servir.

BERNAT FENOLLAR Y JOHAN SCRIVÁ.

*Cobles de la passió de Jesu Xristh fetes per mossen Fenollar é
per mossen Joan Scrivá, cavaller, contemplant en Jesus Cru-
cificat.*

MOSSEN FENOLLAR.

Qui Deu vos contempla | de la creu en l' arbre
penjant entre ladres | per nostra salut
tancats te los ulls | é lo cor de marbre
ab ingratitut
si tots temps no plore | d' amor gran vençut
pensant quina mort | volguès humil pendre
per sols á nosaltres | la vida donar
ab cap inclinat | los brassos stendre
mostrant nos amar
perque 'us desijam | en creu abraçar.

oireu ab pena | rompent(-)vos lo cor
 clavats peus y mans | per nostres grans faltes
 pudor en lo nas | per tot scupit
 vinagre en la boca | bufets en les galtes
 turment infinit
 passá vostre cos | d' açots tot ferit.

MOSSEN FENOLLAR.

Ingrat fou lo poble | qui 'us feu tant gran festa
 quant rey vos entrás | lo dia de Rams
 tenint(-)vos apres | ab molta requesta
 estret ab ligams
 deixant Barrabas | de vos posá clams
 cridant *crucifige* | donáus la sentencia
 Pilat clar dient | les mans jo me 'n lau
 la qual sostengué | no fent resistència
 benigne y suau
 portant sobre 'ls musclos | la creu hon penjáu.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O quant desecorda | ab goig sens mesura
 de robes stranyes | la via cobrir
 y tólreus ab ira | aquell sens tristura
 tan digne vestir
 per sorts declarant | aquí déu venir!
 O quan desacorden | les flors y spines
 y creu mólt feixugue | ab rams mólt florits!
 O quan desacorden | sponja y metzines
 scarns y despits
 apres de grans festes | honors y convis!

á mort jutjá 'l Rey | qui nos dé son cor!
 O trists y perversos | y com no pensaven
 punits de tal crim | serien tots temps
 quant per vos matar | axi navegaven
 á veles é rema
 que 'us feren de mort | sentir los estrema.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Dolor es sens par | mirar tal desorde
 que 'l jutje tant just | lo jutjen injusts:
 dolor es sens par | que vos que sou orde
 é guia dels justs
 sou Rey depossat | en falsos ajusts:
 dolor es sens par | mirar que presenten
 bandeig los vasalls | al Rey tant devot:
 dolor es sens par | mirar que turmenten
 ab gran avalot
 los lechs tant perversos | al gran Sacerdot.

MOSSEN FENOLLAR.

De vostres dolors | ¿qui veu l' inventari?
 O quant es cruel | aquesta sens par,
 com fos arribat | á monticalvari
 que 'us ves despullar
 é totes les plagues | de sanch renovar
 y per que los peus | y mans no bastaren
 dels claus als forats | en 'l arbre sagrat
 cruelment ab cordes | aixi 'us tiraren
 lo cors delicat
 que tot en les junctes | restá desjunctat.

en sant li mudas | de ladre lo nom.
 O gran valedor | segura defensa
 govern, lum é guia | dels bons peregrins
 de vostre mercé | atenyen compensa
 aquells trists mesquins
 que á vos se presenten | perduts llurs camins.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

En temps consemblant | que mort per demerit
 al mon procurá | Adam lo primer,
 Adam vos segont | per infinit merit
 per l' home refer
 morint destrohís | de mort lo poder
 y en l' hora que vos | ab causa tant justa
 tancás lo gran cell | aquell defallint,
 en la hora mateixa | clavat en la fusta
 la mort soferint
 al ladre l' obrís | pus fou penident.

MOSSEN FENOLLAR.

Donant compliment | á tants grans misteris
 com vos en la creu | mostrar nos volguès
 restant ja cansat | per tants impropèris
 que vos sostinguès
 lo vostre sperit | al Pare retès
 rompent del infern | les grosses cadenes
 tragues los Sants pares | del lim tant pregon
 d' hon tots speram | de vos les strenes
 que mes riques son
 la creu abrassám | partint d' aquest mon.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

Remey de tots mals | la vostre creu porta
 mirar vos ab ladres | la enveja repren
 per vostres blasfemias | la ira jau morta
 y gola defen
 lo gust de la fel | qui tant vos ofent
 remey de superbia | es vostre mort leja
 mirant vostres nafres | la carn no seguim
 en véureus tot nuu | l' avar no cobeja.
 Perea fugim
 pus vos diligent | purgau nostre crim.

MOSSEN FENOLLAR.

Peccat mòlt terrible | qu' en tots se tresplanta
 fou lo de Adam | rompent vos la fé
 loable perdó | la Iglesia canta
 del fruyt que 'ns ne vè
 pus tal redemptor | haver meresqué
 d' aquell es la culpa | y vostra la pena
 lo goig de nosaltres | si be 'ns ne dolém
 mirant vostre vida | d' afanys tota plena
 que no 'u mereixém
 per darnos riquesa | ser pobre en extrem.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O quanta pobrea | que dins lo pessebre
 la verge partera 'ns | bolcava ab lo vel
 la pedra mòlt dura | per vostre cap rebre
 tant freda com gel

fou sols lo coxí | de vos rey del cel
 y en loch del anyell | de tortres oferta
 la mare tant pobre | al temple doná.
 O gran pietat | que may cosa certa
 tingues vos deçá
 que fins al sepulcre | Josef vos prestá.

MOSSEN FENOLLAR.

Retaula perfet | de la nostra vista
 sou Vos en la creu | clavat tant estés
 lo cors tot plegat | é l' anima trista
 d' amor gran encés
 pregant per aquells | qui us feren procés
 mostras vos humil | en tal cars exemple
 de dar lo perdó | aquí 'us persegueix
 rehó donchs es gran | quiscú vos contemple
 posat en perpleix
 pus sou lo govern | del be qui 'ns nodreix.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O Deu eternal | ab quanta de furia
 la mort vos han dada | los falsos juheus
 e vos no mirant | la vostra injuria
 ni penes tan greus
 del fruyt de tal mort | tambe 'ls feu hereus
 havent perdonat | á qui 'us turmentava
 d' aquells qui 'us nafraren | las nafres guarint
 havéu donat vida | al hom qui 'us matava
 per hom vos morint
 matas nostre mort | Sathan destruint.

MOSSEN FENOLLAR.

Donchs plore la terra | qui 's debia ser santa
 de Jerusalem | vuy plena d' omeý
 que en mòlta tristor | son goig se decanta
 puix ab cruel ley
 ha mort dels grans reys | á vos lo gran rey
 plorém donchs puix ella | sens tot remey plora
 nosaltres remuts | plorant nos riem
 de vostra dolor | que tant nos acora
 que sols no 'us planyem
 mes playner los angels | ab nosaltres vem.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O quanta dolor, | perque no 'us trencaren
 les cames é brassos | la mare sentí
 quant ella pregant | que ja 'us perdonassen
 apres vostre fi
 lo colp vos doná | sens tardá Longí
 nafrat restás vos | é aquella penada
 tenint la sua ánima | dins vostre cors sant
 per sobres d' amor | tan fort transportada
 assi oblidunt
 que 'n loch de la vostre | restava penant.

MOSSEN FENOLLAR.

Los ulls ja tancats | si par que no 'us miren
 teniu lo costat | en loch d' ells ubert
 mostrant nos lo cor | per un tant nos firen

en aquest desert
 de mort les grans fletxes | que colp no se 'n pert
 tirant á tal mostre | ferim en l' estacha
 per joya gonyant | lo vostre voler
 que força ten fort | la nostra amor flacha
 al be vertader
 que quant es del mon | nos fa desvoler.

MOSSEN JOHAN SCRIVÁ.

O vera salut | ó font gloriosa
 manant del costat | del rey eternal
 ab dos rius cabdals | passas abundosa
 per l' ample canal
 del arbre perfet | gornit de tot mal
 ab l' un que fou d' ayga | la culpa del acte
 lavás d' aquell pare | que 'ns feu tot lo dan
 y ab l' altre de sanch | damnás lo contracte
 que no sens engan
 de l' anima nostre | preniat Sathan.

MOSSEN FENOLLAR.

A nosaltres dolça | á vos mòlt amarga
 fou la passió | de vostres turments
 finant vostre viure | lo nostre s' allarga
 vivint penidents
 puix ell fou cap | dels sants sacraments
 car tots com á font | destillen é manen
 d' aquella gran nafra | que 'l vostre cor fir
 per merit de qui | les grans culpes sanen

del nostre fallir
 tenint lo recort | de vostre morir.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

O ver pellicá | puix tal ben volença
 nafrant vostres pits | mostrás senyor just
 en gran pecat l' hom | clavat per fallença
 d' aquell vedat gust
 vos sols desclavás | clavat en lo fust
 nafrém donchs la carn | que tant nos contrasta
 puix de vostres nafres | exemple tenim
 que sols una gota | de vostre sanch basta
 si bé 'ns penedim
 lavar nos d' infern | que tant avorrim.

MOSSEN FENOLLAR.

A vos ha plagut | morint que 's reparen
 aquelles cadires | qu' infern despobla
 que may altrament | aquells qui' us mataren
 no sent inhumá
 vos haurien mort | volent capitá
 que d' angells del cel | l' etern Deu e pare
 cent mil legions | treméteus poguere
 mas perque la mort | sia nostre repare
 morir vos plaguè
 prenent vos lo mal | per darnos lo bè.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

O metge perfet | donant medecina

les pedres, la terre | y 'l sol tenebròs
 del temple lo vel | units se concorden
 e contra son cors
 per vostre greu mort | fer plant doloròs.

MOSSEN FENOLLAR.

Ab goig é tristor | los nostres ulls ploren
 de vostre molt trista | cruel passió
 puix vos Deu morint | les forts penes moren
 d' aquella presó
 d' hon vos ab tal preu | ses redempció
 de be tan insigne | memoria eterna
 tenir deu contrit | lo bon pecador
 puix brolla tot temps | de vostre cisterna
 tant grant font senyor
 que regal mon tot | ab aygue d' amor.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Mirant vostre vida | que fonc cativeri
 brollar deuben fonts | de plor nostres ulls
 mirant vos ja mort | ab tants impropis
 per nostres ergulls
 lo cor se deu rompre | pus dur qu 'ls esculls
 mirant que la mare | la vostre sanch plega
 la nostre scampém | sens dar nos spay
 mirant que la terra | de lagrimes rega
 vençuda d' esmay
 lo plor de nosaltres | cessar no deu may.

MOSSEN FENOLLAR.

Sino pura sanch | no 's pot dir que ploga
 mafrant vostre cors | de mort ab coltell
 restant la color | de la carn tant groga
 rompuda la pell
 que bell sobre tots | no par sou aquell
 o trista de mare | qu' en vos contemplava
 la sua carn verge | per nostre defalt
 batuda per tot | que loch no hi restava
 que no fos malalt
 de sanch e de plagues | cobrant nou smalt.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Le mare mig morta | los vostres deixebles
 tant sols la deixaren | fogint del perill
 la qual de la fe | mirantlos tan febles
 al mon fou spill
 per hon cobram lum | de vos son car fill
 en ella molt sancta | romas la fe sola
 puix fou de la sglesia | lo mòlt segur pern
 lo seu creure ferm | fou altre gran mola
 que 'l rey del infern
 en trossos partí | levat llur govern.

MOSSEN FENOLLAR.

O font abundant | de tota bonea
 qui pot sens dolor | la mare pensar
 qui participant | de vostre pobrea

y tant s' enbruneix
qu' encare perfet | huy no resplandeix.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Los vostres vassalls | de sanch una gota
al cor no 'us dexaren | Jesus rey humil
la qu' es en lo cap | perdereu vos tota
sentint dolos mil.

Posant vos corona | d' espines tant vil
la que' es en nirvis, | arterias, venas,
ab pena mòlt gran | perdés per los claus
pel cap de la lança | apres de les penes
en infinits graus
perdent la del cors | reherent los sclaus.

MOSSEN FENOLLAR.

O mans sacratissimes | qu' en sols lo toch vostre
ab mòlta virtut | curaven malats
e no menyspreant | lo poch valer nostre
ab mérits tans alts
tocaven labrosos | guarint sos defalts
e ara ab la creu | cruelment clavades
lo cors sostenint | tal paga n' aveu
que per cruels mans | axi separades
y mortes vos veu
que vostres greus nafres | tocar no 'us podeu.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Los vostres ligams | son causa mòlt vera

mas desque lo mon | en creu vos adora
 del seu ensopech
 romaném tots are | en gran assoçech.

MOSSEN FENOLLAR.

Del arbre tant bell | regat de sanch noble
 les rames ornau | de fruyt, fulles, flors
 plantat sobre roca | devant tot lo poble
 per darnos repos
 cubert de la porpra | de vostre sant cors
 ab tal standart | donant la batalla
 lo nostre enemich | roman tot confus
 e feta del cel | conquesta sens falla
 nos deu voler pus
 sino lo fruyt | del vos bon Jesus.

MOSSEN JOHAN SCRIVA.

Senyor donchs inmens | poder invisible
 d' amor y mercé | un pélech sens fons
 puix de vostre mort, | ab pena horrible
 que mes de mil mons
 bastave per rembre | rehebém tant grans dons
 perque no podám | de fet tant insigne
 lo fruyt que tant costa | per nostres pecats
 así 'us fem lo plor | esser axí digne
 hon som exellat
 que 'ns port del cel | lo goig dels salvats.

D' AQUESTS DOS POETAS CONEIXEM ALGUNAS ALTRÁS OBRAS.

DE FENOLLAR:

- I. *Quasi libert content de ma ventura.*
- II. *Per mitigar l' enuig gran del estiu.*
- III. *Un altre Sant Pau no sou vos Monsenyor.*

DE SCRIVÁ:

- I. *Passant jo per la encontrada.*

FENOLLAR, JOAN VIDAL, VERDANXA, VILASPINOSA Y MIQUÉL STELA.

QUESTIÓ

moguda per Mossen Fenollar, prèvere, & Mossen Joan Vidal, prèvere, & En Verdanza & En Vilaspinosa, notaris; la qual questió es disputada per tots e d' aquells sentenciat per Miquel Stela.

FENOLLAR.

(VEURE.)

Per be que lo mon | en tals fets huy sia
 no prou favorable | past es singular
 e vist que d' amor | se parla tot dia
 de quatre luquets | saber jo volria
 qual mes la encen | e la fa doblar
 jo dich que lo veure | que mostra carrera.
 A tot quant apres | li dona combat
 mossen Vidal veig | del grat fa bandera.
 Verdanza l' entendre | diu que la prospera
 e Vilaspinosa | defen voluntat.

VIDAL.

(GRAT.)

Les vostres virtuts | á mi serán guia
 al que ma edat | ma vol contrestar
 diré lo que 'm par | seguint vostra via
 si be ja d' amor | no sent qual solia
 pero lo bon grat | la fa recurrar.
 Lo grat es d' amor | la vera raçera
 que seny é saber | te molt subjugat
 encen lo gran foch | qui tant encarcera
 lo propri voler | e fáli barrera
 que no pot cobrar | perdent libertat.

VERDANXA.

(ENTANIMENT.)

Encen lo voler | qui ans no volia
 en foch gran d' amor | el fa cativar
 l' entendre sens pus | lo qual no desvia
 mas mostra camí | per la travessia
 per hon se recull | delit per amar
 que l' entaniment | desplega senyera
 de hon se promou | d' amor lo debat
 les flames fa grans | crexent la foguera
 compren los delits | els mals desbarrera
 principi mostrand | de gran veritat.

VILASPINOSA.

(VOLUNTAT.)

Sens lenya lo foch | cremar no poria
 ne menys de voler | amor pot star,
 aquell te lo be | que 'ls actes seus cria
 engendra e fa | ab gran cortesia
 que 'l ho é lo no | per ell se pot dar.
 La causa d' amor | voluntat es vera
 sens ella may res | pogue esser amat
 encen lo gran foch | ab flama tant fera
 que may lo ferit | sos actes onera
 encars que la mor | se veja al costat.

FENOLLAR.

Les formes gentils | tenir, poch valria
 sino per lo goig | que ve del mirar
 en semblant convit | no y ha lepolia
 nodresca l' amor | ab tal alegria
 com es fas á fas | son be contemplar
 per ço les finestres | d' amor son frontera
 per hon se contempen | l' amant é l' amat
 sino fos la vista | suau, falaguera
 de gests e senyals | portant deventera
 lo cor no seria | d' amor tan nafrat.

VIDAL.

Per dir veritat | negar no sabria

que 'l veure con mou | lo seny e pensar
 e ya per aço molt | poch obraria
 amor si bon alt | ab grat non sortia
 puix es d' ella escha | e fála cremar
 lo grat es semblant | de gra de falguera
 te l' entaniment | tot encativat
 de la voluntat | lo grat es simera
 d' amor l' esperit | regala com sera
 e sab que dich ver | lo quin es pasat.

VERDANXA.

Ni vista, ni grat, | ni voler faria
 les flames y fochs | d' amor augmentar
 sens l' entaniment | qui sols empalia
 la saba d' amor | guiant sens falsia
 car fa conegut | lo loch del repar
 aquell es de tots | aquella caldera
 á hont se recou | lo sucre stimat
 dels draps lo pus fi | l' entendre's cors lera
 sens ell lo voler | ni vol, ni volguera
 com sia primer | hon grat es causat.

VILASPINOSA.

Real magestat | qui 'ls senys manaria
 govern que major | no pot derrocar,
 principi movent | que 'ls actes mouria
 aquell sols voler | tals forces tendria
 que l' entaniment | reho fa negar
 voler pren amor | en guerra primera
 aquell elegint | se dona brebat

en tant que lo cor | tramet per cantora
 e fletxes d' or fi | ab tal bombardera
 que may del perfum | algun va spantat.

FENOLLAR.

Amor per los ulls | se cansa é es guia
 aquells fan lo cor | mes enamorar
 lavat abillat | sens ulls no veuria
 la gracia menys | ni la loçania
 ni 'ls rossos cabells | qui 's fan adorar
 vejau qui 's ferit | dins en la visera
 d' objectes semblants | si viu rabiat
 ançes en amor | en tanta manera
 que passa d' un salt | lo riu de cullera
 pel que veu tan bell | tenir abressat.

VIDAL.

Lo grat es objecte | y te senyoria
 que fa lo voler | per si alterar
 dispon lo pertret | sens ell no rebria
 lo voler amor | ni 'l informaria
 lo grat defallint | amor fa cessar
 les fulles son d' or | d' aquella pomera

nodreix augmentant | amor verdadera
 conservas per grat | quant no s' baratera
 si grat no teniu | d' amor sou fallat.

VERDANXA.

L' entendres aquell | lo qual desafia
 voler e lo grat | els fa concordar
 perquè destroneix | per la fantasia
 lo be conegut | de hon se cambia
 en lo que desig | la fa transportar
 d' amor los grans archs | d' aquesta pradera
 se tallen segurs | e sens feredat
 per hon lo delit | tant fort se carrera
 que no resta part | que reste censera
 del cors del amant | qui sta entuxegat.

VILASPINOSA.

En la voluntat | amor naxeria
 perquè es accident | de noble causar
 qui cause 'l causat | la causa seria
 e foch tan ardent | aquell encendria
 que may amador | sabe desamar
 aquesta sens pus | l' entendren barrera
 la lum apagant | de sa claradat
 lo veura, lo grat | tant fort apodera
 com escull de mar | qui encalla galera
 que l' aygue fallint | tot resta negat.

FENOLLAR.

Deu ha presa carn | faent companyia
 e 's fa cascun jorn | en pa consegrar
 sabent nostre cor | mirant cremaria
 ab flames de foch | ardentment e pia

d' amor pus enses | sens may apagar
 appar donchs que ells | son la padrenyera
 ab que 's trau d' amor | lo foch apurat
 y als sants en lo cel | l' esglesia ho advera
 la causa per que | l' amor persevera
 es veure present | a Deu humanat.

VIDAL.

Ni græt de amor | no 's desmalleria .
 ni 's pot l' u del altre | per res apartar
 estar separats | si dir se poria
 ab l' altre contrari | amostraria
 ço es ab desgrat | que no 's pot soldar
 e grat es lo ferro | d' on hix la filera
 texint lo drap prim | d' or fi ben tramat
 amor se n' abriga | e passa á ultrera
 encesa per grat | triumpha carrera
 donchs grat es d' amor | lo centre format.

VERDANXA.

Leal amador | james trobaria
 delit e remey | qui pot exitar
 si tot lo restant | justat concorria
 si amant no tingues | l' objecta que cria
 per viura content | sens may variar
 del colp tant mortal | no guarda vanera
 de hon tot lo cors | roman alterat
 e qui mes enten | molt menys s' adarrera
 mes pasa 'ls perills | ab cosa leugera
 de hon lo voler | es tot inclinat.

VILASPINOSA.

Los talemns d' amor | voluntat pendria
 sens ella 'ls delits | no 's poden obrar
 l' objecte es lo fi | de quant empendria
 tant noble y tant bell | que may lexaria
 d' entendra lo foch | qu' amor fan bastar
 aquesta del cel | los actes onera
 los habits prenent | de gran charitat
 aquesta feu pont | d' aquella madera
 hon Deu nostres crims | sens compte remera
 si mes de cent mons | haguessen pecat.

FENOLLAR.

Amant Jesu christ | la verge Maria
 e la Magdalena | e l' apostol tant car,
 per que 'l vessen viu | com dit los havia
 exint del sepulcre | ho hont mort jaya
 devant los seus ulls | se volgué mostrar,
 car veure l' amat | ab alguna spera
 renova l' amor | al enamorat
 donchs poch saber dir | que no va terrera
 amor per lo veure | mas va cavallera
 crexent ab los ulls | tots jorns com estat.

VIDAL.

Amor puix sens grat | gens no duraria
 ni lo desliver | que 's vol dir amar
 de la voluntat | portant milloria
 dels quatre luquets | ans cert falliria

lo grat la encen | qui la fa durar
 axi com del sol | qui la vedriera
 fa molt resplandir | lo raig ya daurat
 semblantment natura | molt noble obrera
 dispoñ que lo grat | los senys tots altera
 del qual naix amor | perint per desgrat.

VERDANXA.

Lo veure per si | delit no daria
 car sol es un seny | qui pot presentar
 e si 'l veure sols | delit compartia
 lo brut animal | per veure sentria
 un goig consemblant | mas no 's d' atorgar
 car l' enteniment | es l' aspirguardera
 per hont es ferit | l' amant molt sobrat
 que fa voluntat | la qual es derrera
 tant tost elegir | pel grat qui la spera
 aquest es d' amor | lo ver desbarat.

VILASPINOSA.

D' amor los grans fets | voluntat clouria
 per quant dels strems | no 's pot spantar
 lo foch ensen tal | que 'ls senys corrompria
 e l' entaniment | del ver torbaria
 lo be recordant | que 'ls rials fa passar
 aquesta 's la nau | tant bella, valera
 que passa lo golf | d' amor fortunat
 aquesta la por | dels perills rompera
 ab tals afalechs | que may fou cambrera
 que clau no donás | de quant te tancat.

Conclusió ab elecció de Jutge.

FENOLLAR.

La terra y lo cel | cascú mostraria
 que 'ls fan lo viu foch | d' amor flamejar
 ab lo dit concloch | que pus no y diria
 sino que prenh Jutge | lo qui en taulegia
 Mestre Corella | veig huy triumphar
 per quant un voler | ab uns confedera
 e pot nos honrar | qui molt es honrat
 puix ha be sentit | d' amor lo que n' era
 ab noble saber | anant per dressera
 veurá quel voler | mirant es doblat.

Puix altre que vos | del cel en la esfera
 senyor de saber | no veig tant loat
 á vos molt soplich | si 'us guard Deu d' ulcera
 no caygue dels ulls | lo dret per costera
 puix mostran lo be | per tots desijat.

Conclusió ab confirmació de Jutge.

VIDAL.

Encarrech molt gran | e culpa cauria
 qui no 's contentas | volent cogitar
 tal jutge molt noble | e qui 'l desdiria
 elat de clar | qual part prevalria
 per lo venerable | mossen Fenollar
 porque aderint | á tal spillera
 del molt reverend | per tots nomenat

Mestra Corella | de qui molt sertera
reebrém claretat | que 'ls actes modera
del dupte mogut | per nos tençonat.

Per grat vos^d dansáu | en tan bella era
de perles, robins | de or fi brodat
seguint lo deport | caseu dellibera
donchs grat favorin | qu' la cor sus laçera
e sia lo vostre | Vidal comenat.

Conclusió ab confirmació de Jutge.

VERDANXA.

Delit atant grau | james obtindrà
qual ara sostinch | pel veure criar
del jutge prudent | de molta valia
del qual confiant | roman la part mia
ab tan gran sfors | no tem no guanyar
Virgili vivint | d' aquest aprenquera
teolech es gran | doctor laureat
qui rega los prats | d' abundant riera
e 'ls fa verdejar | con verda junquera
d' hon cobren saber | en gran quantitat.

L' entendre de vos | es fertil garbera
que pot provehir | lo temps destrossat
preycant sens par | guiant gran abera
d' on l' entaniment | de vos no 's despera
puix que jutjaréu | ab gran equitat.

Conclusió ab confirmació de Jutge.

VILASPINOSA.

Compren voluntat | tot quant amaria
 ferides donant | que 'ls muts fa parlar
 senyora dels senys | e ¿qui 'u negaria?
 Per ço vull leixar | la nostra porfia
 al jutge valent | qu' es senix sens par
 puix ha vist del cel | la porta tercera
 hon Deu á sant Pau | tingue arreat
 lo foch del voler | veure l' antorxa era
 e com feu Moyses | en la gavarrera
 que Deu incomprés | mirá figurat.

Si Tulli scrivint | á vos coneguera
 ab tant gran saber | que Deu vos l' ha dat
 ni prosa, ni rims | james compongua
 Oyint vostre dir | Misseu no 's perdera
 y Orfeu de sonar | se fora dexat.

Presentació del procés al Jutge.

FENOLLAR.

Si per spayar | la malenconía
 de burles e jochs | se pot ben usar
 quant mes d' aquell dir | que tant causaria
 goig d' entaniment | á la confrería
 dels mes avisats | volent solassar
 ab aquest esguart | qu' ab l' altre no 's fera

per un sol deport | havem altercat
 del riu de saber | puix sou la passera
 en prosa e rims | jutjau com s'espera
 reebent lo proces | per tots presentat.

Nosaltres som tots | plantats en pastera
 com l'arbre molt sech | de tot despullat
 plantant vos y vos | sereu la mutera
 ab fragant odor | e bella ramera
 donant just lo pris | a qui 'l ha guanyat.

*Elecció de Jutge en fallença de Mossen Corella feta per Mo:
 Fenollar.*

Semblant la dels Reys | ab gran resplendor
 me ha peragut | un altre stela
 estima jo 'n fas | de molta valor
 per quant resplandeix | ab tanta claror
 molt mes que de nits | l'ancesa candela.
 Puig nostre proces | roman no jutjat
 per molt gran destorb | de Mestre Corella
 en Jutge jo prenc | aquest nomenat
 Stela per nom | ab tal claredat
 que clara farà | la nostra querela.

ADEREIXSE MOSSEN VIDAL.

Puix cert sou de mi | que 'us tinch en amor
 Mossen Fenollar | e dins vostre tela
 ligat me teniu | ab tanta calor
 que molt obligat | de fer vos honor
 á vos aderesch | sens altre cautela

seré molt content | del tant desijat
 se veja la fi | qui mils en la sella
 los colps rebatent | haura cavalcat
 e quasi dormint | m' haveu despertat
 tenint en oblit | lo que renovella.

ADEREIXSE VERDANXA.

Qui juga al segur | sens por d' entrenyor
 al mes millor diu | que res no ressela
 ma part tant preval | que menys de temor
 desije la fi | de nostre remor
 y aixi donals vents | ma sort a la vela
 perque navegant | per golf trist provat
 forrada la nau | de pebre y canyella
 l' estel de Sant Elm | axí m te guiat
 que de tal orneix | sense feredat
 Stela mirant | de gran maravella.

ADEREIXSE VILASPINOSA.

Puix la voluntat | la part es millor
 ne tem yo perill | de quant se revela
 dels actes humans | mirau qui es Senyor
 Voler es aquell | qui te tal favor
 que 'l cel e lo mon | a tots desnuela,
 l' estel que diéu | yo mir tan honrat
 que vull aderir | ab voluntat bella
 puix es hom sabut | e molt avisat
 veurá del Voler | la gran dignitat
 quin (gran) poder te | quan ell sa frenella.

Presentació del proces al Jutje.

MIQUEL STELA.

Per mils sentir dels fets la fi
 sol Deu es just qui fa 'l juhi
 tan vertader
 que may no pert del que defer
 una sentilla
 aquesta font es la qu' estilla
 semblant liquor
 que lo qui gusta sa sabor
 es recreat
 e tal sou vos molt avisat
 Miquel Stela
 que navegant á rems y vela
 per la gran mar
 ab lo saber bastáu jutjar
 qualsevol fet,
 y ab crédito tal sou vos elet,
 per tots loat.
 Pèl Reverent ser ocupat
 Mestre Corella,
 A vos donchs tots Estela bella
 molt resplendent
 home d' honor e sentiment
 essent assí,
 á vos á vos de fi en fi
 bon catalá,
 á vos sens pus de pla en pla,
 á vos prenim
 no contre stant. Molts ne tenim

qu' en semblant cars
 no torneu gens lo peu atrás,
 valencians;
 mas festejant dels catalans
 la bona pau
 seguint lo temps, pus á Deu plau,
 de tant plaher
 la germandat volem refer
 acostumada
 per tal sguart será loada
 vostra sentencia.

En mostra donchs | de gran benevolencia
 vos presentam | tots quatre lo procés
 fiant cascú | per vos será defés
 tot llur bon dret | ab bona consiència:
 reebeulo donchs | per fer mes consequencia
 en vostre dir | lo qual tots speram
 ab molt desig | per saciar la fam
 será dols past | la vostre eloquencia.

Sentencia dada per Miquel Stela.

Orfeu novell | criat en la gran Creta
 hon Jonis prenc | la gran Hio donzella,
 al preclar to | del reverend Corella
 ¿que pot sonar | ma arpa imperfeta?
 Ma fort dolor | tant es quant mes sacreta
 per la qual vull | y am sens sperança
 ma scuresa | si ma rudesia avança
 la opinió | que teniu de mi feta.

Lo mestre gran | de la scient milicia
 la clara lum | d' esta ciutat tamanya,
 l' abundant riu | que farta tota Spanya,
 lo foch ardent | qui encen veramicicia,
 la tuba gran | que fa ballar justicia
 si en tal fet | no vol promiciar
 yo 'm marvell | de Mossen Fenollar
 haje cercat | enginy buyt de policia.

Do del alt be | me fa legint compendre
 vostre procés | molt poch ha presentat
 amor l' ha pres | temor l' ha revisat
 per la tal art | que sent á molts ofendre
 crech yo que 'n fa | treball del Sant apendre
 per ignorar | la causa mes notoria
 del immortal | y tant famosa gloria
 que sens treball | del hom no 's pot encendre.

Ero no fou | mes flaca per mirar
 Leander mort | de la real finestra
 que ma rehó | ignorant e poch destra
 per quatre fochs | los tres fer apagar
 e si que l' hu | qui Deu sempre cremar
 senta l' amant | res lo plascent grat
 o lum dels ulls | o cremant voluntat
 o molt discret | que 's diu entendre clar.

Seny natural | al home es bastant meva
 per declarar | molt prest difinir
 quant aquests fochs | amor fan alt sortir
 fahent sentir | á molts delit e pena
 mas dir aquell | qui romp la fort cadena

a mi es greu | esser lo declarant
 si be diéu | m' haveu vist clarajant
 pel segon çel | fins la terrestre vena.

REPETICIÓ DE MOSSEN FENOLLAR.

La planeta gran | de molta flor guarnida
 que de fenoll | te lo deurat renom
 fertil de bens | fartant axí tot hom
 qu' estich duptant | si fos l' arbre de vida
 diu que Deu vench | ab deitat vestida
 fentse mortal | en la manta que pres
 perque mirant | lo mon tot conagués
 que 'l veure sol | caus es amor complida.

REPETICIÓ DE MOSSEN VIDAL.

Vida qui viu | en mort tant com en vida
 es lo Vidal | de virtuts exemplar
 font elegant | ab tant florit cantar
 qual entr' ells grechs | Pericles fou sens mida
 dient que 'l grat | dels senys es vella dida
 regint aquell | á tot son bell plaher
 e quant defall | amor se defer
 tals rehons fa | que tot goig se 'n oblida.

REPETICIÓ DE VERDANXA.

Virgili bell | criat per les nou muses
 Verdanza fas | segons canta lo so
 melodios | de cant fete cançó
 que Febo cant | ses forces tench infuses

l' entendre diu | qu' en flames may no fuses
 fa lo voler | mal grat seu augmentar
 odis cruels | en santa pau tornar
 monjoya es | de les virtuts recluses.

REPETICIÓ DE VILASPINOSA.

Al gran enginy | e vent a la fortuna
 l' espinos leny | empren la tempestat
 y havent paor | invoca voluntat
 perque sagur | navech en tal lacuna
 docte, sabut, | entés ja de la cuna
 la voluntat | lo port diu que 's d' amor
 reyna ascellent | regint en gràn rigor
 tant açí baix | quant alt hon es la luna.

MIQUEL STELA.

Oint yo donchs | de grega eloquencia
 ornat cascú | ab subtils arguments
 que poran dir | mos débils sentiments
 axí sobtats | de tant gran excellencia
 ajudat crech | per inesperencia
 de gran amor | despendre mon cabal
 mas ans que pas | un tant perillós qual
 diré sos goygs | quant son vera dolencia.

EFFECTES DE LA VISTA.

De tot amor | la vista es la porta
 per hon recull | amig, plaer e dol
 e quant li fall | la cosa ell es mes vol

ab fals sper | fa viure vida morta
 tot aço veu | qui 'l jou d' amor comporta
 fan lo juy | de falça fantasia
 que quant mes creix | la cosa que 'l desvia
 va mes cercant | l' engan ab que 's conforta.

EFFECTES DEL GRAT.

L'encés grat fa | ab goig dexar la vida
 cercant la mort | fallint ço que desija
 que sens dolor | que 'l sperit afillja
 viure no vol | y mort y vida crida,
 te la salut | en vida dolorida,
 te la tristor | en molt plaent confort,
 te soledat | en molt gentil deport,
 te lo plorar | en gloria cumplida.

EFFECTES DEL ENTANIMENT.

L' entaniment | quant per amor se gira
 vol e no vol | concerta y desama
 plaer y plor | l' apaga e l' inflama
 amar no vol | e may d' amor se tira
 lexa y pren | requir, desdiu, consent,
 fá y desfá, | aferma y dissent
 lo mal, lo be | ab gust equal sospira.

EFFECTES DE LA VOLUNTAT.

La voluntat | tant fort uneix l' amant
 ab lo que vol | que dir sos grans afectes
 l' enginy pus alt | ab sos mes alts conceptes

dir no porá | quin es l' esfors, ne quant.
 La voluntat | lo bè honest dexant
 e molt fogint | lo sensual costum
 encen tal foch | qu' en veure part del llum
 aquella tinch | per sfera cremant.

ALS ENAMORATS.

Fogiu amants | fogiu d' amor la pena
 fogiu son plor | qui te de goig tristura
 creú a qui | ni viu ni mort pastura
 en lo prat vert | ab amarga barena
 tot es no res | lo mal d' aquesta pena
 al del absent | qui pren del trist plorar
 aquell delit | que havia del mirar
 e quin es mort | vos creu que 'u determena.

Que fan aquests | á una trista persona
 pus al absent | no poden dar salut
 que val llur grau | de força 'l que perdut
 per molta amor | e may delit no dona.
 D' esquiva mort | l' amant tindrà corona
 fins que present | veurá lo mes amat
 del pou dels ulls | bevent felicitat
 font de salut | sens dupta la blasona.

Yames lo grat | fou principal naxença
 ni entaniment | demostra gran amor
 ni voluntat | cremant ab gran ardor
 mas del clar ull | comens de conexença.
 Donchs lo mirar | si 'l conixer comença
 e res ignot | no pot esser amat

la llum dels ulls | tindrà potestat
 en fer cremar | y causar benvolensa.

Sentint mirant | lo grat amor fa casa
 per ço d' amor | no 's causa primitiva
 d' hon tallaré | sens altre firmativa
 son cremant ram | ab ma ropera spasa
 ab colp semblant | dins voluntat rasa
 be que amar | sia mes alt ofiasi
 mas puix no es | lo primitiu juissi
 ab aygue tal | apagant sa cremant brasa.

Lo eternal verb | en si carn assumint
 fent se mortal | ab nos molt habita
 la glosa diu | e d' est se demostra
 donchs al mirar | sa gloria sentint
 a ell entench | á ell ador morint
 o vera llum | illuminant lo mon
 si yo de si | l' entendre abandon
 pobre d' enginy | implor perdé falint.

Mirant lo mon | yo am de Deu la essencia
 mirant lo temps | el gran cel estelat,
 mirant lo sol | ab tant claredat,
 mirant la mar | entenc sa gran potencia,
 mirant los prats | brodats per excelencia,
 mirant les gents | diverses de figura,
 mirant lo foch | volar á sa natura.
 mirant enginys | tinch grat de sa potencia.

Vist donchs lo grat | e 'l molt preclar entendre
 e voluntat | princesa prepotent

causat dels ulls | o de altre agent
 qui deu causat | ab causa fer contendre
 si may d' amor | algú s' es vist fort pendre
 e sens mirar | volch consolació
 no negará | que fos confessió
 de tot quant ves | no fes per mort compendre.

Donchs declarant | ab desig de saber
 començaré | invocant tota hora
 Minerva gran | y transparent Aurora
 Mare de Deu | per sols humil esser
 vulla guiar | la ploma per lo ver
 illuminant | la pensa ignorant
 e dant lo dret | a qui 'l va treballant
 fassem dels tres | perdre lo voler.

Abraam Just | lo primer patriarcha
 e Moyses | lo senix immortal
 molt entenent | a Deu sempiternal
 plena d' amor | may fonch llur constant barcha

La adorant | en trina unitat
 l' altre cremant | lo rubrum inflamant
 que 'n dirá ço | lo gran novel Petrarcha.

Mirar l' anyel | inmolat en creu vera
 per lo repar | dels frágils pecadors
 lo pellicá | ressucitat per nos
 l' entaniment | enten que ver Deu era
 mirant lo rey | ab triumfant bandera
 lo chaos trist | com volgut despoblar
 a' entaniment | l' hagué prest adorar

dient li Deu | pintor de primavera.

Geronim crech | sia lo qui tant diu
 que si lo mon | a ull jueus no ves
 fora perill | que l' hom mortal cregues
 la mort del Crist | ni quant de ell se scriu
 o centre clar | inmens fill de Deu viu
 si 'l foch dels ulls | l' entendre illumina
 fent nos guardar | de l' infernal fusina
 serva los meus | puix en tu sols confiu.

La visió | del mon sant de tabor
 qui porá dir | son goig incompreensible:
 qui porá dir | aquell repos visible
 causa no fos | de tota vera amor
 lo fill del hom | e primer movedor
 als tres privats | maná que no 's digués
 perquè algú | de mort no 'l defenes
 predestinat | en reparar l' error.

En la ciutat | de vicis mal fadada
 tots quants hi son | entenen Deu que es
 pero aquell | negun remey los es
 puig que de Deu | la vista 'ls es levada.
 O tu scient | si may sera pellada
 la causa tal | jutjar vulles d' assí
 la immortal mort | d' aquell poble mesquí
 no veure deu | si com dich te causada.

Simeon sant | qui dins los cels pastura
 per molt voler | á Deu, bondat e vida
 ni entenen | l' essencia complida

troba descans | ni may senti folgura
mes quant mirá | la pobre criatura
home ver Deu | á quant se humiliave
.
que reposá | mirada sa figura.

Axí passant | la fantasia encesa
pels cremants fochs | que nostre amor encenen
contraris vens | en tant treball la tenen
que be no se | hont puixca ser defesa
mas de Jesús | mirant la creu stesa
vist lo proces | e tot que feya veure
en nom d'aquel | que tots be devem creure
yo 'm determen | á la part r sa compresa.

Allo val mes | tanta filosofia
que al jubí | dona mes difarencjes
d' hon regit yo | per ser clares sentencies
trobe que l' ull | mes que tots ne daria
per ço donant | á ell la milloría
dexe lo grat | e no menys voluntat
hoch lo subtil | entaniment honrat
puix lo mirar | tant me delitaria.

TORNADA.

Los tres luquets | me fan huy companyia
la voluntat | l' entendre e lo grat
mas com no puch | mirar lo desijat
causa de dol | combat la pensa mia
bons trobadors | si mon dir ofenia
vostre pensar | en gran saber fundat

tal es mon vot | qual vos he declarat
ho que sab Deu | á tots plaura volia.

MOSSEN FENOLLAR LOANT E EMOLOGANT LA SENTENCIA.

Tals son los plets | que vencen son optat
beneyt aquell | aqui la sort aserta
puix que tant be | la stela m' ha portat
Josef me fas | en rehebra la oferta
tots temps sabent | maleyna qui no hi veu
creguí que 'ls ulls | que com á ver dehen
per ço 'ls prenguí | vist tant lo poder seu
que 'l cor no 's dol | del que los ulls no veuen

Los ulls fan cert | lo breu ser conegut
mirant primer | la bella continença
al enfornar | se fa 'l pa jeperut
e de tot fet | gran part es qui comença
aquell privat | que 'l rey mira sovent
mostra en lo cor | que mes amat seria
sino mirant | amor seria perdent
donchs per mirar | aquella s' encendria.

D' aquest pertret | la obra que se 'n fa
ab fonament | lo riu no la s' enporta
tal es ma part | que si vuy so demá
conaxereu | lo perdre no comporta.
Donchs ab rehó | l' estel del alba clar
ha sobre 'ls ulls | donat la influencia
e si los tres | se volen apellar
regraciant | yo loe la sentencia

Ni lo meu dir fa conseqüencia,
 ni vull vostre benivolencia,
 gens alterar
 ans mesquí vos may será Fenollar
 manar podéu
 majorment ara perque 'm veu
 galant carner
 ofir vos bens y quant puch fer
 ab voluntat
 puix resté tan illuminat
 de la estela
 que veig de nit senza candela
 ab egual tranch
 segur en pla com en barranch
 d' entropassada,
 que tant ma part es reparada
 per bon juhí
 que manxes, forces ni florí
 cuytar no poden
 e fins que veen tots temps roden
 los amadors
 senyal que 'l veure fa sacors
 en tal bastida
 per tal sguart e favorida
 dels ulls fa força
 per quant so cert no viu alorça
 e fets d' amor
 ans á tals cants ells fa tenor
 tan concertada
 que música no pren durada
 d' hon ella fall
 així la vista si defall

lo foch s' apaga
 e pur colgat si tant s' amaga
 que no 'l vejáu.
 sentréu que poch vos scalfáu,
 aço es provat,
 lo que no fa quan descolgat
 á ull se mostra;
 e pus experiéncia demostra
 tant manifest
 que non fretura mes d' aquest
 fer argument
 e hon que 'l cech é lo absent
 per sols report
 puguen d' amor encendre foch
 que cremará
 flames per ço no alçará
 per gran que sia,
 no 's prenga d'bochs á felonía
 lo meu guanyar
 ni per aquell vullau pensar
 engan algú
 car no es or tot lo que líu,
 ni ver lo fals
 aguayts son falsos e grans mals
 los de la enveja
 yo prech á Dèu que may lo veja
 si sobornat
 yo se lo jutge ni pregat
 guanyar me fes
 ans per ventura fora mes
 d' altri content
 mas pus ma sort me ve al vent.

yo done veles
pregant á Deu de tals esteles
me do la llum
perque sovint senta lo fum
de bona dita.

Nostra amistat | tant bon grat yo excite
e tal virtut | es d' ella lo govern
que refredar | no 's pot per gran ivern
qual es mon cor | la ploma 'us recite
sia ques vol | puix vostra amor no perda
poch es lo guany | á vosaltres perdent
ni per mon dir | cesseu á vantament
que goig es meu | cascú n' haja s' esguarda.

APELLACIÓ DE VERDANXA ENDRASSADA Á MOSSEN FENOLLAR

Qui creu del tot son adversari
sia doctor ó be notari
e te prou mal any
e per desig d' eixir d' afany
te major plet
axi m' ha pres en aquest fet
que haveu portat.
Clamme de mí que so fiat
mes que devia
puix contra dret veig la part mia
anar per terra
pel capellá que ha fet la guerra
en sana pau
mas no 'm porá metre mal dan
de huy avant
si be veig molt se va scusant

que no y sab res
mes ell portá lo proces
dins en lo bot
e ab scusa d' un sol mot
que li sab fort greu
vol reparar lo greu je seu
quant cóu lo pebre
e donchs fiau en monjo negre
ni en domer
que m' ha portat com lo corder
que va á la mort
e ara donas bon deport
ab la sentencia
la qual no te gens de sistencia
ni menys valor
e no y valdrá gens lo color
de tal safrá,
ni cremará com alquitrá
vostre luquet
mes lo seu foch será desfet
no y cal fogir
que ans de molt hauréu oyr
altre cantar
e puix veuréu lo Fenollar
e lo fenoll
estret, ligat en hun manoll
qui 's secará
e james pus se plantará
en loch que cresca.
No 'us penseu jo m' entristesca
del fet com va,
puix cosa al mon gens nos desfá

ma part fundada
 á caura haureu esta vegada
 a poch contorn
 no 'us cal metre gens en torn
 ni fer Josep
 a beure haureu la mar de Julep
 e vos cantau
 del nostre mal vos alegrau
 com fa Na Marta
 que tots temps canta com es farta,
 axí 'us ne pren
 que 'us scusau puix no 's defen
 la costra scusa
 car nostres prechs en tal reclusa
 la bella stela
 que sobornat e ab cautela
 ha fet eclipsi
 e ara diu *quod jam scripsit*
 escrit será.
 La correge exirá
 de vostre squena
 car del despes faran smena
 sense murmur
 puix haveu fet tal contra fur
 irreparable
 fent oblidar la ley loable
 qui tant vos costa
 axí n' haveu passat lá costa
 com vos sabeu
 ab lo stell de Sant Andreu
 quis fortunat
 be sabieu vostre cabal

hon smersaveu
 bon capellá axí 'us portaveu
 encabestrats
 perdudes son les honestats
 dels capelans
 james los besaré les mans
 puix los conech
 o be 'm so molt tengut per pech.
 e dessabut
 yo prech á Deu ell vos ajut
 com merexéu
 e com pensau no purgaréu
 un tal pecat,
 dexau venir al legat
 qui 'us pagarà;
 devant ell tot se dirá
 lo fet com passa
 penediu vos avans que 's fassa
 semblant afronte
 per que voleu tant gran encontre,
 feu reparar
 la sentència us haveu fet dar
 per semblant via
 puix sols preval la part qu' es mia.

APELLACIÓ.

Estel molt clar | hom d' estat e valia
 vostres amors | habia yo pagar
 si sou absent | del que pláureus solia
 gens per axó | ma part que prevalia
 sentenciant | deviau agreujar.

Si 'ls vostres ulls | d' esser absent se dolen
 y ab descans | dels amichs que be 'us volen
 contant los mals | que axi con contar se molen
 de bon conort | vos farem tots servey.

La mia part | a qui be vol entendre
 mòlt clar se veu | per merit de proces
 per tal assi | no 'm cure pus stendre
 si be los ulls | 'us poran prou defendre
 devant aquell | á qui serà comes.
 Perque usant | del que dret acompanya
 de vos m' apell | y de tal jutjament
 al molt subtil | joyell de nostra Spanya
 lo Gay saber | com á mes entenent.

VERDANXA APOSTOLS.

Apostol donchs | segons la ley ordena
 vos me otorgáu | y reverencials
 per deduhir | lo que 'l fur determena
 ab judicem | lo qual sab com se mena
 glosa y test | de leys y decretals.
 D' enginy subtil | lo qual be clarifique
 lo qu' es duptós | no sens molta claror
 mas per sguart | del que be testifique
 d' assó requir | y ma carta publica
 per lo recort | del sdevenidor.

ESTELA APOSTOLS.

A Deu es cert | lo qual prech me confona
 si vist com puch | no he fet lo juhi

y axí m' ajut | com tot temps desijí
 plaure á molts | mes no y basta persona.
 A mí no 'm plau | que 'l dret prenga resposta
 per ço 'us atorch | tant quant me demanáu
 jutges e temps | tants e tant com vulláu
 á qui dieu | callar es la resposta.

ENDRESSA.

Vos qui tras mi | devallareu la costa
 mos ensepechs | yo 'us'prech que be vejáu
 que á la fi | yo 'm dupte no digáu
 de ben servir | mal grat es la resposta.

FINIS.

ANDREU FEBRER.

Fragments de la traducció de la Divina Comedia.

INFERN, c. 1.

En lo mig d' el camí de nostra vida
 Me retrobi per una selva escura,
 Que la directa via era fallida.

Ay! quant a dir qual era es cosa dura
 Esta selva selvatge, aspera e fort,
 Quel pensament nova por me procura

Tant amargant que poch es pus la mort!
 Mes per tractar d' el be qu' eu hi trobé
 Diré l' als que hi descobri mi record.

Io no scé be redir com hi entré,
 Tant era ple de son en aquell punt,
 Qué la vera via io abandoné.

Mas pus qu' eu fuy al peu d' un gran coll gunt
 Hon termenava aquella escura vall
 Qui m' havia de por lo cor compunt,

Guardé en alt e vi 'l sender qui sall
 Pus alt vestit ia d' els raigs d' el planeta
 Qui mena hom dret per cascuna call.

Llavores fon un poch la pahor queta
 Qui 'ns en lo llach del cor m' era durada
 La nit avant, ab pietat estreta,

E axi com cell qu' ab elena afanyada
 Ix d' el pelec for d' el mar a la riva,
 Mira l' aygua perillosa e malvada,

Axi 'l meu cor qui enquieres fugiva
 Se regira a remirar lo pas
 Qui no lexa jamay persona viva;

E reposat un poch lo meu cors las
 Pris lo cami per la playa deserta
 Axi qu' el peu ferm sempre era el pus bas.

E vets vos quasi al començar de l' erta
 Una llonçaparda presta e lleugera
 Qui d' un gay pel virat era cuberta.

E no 'm lexava ans m' anava primera,
Empatxant me tan fort lo meu camí,
Que mantas veus fuy per tornar arrera.

Temps era d' el principi del matí;
E'l sol muntava ab aquestas senyals
Qu' eran ab ell lla com l' amor diví

Mogué primer les coses mundanals;
Si com fo be d' esperar occaysò
La gaya pell de semblants animals

L' hora d' el temps e la dolça sazò;
Mas no per tant que pahor no 'm fahés
La vista qui 'm aparech d' un leò.

Aquest sembla que contra mi vengués
La testa alçant ab fam molt rabiosa
Si que aparech que l' aer ne temés;

E una lloba flaqua e bramosa
Segons parech en la sua magreza
Qui molta gent feu ya viura confosa.

Aquesta 'm mes tanta de gravidesa
Ab la pahor qu' eixia de sa vista
Que io perdi tot l' esper de l' altesa.

Et axi com cell que volenter acquista
E ve en temps que tot perdre li 'n fa,
Qu' en tot son cor se complany e s' entrista,

Aytal me feu cella bestia lla
 Que venent me encontra poch a poch
 Me'n espenyia lla hon may sol no ha.

EPISSEDI D' UGOLIN.

La boca sosleva d' aquell fer past
 Lo pecador, torquant se la (*del sanch vermell*)?
 Als pels del cap qu' havia per darrer gast.

Puys comença: Tu vols qu' io renovell
 Desperada dolor, qui 'm prem lo cor,
 Ja pur pensant abans que parle d' ell.

Mas s' il parlar meu deu esser labor
 Qu' infamia fruyt al traydor qu' io rou,
 Veurás parlar enssems mesclat ab plor.

Io no sé qui tu es, ni per quin mou
 Es tu vengut ça jus: mas Florenti
 Ressembles bé veramen a qui t' ou.

Tu deus saber qu' io fuy compte Ugolí,
 E aquest es l' arcevesca En Roger:
 Ara 't diré perquè son tal vehí.

Que per l' afecte del seu mal saber,
 Fiant me d' ell, cert io fuy axi pres
 E pux fuy mort, ja dir no es mester.

Pero cell que no pots haver entés,

Ço es, en com la mia mort fo cruda,
Ohirás et sabrás si m' ha ofés.

Un breu pertus de dintra de la muda,
Hon de la fam per mi titol s' es dat,
E hon convé qu' encara altri s' encluda,

Me demostra per un seu poch forat
Pus llumens ja, quant io fiu lo mal son
Que del futur lo vel m' ha declarat.

Aquest paria a mi mestre e don
Cassant un llop ab llobetons al mont
Per qui Lucha als de Pisa s' escon.

.

Quant fuy desper primer en lendema
Plorar senti entre el son mos fillols
Qu' eran ab mi, e demanar del pa.

Ah! ets cruel certes si ja not dols
Pençant aço quel meu cor se pençava;
E si no ploras, de que donchs plorar sots?

Ja eram desperts e l' ora s' acostava
Quel menjar nos solia esser adot;
E per lo seu somni cascu duptava.

E io clavar senti 'l portal dessot
A l' horrible torre, hon io guardé
En la cara mos fills sença dir mot.

Io no plorava axi dins m'empedrè;
 Ploravan ells, e Ancelmucio meu
 Dix: pare, qu'has qu'axins guardes? Perqué?

Per ço re no ploré, ne respos eu
 En tot cell Jorn, ne en la nit apres,
 Fins quen lo mon altre sol claror feu.

E com un poch del seu raig se fo més
 Al doloros carcer, e io scullí,
 Per quatre visatges lo meu messés.

Ambduy les mans per dolor me mordí,
 Hon ells pensant qu'eu fés per voler pa
 O per manjar, tantost llevarensí,

Dien: pare, molt menys dolor sera
 Que tu menjes á nos, car tu 'ns donist
 Estes mesquines carns: despulléns ja..

Calle llavores per no ferlos pus trist.
 Cell dia e l'altre estiguéren tots muts.
 Ay, dura terra, ay perqué no t'obrist!

Mas pusqué fom al quart dia venguts
 Gaddo se gita a mi estés als peus,
 Dient: pare, ques que tu no m'ajuts!

Aqui mori; e axi com tu m'veus
 Viu io morir los tres de u en u
 Entre 'l quint e 'l sext dia, hon cech e leus

Iom pris a grapponar sobre cascu;
 Dos jorns los cridé pus que foren morts:
 Pus mes pogué quel dolor lo dejú.

JOAN FOGASOT.

Ab gemechs grans plors e sospirs mortals
 sentí les gents dolres per les carreres,
 plasses, cantons en diverses maneres
 los ulls postrats estant com bestials.
 Dones d' estat viu estar desfressades
 lagrimejant e batentse los pits,
 los infants poch's criden á cruels crits
 vehent estar llurs mares alterades.
 ¡O trist de mí quin fet pot ser aquest!
 ¿De quant ensá está axí Barcelona?
 L' arma ab lo cors de cascú se rahona :
 actè semblant no crech may sia lest.
 Clar de llurs ulls diluvi gran depara
 d' aigua tan fort que per terra 'ls decáu.
 ¡Ay! ¿qu' es axó, germans, dir me vulláu?
 Tots estan muts e guardant me en la cara.
 Creix mon dolor per tal capteuiment,
 e de plorar los fiu prest companyía,
 molts esforsats perden la homenía,
 e cascú diu gemegant e planyent :

*O vos omnes qui transitis per hanc viam meam
 attendite et videte si est dolor sicut dolor meus.*

- I. Obra que comensa : *Infnits mals divisió 'ns aporta.*
 II. » en 5 estr. y torn.: *Rey virtuós senyor d' insigna terra.*
-

FERRANDO (1).

Tal indispost qual lo novell e tendre
 en la gentil é pulida sciença
 no recusant mon treball per apendre
 he preposat devant la reverença
 de tanta gent é molt singular plaça
 per manifest no lexant cobla alguna
 un petit vers qui en part satisfça
 al qui saber vol d' adversa fortuna.

.

TORNADA.

Mare de Dea pus de tot be complida
 sou en lo cel qui es bell consistori
 redressau tost Barcelona afligida
 no triguéu en lo seu adjutori.

FIGUERES:

Lahors de sa senyora.

Enteniment, saber ne fantasia,

(1) Aquesta poesia en lo «Cançoner d' obres enamorades,» dú per titol: «Altra obra contra fortuna adversa feta per mestre Ferrando mege,» y al acabament te aquesta nota: «Ab la present obra guanyá joya.»

art, pensa, giny, rahó ne calitat
 no 'm basten may segons ma voluntat
 en dir los bens senyora que Deus guia
 sens vostra part,
 aquests son tals e tants que nunca 'm par
 un sol instant
 que 'l pensament no 'us port mon cors d' avant
 é la virtut qui s' diu aprensiva
 no 'm represent un lum enamorant
 tot mon sentit fins en l' entel-lectiva.

TOBNADA.

Font d' honestat per legalment servir
 en fins açí la mia carn es morta
 Mas no son mors mon voler é desir
 ne l' arma cert qu' amantvos se deporta.

Fè aquest poeta á mes una obra de 4 estrofas seguida de una
ció de 110 versos de 9 y de 5 sílabas. La obra comensa
 is: *Temps ha que visch pecan! sens penedir, y la oració aixís:*
obiran Deu Creador.

PERE GALVANY.

Pus vey lo mon es vengut en tal cas
 que leyaltat no n' es de fill á payre
 Pere, Joan volgra aver mort son fraire
 e l' hereter l' heretador al vas.
 Antechrist es qui ve de pas á pas
 guerres bastint, dols, afanys e desayre :
 Dèus nos ajut e la Verge sa Mayre

sino del tot nos te al Satan al ras
per aquest mals ha Deus permes lo cas...

JAUME GAZULL.

(Tros del somni de Joan Joan.)

Puix sabeu quant es cosa certa
elles ab elles,
y mes si son totes femelles
tantost y son
volent parlar de tot lo mon,
en tot se meten;
y si calláu, vos acometen
per traure noves,
y tostemps fan contres y proves
sobre tot hom.
¿Y vos qué fèu? ¿Y l' altre com
se troba huy?
Y dir los mals de son vehí,
de sa vehina.
Y ara parlant de medicina
donen remeys,
y atlegant los furs y lleys,
en tot se posen
y en tota res diuen y glosen
lo parer seu.
Parlar del cel les ohiréu
y de la terra.
Ara de pau, adès de guerra,
y del infern,

y del estiu y del ivern,
 y sens afany
 vos contarán tot quant en l' any
 han comenat,
 textit, ordit y acabat;
 tot fil per randa
 vos ho dirán, sens donar tanda
 pera respondre.
 Y baix parlant sentí compondre
 tantes cosetes,
 que par que sien oronetes
 dins en lo niu,
 que si 'ls sou prop sol chia, ehju
 bast á axordarvos:
 y si voleu aparellarvos
 ab ploma y tinta,
 veuréu entr' elles com s' hi pinta,
 y com s' hi juga
 d' un joch que 's dia á la sexuga,
 y com repiquen,
 y unes ab altres com se piquen
 del joch baxet
 parlant cabert y molt secret
 elles ab elles.

Yo aguaytant y obint los vols d' aquelles
 tant gran plaer prenia de mirarles,
 que desijí que 'ls meus cabells y celles
 fossen tornats en aquell punt orelles
 perquè pogues més atent escoltarles.
 Y estant axí, vent que 'l joch s' escalfava,
 creure podía, qu' en tal cas no dormia,

ans fonch descans, que molt me descansava,
 puix tant com mes la brega 's remesclava,
 tant jo millor major pedres cullia.

«Senyores mies, trobaréu
 segons me par,
 alguns que solen ajuntar
 en certa casa
 d' un home de corona rasa
 eclessiastich,
 molt graciós y molt fantastich
 y molt sabut,
 y entre la gent molt conegut
 per excellent,
 de molt gentil enteniment
 y singular,
 Mossen Bernat de Fenollar
 ¿Be 'l conexéu?»—
 —«Senyora, sí, no 'us estronquéu
 passau avant...»

Han altercat
 sobre los joves y los vells,
 qual de amor
 deu esser merexedor
 y mes amat,
 ni sin deu ser lo vell privat
 o mes en conte

—«Digáunos donchs, senyora mia
 ¿y qui son ells?
 Digau ¿sabeu quáls son aquells

que favorexen
 la part dels vells y desconexen
 la joventut?
 Digau, si Dèu vos do salut,
 de cadascú,
 los noms d' aquells de hu en hu:
 vejam qui son
 que des que crech lo mon es mon
 may ohí tal,
 ni questió tan desigual
 viu disputar.»

— «Senyora, l' hu es Fenollar,
 lo doctor vell,
 Joan Moreno y Portell,
 y un Gazull,
 lo Viscaí que te l' un ull
 desconcertat,
 y 'l que 'us he dit; es lo jurat
 Mossen Vinyoles.
 Caxa n' han fet de castanyoles
 ells de nosaltres

· · · · ·
 y los que tenen ab los vells · · · · ·
 es lo jurat,
 y lo Moreno qu' es estat
 lo principal.
 Lo Fenollar ha fet egual
 lo joch á tots.
 · · · · ·

Escrigué aquest autor á mes *La Brama dels llauradors del
 rta de Valencia contra lo venerable Mossen Fenollar prevere, y
 lgunas altrás.*

GUILLEM GIBERT.

Ab dolor gran e fora de mesura
 vull jo dir part de una trista mort,
 ab dolor gran abundós en tristura
 vos denunciu aquesta mala sort.
 Ab dolor gran passá d' aquesta vida
 al lloch etern lo princep d' Aragó (1),
 ab dolor gran lo poble tot jorns crida
 molt fort plorant, dient: «Deu li perdó.»

Ans que morís, espay de gran 'stona
 ell parlá clar ab un aire plasant;
 ans que morís, á tots de Barchinona
 recomená son fillet é sa gent.
 Ans que morís, ab gran humilitat
 volguè pregar tot hom li perdonás,
 ans que morís, prés derrer comiat
 á tots dient que algú no plorás.

Après d' açó, lo cap va inclinar
 juntas les mans loant lo Criador,
 après d' açó, los ulls li viu tancar
 ab un sospir miráu quina tristor!
 Après d' açó, l' ánima s' apartá
 dexant lo cors e montá se 'n á Dèu,
 après d' açó, tot hom Jesus pregá

(1) Variant: *lo excellent princep de Aragó.*

A aquesta poesia acompanya en lo *Cansoner de Paris* la següent nota:

«A XIII de setembre (festa de Sancte Tecla), any MCCCCLXI, reté la ánima á Deu omnipotent lo princep don Cárles de gloriosa memoria, en lo palau Real de la ciutat de Barcelona.»

dient: «Senyor es lo servidor teu.

.

TORNADA.

Mare de Deu humil Verge Maria
acudiu prest als qui 'us volem pregar
Mare de Deu mateunos en tal via,
qu' est mal divis del tot s' haje apartat.

ENDREÇA.

Genolls flectats de fin cor pregaria
bons Cristians la Verge sense part
genolls flectats, tot jorn reclamaria
qu' en paradís nos vulla colocar.

MARTÍ GRALLA.

Mossen Johan segons opinió
d' aquells antichs, qui viu enamorat
un sol delit es primer be comprat,
absent enuig véus lur condició,
si voluntat es causa de sentir
vostre dolor e seny no 'us pot valer
no 'us sé remey ans en mig desesper
sino en fuig d' açó quin pot fugir.

.

TORNADA.

Mon frare dols vostre amor no lexás

ni 'l franch voler qui va per lo camí
de conseguir aquell gentil matí
qu' ella 'us dirá: «senyor guanya de mas.»

Esta obra, que consta de 7 estrofas, fou escrita en resposta
á una altra que á Martí havia dirigit Mossen Johan Masdovelles.

MARTÍ GARCÍA.

Desconcertat d' aquell saber
d' aquell art giny e maestria
ab que solia
vençre l' esforç e lo poder
d' amor e fer ço que tot dia
m' afavoria
desgraciat fat é grosser.

.

Certes mon fin cor e voler
ma leyltat é cortesia
de 'l que 'm temia
muyr per fael é verdader,
e si mils morts perçó prenia
als no diria
ans ab esforç ferm e sençer
ho defendria
com se pertany d' un' escuder.

.

.
Despuys que so presoner de fortuna .

qui 'm te resclus en son carcer terrible
 hon cosa al mon finalment no m' ajude
 blasme, maldich, ma fortuna, 'l planeta,
 cella que m' ha per sa desventura
 portat en loch hon partra del cors l' arma
 res no pensant de ma part ne valença
 que soblement nos gir per lo contrari.

TORNADA.

Segurament tot revers é contrari
 que pas per vos menys de tota valença
 mi sent bastant mentre 'l cors m' atur l' arma
 quals no 'm sostè mes de vostra ventura.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. DANZA que comensa lo Respós ab est vers:
Adeu bon temps é bona sort,
 y la primera cobla ab est altre:
O trist! é no deu sclatar.
- II. LAY que comensa: *Temps es que sospir é que plor.*

FRANCI GUERAU.

Si col malalt quant la febre 'l combat
 e de sa carn jx una gran calor
 per tot lo cors lo pren tan fort dolor
 que del ben star roman las é causat
 tots los sentits perden sa libertat
 e lo bon juy es luny de son recort
 ab res al mon no pren algun deport
 pèl natural que 's forment alterat.

Desige strems é quant li es contrari
 e varieiant diu molt desvarions
 en son dormir tostemps ha visions
 no pren sabor en negun letovari
 e si molt prest son metge ordinari
 dantli remey no 'l trau del purgatori
 mor lo mesqui freturos d' adjutori
 ple d' entrenyor desert é solitari.

TORNADA.

Del viure meu en mans teniu la mida
 viure yo tant com senyora veuréu
 vida ab dolor soplich vos no 'm donéu
 hajáu mercé de mi qui 'us am sens mida.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. Obra de 5 estrofas ab tornada que comensa : *Aquí porá doncella virtuosa.*
- II. Obra de 3 estrofas y tornada : *Un gran enuig dins mon cor sent causar.*
- III. Sparça ab tornada : *Bellesa gran vostre cor il-lumina.*

JORDI DE SANT JORDI.

Tots jorns aprench e desaprench ensemps,
 é visch é muyr e fau d' enuig plaher,
 axí mateix fan del avol bon temps
 e vey sens ulls é say menys de saber,
 e no stretch res é tot lo món abras, (1)

- (1) E null stringo e tutto 'l mondo abbraccio,
 e volo sopra 'l cielo, e giaccio in terra.
 (Petrarca.—Sonet XC.)

vol sobre 'l cel e no 'm movi de terra,
 e ço que 'm fuig incessantment accás,
 e 'm fuig aço que 'm segueix é m' aferra.

Lo mal no 'm plats e soven l' om percás,
 am sens amor e no creis ço que se,
 par que somiy tot quant vey pres ma fas,
 oy he de mi é vull altra gran be,
 e pertant call e avis menys d' oyr,
 de l' hoc cuyt no lo ver me par falsia,
 e menjs sens fam e grat me sens pruhir,
 e sens mans palp e fas de seny follia.

Com vull muntar devall sens que no 'm gir,
 e devallant puig corrent en alt loch,
 e rient plor é vellar m' es dormir,
 e quant so fret pus calt me sent que foch,
 e a dret seny jo fas ço que no vull,
 e perdent guany el temps cuytats mes tarda,
 e sens dolor mantes de vets me dull,
 e 'l simpl' anyell tinch per falsa guinarda.

Colquant me leu é vestint me despull,
 e trob leuger tot fexuch é gran carch,
 e quant me bany me pens que no 'm remull,
 e sucre dolç me semble fel amarch,
 lo jorn m' es nuyt, é fas clar del escur,
 lo temps passat m' es present cascun' hora,
 é 'l fort m' es flach, e 'l blan tinc molt per dur,
 e sens faller me fall ço que 'm demora.

No 'm part d' un loch é james no m' atur,

lo que no crech ivarçosamente trob,
 del qui no 'm fiu me tinch mòlt per segur,
 e 'l bax m' es alt, é l' alt me semble prop,
 e vaig cercant ço que no 's pot trobar,
 e ferma veig la causa somoguda,
 e lo fons gorch aygua sus prat me par,
 e ma virtut no 'm te prou no m' ajuda.

Quant chant me par de que 'm prenh udnar,
 e lo molt bell me semble fer é leig,
 abans me 'n torn que 'm loch no vull anar,
 e no he pau e no tench qui 'm garreig,
 aço 'm ve tot per tal com vey encés,
 de revers fayts hay cert mont é natura
 e sent qui 'm so en lurs fayts tant empés
 que m' es forçat de viure sens mesura.

TORNADA.

Prenga cascú ço que millor li es
 de mon dít vers reverçat d' escriptura
 e si 'l mirats al dret e al revés
 traure porets del ávol cas dretura.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. Obra de 5 estr. ab doble torn.: *Un cors gentil' m' he tant enamorat.*
- II. Obra de 5 estr., tornada y endr.: *Ajustat vey d' amor tot lo poder.*
- III. Obra de doble torn.: *Enyorament enuig dol é despit.*
- IV. Obra de 5 estr. y torn.: *Sovint sospir, dona, per vos d' lung.*

- V. Obra de 5 estr., torn. y endr. : *D' aver lo mon é lo dret tal d' aymia.*
- VI. Obra de 5 estr. y doble torn. : *Ara ojat dompnas que 'us fan saber.*
- VII. Obra de 9 estr. : *Enuig enamich de jovent.*
- VIII. Obra de 5 estr. y torn. : *Desert d' amichs de bens é de senyor.*
- IX. Obra de 5 estr. y torn. : *En mal podiers enqueras en mal loch.*

Lo marqués de Santillana diu en la carta que dirigí al condestable de Portugal, al tractar de aquest poeta: *acompana asaz fermosas cosas, las quales el mismo asonaba, que fué música excelente e fizo, entre otras, una cancion de opósitos que comienza: TOTS JORNS APRENCH E DESAPRENCH ENSEMP. Fizo LA PASION DE AMOR, en la qual cepilé muchas buenas canciones antigas...*

ROMEU LULL.

Tobbles de Romeu Lull scusantse d' un mal dit qu' era inculpat per una dama.

Si 'us he mal dit | en pensar ni per obre
 no 'm do Deu bè | ni lo que li deman;
 si 'us he mal dit | quant fas me vingue en dan
 visque en lo mon | trist, mal conten té pobre;
 si 'us he mal dit | la cara 'm caiga sobre
 sens confessar | muyra com á dampnat;
 si 'us he mal dit | veurem puga orat
 - en l' ospital | que james lo seny cobre.

Si 'us he mal dit | que mon servey pres sia
 en tot desgrat | sens haver galardó;
 si 'us he mal dit | hajen punitió
 per gran que fos | mes ne mereixeria.

Si 'us he mal dit | l' ofensa tornaria
 tota en mon dan | pena dolò é dolòrs;
 si 'us he mal dit | james mercé de vos
 de mos treballs | haje la vida mia.

Si 'us he mal dit | la carn me caigue trossos
 de tot mon cors | per malatia greu;
 si us he mal dit | rabia 'm prenga 'l peu
 tot fins al cap | que mans les menj á mossos.
 Si 'us he mal dit | tinga dolor al ossos
 tal que james | no puga reposar;
 si us he mal dit | al lobs donéu menjar
 la mia carn | á feres, corps é gossos.

Si 'us he mal dit | tot hom de mí maldiga
 com de ribalt | que ten leix crim comet;
 si 'us he mal dit | me sia l' un ull tret
 é per lo cos | ma lenga se castiga;
 si 'us mal he dit | que 'm siau enemiga,
 lo mòlt que 'us am | me vinga en desamor;
 si 'us he mal dit | mos delits en dolor
 sien tornats | é pena per amiga.

Si 'us he mal dit | mort terra no 'm consenta,
 la mar me lans | puis cors mort no 'n consent;
 si 'us he mal dit | no sia penident
 de mos pecats | l' infern de mí 's contenta,
 si 'us he maldit |
 tot sobre mí | vinga quant mal he dit;
 si us he mal dit | de mi vingue 'n oblit
 com si mort fos | anys passats mes de trenta.

TORNADA.

Par é sens par | feu que no 'us desaçenta
 fals pensament | no prengau tant despit,
 sabut lo ver | será mon mal finit,
 de tants amichs | faréu gran delit sensa.

*Resposta de Romeu Lull á tres cobbles del señor Compte de
 Oliva qui mes loaria é millor la Sra. Na Francisca Rossa, me-
 'ent per joya un diamant, responent per los mateixos rims.*

Compte senyor | puis virtut es la rama
 é de son fruyt | pren tema mon scriura
 dir quant mereix | la qu' honestat mes ama
 bellesa es gran | que 'n res no la desama
 es per les dos | de tots vicis desliura.
 La ploma prenc | per fer vostre manar
 conplant ab rims | de qui virtut adora,
 ó trobadors | no vulláu mes tardar
 per esser tal | son virtuos obrar
 tant no diréu | que 'l ver no s' entrenyora.

Natura volch | ça forsa fos finida
 units los tres | la fan que tan prospera
 no pot mes dar | de tots bens es repllida
 los aliments | ab aquella unida
 d' honor é seny | fan qu' es figura vera,
 repos saber | gest, gracia, bondat
 honest, costum | ab vergonya prudent

l' ayre galant | ab lo parlar limat
 vells pensaments | en juvenil edat
 tant triumfar | la fan degudament.

Quant mes la mir | tórbem los sentiments
 noves laors | tarden la mia má
 per lo mòlt grat | que prenc en les presents
 les pervenir | fan aquelles absents
 lo meu delit | tots temps millorat va
 Dido, Saphos | Tyresi no feu
 Penelope | ni Judith ab sa mossa
 mes del que vos | haveu fet é faréu
 car vist es clar | de tótes mereixéu
 prenguéu de vos | espill fins á la fossa.

ENDRESSA Á LA DAMA.

Actes d' honor | vos fan tenir tal cosa
 qu' apres la mort | 'ls cels triumpharéu
 per viure honest | felicitat hauréu
 com ho suplich | á nostre senyor Dèu.

.

Obre fete per Romeu Lull intitulada

LO CONSISTORI D' AMOR.

L' alt trimphant | Cupido Deu d'amor
 qu' en l' univers | te tanta senyoria
 per moltes gents | fet absolut senyor
 ell departeix | de grat lo seu tresor
 á quants li plau | sols pera cortesia

mostra tenir | no poca felonia
 sol trist pensós | quant ab ell me n' ani
 en loch desert | plorant la pena mia
 cridant me dix : | «¿Que fas per esta via?
 e ¿de que 't dols | é clamas tant de mí?»

Per oir dir | ell esser compreguí
 ab' larch en ma | lo carcaix buyt portava
 los ulls velats | grans ales li miri
 per les senyals | tantost lo coneguí
 de murta al cap | núu ab garlanda anava
 com infant pech | mansuet me semblava.
 á poch instant | me parech vell molt fer
 humil prostrat | li diguí : «¿que manava?»
 tot temorós | irat ves mi 's mostrava
 com si volgués | de mi venjansa haver.

Si com aquell | que conort ha mester
 ajuda gran | al temps mes necessari
 que 's veu en punt | qu' ha perdut lo poder
 los sentiments | libertat é saber
 y resistir | no pot á son contrari
 ne pres á mi | que lo tancat armar :
 obert me fo | donantme bon socors
 per qui creguí | me tractás de cossari
 son honor prest | se mostra voluntari:
 per remeyar | mos dolors sospirs é plor.

Perque conech | penava per amors
 ab veu suáu | é cara riallosa
 tal me parlá : | «Perdona tas dolors
 no 't cal duptar | rahaném los dos

oir de tu | me plaurá tota cosa
 acars te fiu | semblansa furiosa
 ensuperbit | te volguí refrenar
 mes com te viu | color tan dolorosa
 vòltim á tu | ab semblansa amorosa.
 Digues ¿que vols? | ton plant vull escoltar.»

Yo qu' axi prest | por no 'm pogué deixar
 sfors prengui | per la sua valensa
 sentim la veu | encara tremolar
 pus acomens | ma querela donar
 fentli rahons | quant m' era fet ofensa
 per mòlt amar | ab cativada pensa
 la qu' ha mon grat | molt mes que totes val
 ella cruel | del tot vol ma perdensa
 puis consentiu | fer me tal asillensa
 sino de vos | de quí clamar me cal.

Vos be sabeu | mon cor ferm é leal
 ab quanta fe | servint sempre millora
 des que 'm manás | mon servir li fos tal
 promesa 'm fes | donarme per senyal
 lo dols sguart | que 'm feu en aquella hora
 quan primer viu | tan singular senyora
 tinguí per cert | que viuria content
 que temps vingnès | séblem' que degut fora
 per dolor gran | vaig cridant «via fora»
 per los carrers | orat me tè la gent.

Retrets no fas | que 'n sia penident
 per son servey | sol desige la vida
 puy li fos grat | mes del gran mal que sent

fora de seny | perdut lo sentiment
 ma veu cridant | deuria esser oida
 donchs vos suplich | feu que sia xaudida
 hajáu mercé | no vulláu que mes dur
 car fins assí | tinch la pena per dida
 jamechs é plants | la llet que m' han nodrida
 e mes que may | mostre lo cor mes dur.

Mes jo pus ferm | constant vos prenc per mur
 met vos devant | per que 'm siáu defesa
 d' aquella fe | no 'us vull esser perjur
 si mester es | per vos morir no cur
 delliberat | tinch seguir tal empresa
 crueltat gran | e complida bellesa
 ab desamor | units son per mon dan
 feu que 'm vullau | donaume gran concesa
 fer pot quant vol | pis ferm la brida presa
 may leixarè | fins vensudes seráu.»

Entés mon dir | ple de pietat gran
 si bè de tot | res sacret no li era
 dolres mostrá | los ulls mullats li van
 tot piedòs | per tans greujes que 'm fan
 los portaments | d' aquella tan altera
 així respos : | «Faste promesa vera
 molt prest veurás | lo coll al jou tindrà
 qui tal te fa | sots la mia bandera
 no li valrá | la superba maná
 que mut costums | bé mester li será.

PRESIDENT.

Lo teu lament | sens par anujat m' ha
 molt sovint | oig á qui tal me demana
 altri ne tu | mes no m' enujará
 jutje 'us daré | ab consell just é sa
 qui' us oirá | dilums cada sepmana
 president fas | á dona castellana
 per mòlt saber | ab lo bon juy que te
 no veig qu' en res | la voluntat l' engana
 per la rebó | qu' ha presa per germana
 l' esperiment | me 'n dona tanta fé.

CONCELLER.

Per canceller | Na Bastida 'us daré
 vuida de pris | ab general entendre
 prevista en tot | reposat n' estaré
 tal la judich | per lo que d' ella sé
 sab, ben coneix, | prudent es per comprendre,
 grans esforços pren | per veritat defendre,
 duptar no 'm cal | que no será fet tort
 hajáu per cert | qui s' vulla pot offendre
 james veuréu | consenta lo dret vendre
 ni 'l interés | la fes mudar d' acort.

VICIANCELLER.

Na Ribes vull | viuda de gran recort
 sia de grat | vicicanceller ella
 per honestat | que pren per son deport

é tots amants | hauran á bona sort
 quants seguirán | virtuosa querella.
 Al viciós | tindrà sorda la orella
 no consentrá | que 'l haja lo 'us ell
 no hi pot entrar | qui viciós s' apella
 mes qui desig | d' honestat lo consella
 per que virtut | es fonament d' aquell.

REGENT.

Continent te | galant ayra novell
 entota antfa | la Rebolleda dama
 ab gran repós | honest discret é vell
 de gravitat | en sí porta 'l mantell
 senyora tal | que tot ascés desama
 ses obres son | conformes á la fama
 car per lo mig | son cami veig tenir
 manifest es | quant honor aquella ama
 son viure honest | abraça la tal rama
 donchs per regent | d' ella 'm poré servir.

ADVOCATS.

Tres advocats | es master elegir
 en lo consell | que las causas rahonen
 la viuda cert | Tagamanent ofir
 l' altre Na Valls | car bo n' ha son bell dir
 Na Dionis Miquel | car be proponen
 totes ensemps | unides se consonen
 d' un parer seu | per defendre virtut
 no hi ducta algú | les orelles m' ho sonen.

advocarán | que 'ls vicis se confonen
del natural | sens ley farà scut.

ALGUTZIRS.

A Na Berquer | te mòlt be merescut
que d' algutzir | li sia dat l' ofissi
animo gran | gosar saber stut
vol aquell loch | é gran solliscitut
quant ser humil | é quan superbo, nici,
l' altre serà | de mon vot é judici
viuda qu' es diu | Corbera Caramany
molt diligent | favorable suspici
regiran be | lo semblant exercici
honradament | farán quant se pertany.

PROPONEDORS.

De tots amants | per interés é guany
proponedors | de qualsevol requesta
Na Sepmanat | vindra pendrà l' afany
é no 'm oblit | de Na Vilademany
per llur stil | cascu colrà sa festa
puy que desig | en res no 's deshonest
enteses ja | tal pretestassió
si voluntats | en aquells no va lesta
en lo tal cars | la virtut serà presta
castich donant | é greu sumissió.

JUTJE D' APELLACIÓ.

E si per cars | no 'ls es feta rehó

acorregut | m' ha la comptesa Lalla
 dará son juy | en la apellació
 contents serán | de quant per ella 's vulla
 discreció | es tota sa despulla
 actes prudents | la guien per lo bras
 que just parer | en mig d' ella s' aculla
 com se pot fer | que fruyt altre se 'n culla
 qu' honest é just | ab virtuos percas.

UXERS.

Per ser sagur | que nangú no hi entrás
 dins en aquest | ajust de gent tan noble
 sino l' amant | que per virtut amás
 é de son cor | tingué tot vici ras
 car no 'es degut | sia publich al poble
 prenych per uxers | las que conté ma coble
 Na Boschanes | ab saber mòlt espert
 senyora tal | que virtut es seu noble
 perque format | sia de dos lo coble
 l' altre serà | Na Almugaver per cert.

L' ARAUT.

Com ordenat | hagué tan bell concert
 intitulat | d' amor lo consistori
 feume vestir | sobre vesta de vert
 é com araut | no 'm tingue res cubert
 més me en la má | una verge de vori
 armes als pits | segons es l' us cursori
 perque en mon dir | cascuna fe prengues
 manant á mí | que á toles fes notori

fossen presents | d' amor al consistori
al temps donat | sens un punt tardar mes.

L' ARAUT AL PRESIDENT É ALS ALTRES OFICIALS.

Al president | primer jo fuy remés
explicantli | sa gran prerogativa
e qu' exercís | son ofici com es
sens consentir | fos preteriten res
lo dret d' aquell | mostrantsen molt esquivia
prenent de tots | s' ofensa per cativa
ell de bon grat | tot mon dir acceptá
alegrá molt | be mostra lo quant priva
totes après | prenent ab gana viva
obedients | l' ofici que 'ls doná.

FI É ENDRESSA A TOTS LOS AMANTS VIRTUT.

Puis obehint | yo fiu quant me maná
l' amant virtut | fassa justa demanda
car be defés | per advocats será
causa seré | cascú son dret haurá
é justament | li darán la garlanda
pero gordáu | no vaje per la randa
vostre proces | d' honest examináu
car altrament | portaréu negra banda
ab dolor gran | viuréu en vostra tanda
foragitat | per vos tancat en clau.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

I.	<i>Misteri gran ó concebiment noble.</i>	(Ab tornada.)
II.	<i>Per satisfer al que tant me obliga.</i>	»
III.	<i>Si en temps passat hagués hagut coneixer.</i>	»
IV.	<i>De boca-dents postrat estich en terra.</i>	»
V.	<i>Yo fuig d' amor per viure en llibertat.</i>	»
VI.	<i>Mon sentiment ha perdut del tot l' esme.</i>	»
VII.	<i>Fantasiant molt sovint en amor.</i>	»
VIII.	<i>Léxem estar amor no 'm dones pene.</i>	»
IX.	<i>Si 'n negun temps d' amor me so clamat.</i>	»
X.	<i>Vengut es ja qu' en amar daré terme.</i>	»
XI.	<i>Puis no 'm voléu prech la mort prest me vulla.</i>	»
XII.	<i>Gloriós es l' hom qui no sent d' amor.</i>	»
XIII.	<i>Ab gran sfors quasi fora natura.</i>	»

AUSIAS MARCH.

(Cants d' amor.)

I.

Qui no es trist de mos dictats no cur
 o en algun temps que sia trist estat
 e lo qui es de mals apassionat
 per ferse trist no cerque lloch escur
 lija mos dits mostrant pensa torbada
 sens algun art exits d' hom fora seny,
 e la rabó qu' en tal dolor m' empeny
 amor ho sab quina es la causa estada.

Alguna part é mólta es trobada
 de gran delit en la pensa del trist,
 e si les gents ab gran dolor m' han vist

de gran delit m' arma son companyada.
 Quant simplament Amor ab mi habita
 tal delit sent que no 'm cuyt ser al món,
 e com sos fets vull veure de pregon
 mescladament ab dolor me delita.

Prest vé lo temps que faré vida hermita
 per mills poder d' amor les festes colre,
 d' est viure estrany algú nos vulla dolre
 car per sa cort Amor me vol é 'm cita,
 e jo qui 'l am per si tan solament,
 no denegant lo dó que 'm pot donar
 á sa tristor me plau abandonar
 e per tots temps viure entristadament.

Traure no puch de mon enteniment
 que sia cert é mòlt pus bell partit
 sa tristor gran que tot altre delit
 puix hi recáu delitos languiment.
 Alguna part de mon gran delit es
 aquella que tot home trist aporta
 que playent si lo planyer lo conforta
 mes que si d' èll tot lo món se dolgues.

Esser me cuyt per mòltes gents repres
 puix que tant llou viure en la vida trista
 mes jo que hi he sa gloria al ull ja vista
 desig sos mals puix delit l' es permes.
 No 's pot saber menys de la esperiença
 lo gran delit qu' es en lo sols voler
 d' aquell qui es amador verdader
 e ama si vehentse en tal volença.

TORNADA.

Lir entre carts, Dèu vos don coneixença
 com só per vos á tot estrem posat
 ab son poder Amor m' ha 'nderrocat
 sens aquell sèu d' infinita potença.

(Cants de mort.)

I.

Aquelles mans que james perdonaren
 han ja romput lo fil tenint la vida
 de vos qui sòu d' aquest món exida
 segons los fats en secret ordenaren.
 Tot quant jo veig é sent, dolor me torna,
 quant me recort de vos qui tant amava,
 en ma dolor si primé bè 's cercava
 si trobará qu' en delit se contorna,
 Donchs durará puix tè qui la sostinga
 car sens delit dolor crech nos retinga.

Eu cor gentil amor per Mort no passa
 mes en aquell qui per los vicis tira,
 la cantitat d' amor durar sols mira,
 la calitat d' amor bona no tassa.
 Quant l' ull no véu é lo toch no 's practica
 mor lo voler que tot per ell se guanya;
 qui en tal punt es, dolor sent mòlt estranya,
 mes dura poch l' espert lo testifica.
 Amor honest los sants amants fá colre
 d' aquest vos am é mort no 'l me pot tolre.

Tots los volers que en mi confusos eren
 se mostren clar per llur obra forana,
 ma carn se dol car há natura humana
 perquè en la mort sos delits se perderen.
 En sa dolor m' arma es embolcada
 de que llur plor é plant per null temps callen
 en tal dolor tots los conorts me fallen
 com sens tornar la que am es amada.
 Mes l' altr' amor qu' es amistança pura
 apres la mort sa força gran li dura.

Aquesta amor si los pechs no la crehen
 es ver senyal del bè que en'ella habita
 aquesta es qui sens dolor delita
 y 'ls cechs volers de prop d' aquestes venen.
 Lo voler cech del tot ell illumena
 mes no en tant que lleve lo caracte
 e si poguès fèr sens empaig son acte
 No fora 'l món ull ab gòta serena.

Mes es axí com la poca triaga
 que mòlt verí sa virtut li apaga.

Aquell voler que 'n ma carn sola 's causa
 si no es mort no tardará que muyra
 l' altre perquè dol continu m' abuyra
 si 'm defalleix no será sens gran causa.
 Ell pot ser dit voler concupiscible
 e vol durar puix mòlt de 'l arma toca
 mes no tostemp car virtut no invoca
 e d' un costat es apetit sensible.

Aquests volers honestament me torben
 perquè entre mal é bè mes pensen bornen.

D' arma é cos es compost l' hom contraris
perqué 'l voler é l' apetit contrasten,
tot quant aquest de llur natura tasten
es saborós è utils letovaris.

Altre voler qu' en mig d' aquest camina
es atrobat que no tè via certa
cuyd' haver port en la platja deserta
é lo veri li sembla medicina.

Cascun dels tres fá obra en mi diversa
lo menys potènt lo jorn ab mi conversa.

Tres son les parts vers hon mos volers pujen
é per semblant venen per tres maneres
entre si han contraries carreres
delits portant é d' altres que m' enujen.
Quant los delits del cos la pensa 'm mostra
jo sent dolor car son perduts sens cobre
altra dolor sent que 'm vist tot é 'm cobre
com péns que mort há tolt l' amor nestra.

L' altre voler rahó y natura funden
que sens dolor mòlts delits ne abunden.

Lo lloch hon jau la dolor gran que passe
no es del tot fora de mes natures
ne del tol es fora de llurs clausures
lo turmènt grèu que jo per elles passe.
aquell voler qu' en mi no troba terme
es lo mijá per hon dolor m' agreuja,
l' estrem d' aquest fora natura alleuja
fort é punyènt mes es causable verme.

Opinió falsa per tots es dita
que fora nos é dintre nos habita.

D' aquest' amor les demes gents tremolen
 aquesta es sentida y no sabuda,
 poques gents han la causa coneguda,
 delit, dolor per ella venir solen.
 Lo cos per si lo sèu delit desija
 l' arma 'n apres lo sent é vol atenyer
 lo propi sèu al qual no 's pot enpenyer
 car tot es fals hon ella se enfastija.

D' aquests contrasts aquest amor escapa
 que veritat no l' ateny ab sa capa.

Tant es unit lo cos ab la nostra arma
 que acte en l' hom no pot ser dit bè simple
 algú no es vers l' altre humil é simple
 contrast se fan, hu contra l' altre s' arma,
 mes es tan poch lo contrast á sa hora
 que en fets del cos l' arma no fa gran nosa
 y en contemplant axí l' arma reposa
 que bè représ lo cos d' açó no plora.

Aquesta pau en mi no es mòlt longa
 perquè dolor mes que 'l delit s' alonga.

Dolor jo sent é sembla mi estrema
 no sò en punt de voler consell rebre
 ne de algun remey me vull percebre
 ans de tristor he presa ja ma teima.
 Si 'm trob en punt que dolor no 'm acorde
 ja tinch senyal ab que á dolor torne,
 recort sos fets d' amor é elles borne
 d' ací escapant ab mi gens no concorde.

Son esperit sens lo cos jo contemple
 tant delit sent com l' hom devot al temple.

De pietat ab sa mort vè que 'm dolga
 e sò forçat que mon mal haja planyer
 tant he perdat que bè no 'm pot atanyer
 fortuna ja no tè que pus me tolga.

Quant imagin les voluntats unides
 y 'l conversar separats pera sempre
 pensar no puch ma dolor haja temple,
 mes passions no trob gens aflaquides.

E si per temps elles passar havien
 vengut es temps que començar deuriem.

Mes voluntats mos pensaments aporten
 avall y amunt si com los nuvols l' aire:
 adès me dolch puix dolor no sent gaire
 e sent dolors qu' ab si dólres comporten.
 quant pèns que 'ls morts queres del vius no pensen,
 e les dolors que pas sens grat se perden,
 mos sentimenths han mal é no se perden,
 tant que d' amor é dolor se defensan:

E pas dolor qu' en la d' infern s' acosta
 com en est món no lam veure de costa.

En l' altre món á mi part que jo sia
 y 'ls propis fets estranys á mi aparen
 semblants d' aquells que mos juhins lloaren
 lo fals, per ver; la veritat, falseia.

Los mèus juhins la dolor los ofega
 lo lloch no hi es hon primer habitaven
 si es no tal com ans del cas estaven
 alterat es la mort y açó 'm fa brega.

Tal é tant fort qu' altre matant mi mata
 no se com es que lo cor no m' esclata.

Alguns han dit que l' amor es amarga
 podenho dir los qui la sabor senten
 ó de per si ó com per altre senten
 sa fort dolor qu' entre totes es llarga.
 Per mi no tem per altre l' he temuda
 puix fonch cruel ja pietat no m' haja,
 qui 'n terra jau no tem pus avall vaja
 en l' esperar ma esperança es perduda.

O partiment dolorós, perdurable,
 sentme en dolor comparat al diable.

No preu los bèns que jo sol posehesca
 car plahènt res home sol no practica,
 la mort no tem que lo món dampnifica
 sinó que tem que cel me desfallesca.
 Tot cas jo mir ab una egual cara,
 res no 'm fá trist é ja mòlt menys alegre
 no es color de sobre blanc ó negre
 vers mi no hi ha cosa escura ne clara.

Tot quant amor é pòr me pogren nóure
 finí lo jorn que li viu los ulls clóure.

Segons lo cas ma dolor no es tanta
 com se requer per un mortal dampnatje,
 sobre tots mals la mort porta avantatje
 jo 'l he sentit é de presènt m' espanta.
 Segons l' amor del dan no port gran signe
 e volgra jo qu' en lo món fòs notable
 dient cascú: — «véus l' home pus amable»
 e que planguès cascú mon fat maligne.

Aquell voler causat per cosa honesta
 mentres será, será mostrand gran gesta.

tan comun cas, ¿perqué tan estrem sembla
 al que per fort la mort en tant lo plaga?
 ¿Perqué tal cas la rahó d' hom s' amaga
 e passió tota sa força sembla?
 Deu piadós é just cruel se mostra,
 tant es en nos torbada conexença
 fluxant dolor primer plega crehença
 mes ferm saber no es en potença nostra.

Als que la mort tol la muller ó aymia
 sabrán jutjar part de la dolor mia.

Tot ver amich á son ver amich ama
 de tal amor que mort no la menyscava;
 ans lo fornal que apura l' or y acava
 leixant l' or fi, é l' als en fum derrama.
 D' aquest amor am aquella qu' es morta
 e temènt am tot quant es de aquella
 l' esperit diu; ¿donchs quina maravella
 que am aquell é res tant no 'm comforta?

Mémbra'm la mort é torn en ma congoxa
 e quant hi sò dolor pas no m' afloxa.

Accidènt es amor é no substança
 e per sos fets se dòna á nos conexer
 quant es ne qual ell se dòna á parexer
 segons d' hon part axí sa força llança
 si com lo vent, segons les encontrades
 hon es passat, de si calt ó fret gita,
 axí amor dá dolor ó delita
 segons lo for del lloch hon há llançades

Fondes rahels ó sus cara de terra
 ó sobre sanch ó sus mòlt aspra serra.

Amor en l' hom dos llochs disposats arroba
 car home es dit per ses dues nature,es,
 lo cos per si vol semblant de sutzures,
 l' arma d' un blanc vol que sia sa roba.
 D' ells units surt amor de algun acte
 que no 's véu bè qual d' ells mes part hi faça
 cascú per si algun delit acaça
 y aquell atés l' altre 'n porta caracte.
 E véus la mort que 'l gros voler termena
 lo bó no pot ne bast á aquell ofena.

Morint lo cos son amant no 'l resta
 sinó dolor per lo recort del plaure,
 fallint aquell no tarda mòlt en caure,
 fallint lo sanct desfàll la sua festa.
 Alguns delits qu' en l' arma pèl cos venen
 son los composts que 'ls amadors turmenten
 e cascú d' ells canta qual dolor senten
 segons del cos ó de l' arma part prenen.
 E mort l' amat, amor es duradora
 tant quant lo mort del viu te gran penyora.

Çó qu' en passat enbolt é confus era
 es de partit lo grá deixant la palla,
 l' esperimént altre no 'm péns hi valla
 per la mort es uberta la carrera.
 Ma carn no sent, ¿doncs no 's pot fer que ame
 car ja no hi es ço que sentir li feya?
 Si voler tinch pech es lo qui no creya
 que 'l esperit de pur amor se inflame.
 Cobejant mòlt que Deu s' arma se 'n porte
 açó dubtant fá que jo pena porte.

Si 'n nostra amor péns esser si venguda
 e d' ella pert esperança de veure;
 sinó que tost vinch en açó descreure
 l' arma en lo cos no fora retenguda.
 Si be los morts en lo mònt no retornen,
 ans de ser mort noves sabré d' aquella.
 Estat es ja, ¿donchs quina maravella
 açó esperant mós sentiments sojornen?
 E si cert fòs, qu' entre les sancts fos mésa
 no volgre jo que de mort fòs defésa.

O Deu, mercé, mes no se de que 't pregue
 sinó que á mi en lo seu lloch aculles
 no tardes mòlt que d' ella á mi no vulles
 puix l' esperit hon es lo seu aplegue.
 E lo meu cos ans que la vida fine
 sobre lo seu abraçat vull que jaga
 amor é mort feríls de una plaga;
 sepáral's mort dret, es qu' ella 'ls vehine.
 Lo jorn del juhí quant pendrém carn é ossos
 mescladament partirem nostres cossos.

(Cants morals.)

I.

Si com lo Taur se vá fuyt per desert
 quant es sobrat per son semblant que 'l força
 no vol tornar fins há cobrada força
 per destruir aquell qui 'l ha desert,
 tot en axí 'm convé llunyar de vos
 car vostre gest mon esforç ha confus,

no tornarè fins del tot haja sus
la gran pahor qui 'm tol ser desijòs,

Que serà valeròs es temps vengut
l' hom qui son cor haurá fort ó covart
e ja negú no cuyt saver tal art
que si es flach tal no sia sabut.
Car desastrug al perill de la mort
lla donchs no val enginy ni maestia
per bèn cobrir sa estrema covardia
ans elegeix fugir per ser estort.

Ans del perill se déu metre 'l conort
ans prenent risch hom há dels bons paria
aconseguint honor é senyoria,
fahènt venir los Cesars en recort.
Les armes fan los prous homens valer,
e 'ls puja tost en semblant de moment
qu' est es lo lloch d' hon lo covart dexèn
pus prop de si en les dones veher.

Renom d' ardit vol l' home parencer
mes no serà comportat son engan
car los qui mes de tals afets sabrán
dirán qui 'n nom sobre si déu haver.
E baxamènt entre si volrán dir
hom virtuòs no déu ser nomenat
• mes prenedor del que no ha guanyat
entre aquells qui no 'l vehen fallir.

L' home tastart qui no tembra morir
no fahent fruit son perill hasajar

grau de virtut volia en si posar
mes en aquest se déu mills soferir.
Puix ab perill mòlt gran de sa persòna
cuyda guanyar lo que no s' de son dret
car la virtut en lo mig lloch se met
e á los estrems per vici s' abandòna.

Guanya virtut qui son cos á mort dòna
per un gran bè é de molts benifet
pensar no déu compte li 'n sia fet
virtut de si lo virtuós guardòna.
L' hom de cor flach meta perill á part
car son honor lluny de perill está,
e lo tastart per temps venir porá
en ser temptat é usar de Renart.

Quant dels passats llig alguns fets é guart
los per venir gracia á Dèu nos fan
com son en temps que al món disposats están
per grans afèrs é de cascuna part.
Especial per nostre gran senyor
qui festejant la gent ab pòr lo mira,
tot gran senyor dintre son cor sospira
crehènt qu' ell vol ser dels senyors major.

Fortuna es sobtós cambiador
nengú no sab hon son voler la tira
e lo semblant de son amor es ira
sa ira es mòltes véus gran amor.
Nengú no 's pot regir per son panell
sinó qu' ls flachs de sa cort fora-gita,

lo coratjós de sos bèns lo delita
havent esforç vehènt la contra d' ell.

TORNADA.

Contra la mort es aquest aparell,
menyspréu del món é no tembre fortuna,
tenir sa lley é si es moro Çuna,
Dèu lla donchs lo farà segur d' ell.

(Cant espiritual.)

ESTRAMPS.

Puix que sens tu algú á tu no basta
dònam la má ó pèls cabells me lleva,
sinó estench la mia vers la tua
quasi forçat á tu mateix me tira.
Jo vull anar en vers tu al encontre,
no sè perquè no faç lo que volria
e no sè que aquest voler empatxa
puig jo sò cert haver voluntat franca.

Llevar mi vull é prou no mi esforce
ço fá lo pés de mas horribles colpas
ans que la mort lo procés á mi cloga
placiat Dèu puix bèn vull sér que 'm vulles.
Fès que ta sanch mon cor dur amolleixca,
de semblant mal guarí ella mòlts altres,
ja lo tardar ta ira 'm denuncia,
ta pietat no trob' en mi que obre.

Tan clarament en l' entendre no peque
 com lo voler he carregat de colpa
 ajudam Dèu mes follamènt te pregue
 car tu no vals sinó al qui 's ajuda,
 y á tots aquells qui á tu se apleguen
 no 'ls pots fallir é mostrenho tos braços
 que faré jo que no meresch m' ajudes
 car tant com puch conech que no m' esforça.

Perdònam Dèu si follamènt te parle
 de passió partexen mes paraules:
 yo sent pahor d' infern al qual faç via
 girar la vull é no hi disponch mos passos.
 Mes jo 'm recort que meritist lo lladre
 tant quant hom véu no hi bastaven ses obres
 ton esperit lla hon li pláu espera
 com ne perquè no 'u sab qui en carn visca.

Ab tot que sò mal crestiá per obra
 ira no tinch ne de res jo t' encolpe,
 jo sò ben cert que per tostemps bè obres
 e fás tant be donant mort com la vida.
 Tot es egual quant sur de ta potença
 d' hon tinch per foll qui 'n contra tu murmura,
 amor de mal é de be ignorança
 es la rahó qu 'ls homens no 't coneixen.

A tu deman que lo cor m' enfor Teixeques
 si que 'l voler ab ta voluntat lligue
 e puix sò cert, que lo món no 'm profita
 dònám esforç que del tot l' abandone.
 E del delit que 'l bon hom de tu gusta

fésmen' sentir una poca centilla
perqué la part menor que m' es rebetle
haja afalach que tant fort no 'm contraste.

Ajúdam Dèu que sens tu no 'm puch móure
perqué 'l mèu cos es mes que paralitich:
tant sòn en mi envellits los mals hábits
que la virtut al gustar m' es amarga.
O Dèu, merce revolta en mi natura
que mala es per la mia gran colpa
e si per mort jo puch rembre ma falta
esta será ma dolça penitença.

Jo tem á tu mes que no 't sò amable
e davant tu confés la colpa aquesta,
torbada es la mia esperança
e dintre mi sent terrible baralla.
Jo veig á tu just e misericorde,
veig ton voler qui sens merits gracia,
dones e tols de grat lo do sens merits
qual es tan just quant mes jo no tremole.

Si, Job lo just, pòr de Dèu lo prenia,
¿qué faré jo qui dins les colpes nade?
Com péns d' infern que temps no si esmenta
lla es mostrat tot quant sentiments temen.
L' arma qui es contemplar Deu electa
en contra aquell blasfemant se rebetla,
no es en hom de tant gran mal estima:
Donchs ¿com está que vers tal part camina?

Prechte Senyor que la vida m' abreujes

ans que pijors casos á mi segueixquen;
 en dolor visch fabent vida perversa
 e tem la Mort que es per tostemps longa.
 Donchs mal deçá é dellá mal sens terme
 prenme al punt que millor en mi trobes,
 lo detardar no se á que 'm serveixca
 no te respos qui te á fer viatge.

Jo 'm dolch perqué tant com vull no 'm puch dolre
 del infinit dampnatje lo qual dupte:
 e tal dolor no la recull natura
 ne 's pot asmar é menys sentir pot l' home.
 E donchs açó sembla á mi flaca escusa
 com de mon dany tant ccm es no 'm espante
 si 'l cel deman no li do bast' estima
 fretura pas de pòr é d'esperança.

Per be que tu irascible te mostres
 ço es defalt de nostra conexença
 lo teu voler tostemps clemença guarda
 ton semblant mal es be inestimable.
 Perdònam Deu si t' he donada culpa,
 car jo confes esser aquell colpable;
 ab ulls de carn he fets los teus judicis,
 vullés dar llum á la vista de l' arma.

Lo mèu voler al teu es mòlt contrari
 he 'm sò enemich pensantme amich esser:
 ajudam Dèu, puix me veus en tal pressa
 jo 'm desesper si mos desmerits guardes,
 jo 'm enuig mòlt la vida com allongue
 e dubte mòlt que aquella feneixca,

en dolor visch car mon voler no 's ferma,
e ja en mi alterat es l' arbitre.

Tú es la fi hon totes fins termenen
e no es fi si en tu no termena:
tú es lo bè hon tot altre 's mesura
e no es bó qui á tu, Deu, no sembla.
Al qui 't compláu, tu aquell Deu nomenes,
per tu semblar major grau d' home 'l muntas,
d' hon es gran dret de qui sembla 'l diable
prenga lo nom d' aquell ab qui 's conforma.

Si alguna fi en aquest món se troba
no es vera fi puix que no fá l' hom felix,
es lo començ per hon l' altre s' acaba
segons lo cos qu' entendre pot un home.
Los philosophs qui aquella posaren
en si mateix son esser vists discordes
senyal es cert qu' en veritat no 's funda,
per consegant al home no contenta.

Bona per si no fon la ley judayca,
en paradís per ella no se entrava:
mes tant com fon començ d' aquesta nostra
de que 's pot dir d' aquestes dues una.
Axi la fi de tot en tot humana
no dá repós al appetit ho terme,
mes tan poch l' hom sens ella no ha l' altra
sant Joan fon senyalant lo Mesías.

No te repos qui en altra fi guarda
car en res als lo voler no reposa,

ço fent cascú é no hi cal subtileza
 que fora tú lo voler no s' atura.
 Si com los rius á la mar tots acorren,
 Axí les fins totes en tu se 'n entren;
 puix te conech, esfórçam que jo t' ame,
 vença l' amor á la pòr que jo 't porte.

E si l' amor tanta com vull no m' entra
 creixme la pòr si que temènt no peque,
 car no pecant jo perdré aquells hàbits
 que son estats, perquè no t' am, la causa.
 Muyren aquells que de tú m' apartaren
 puix som migmort é 'm fan que no revisca;
 o senyor Deu, fes que la vida allargue,
 puix me apar que envers tú jo m' acoste.

¿Quim mostrará davant tú fer escusa
 quant hauré dat del mal ordenat compte?
 Tu m' has donat disposició no mala
 e jo he fet del regla fals mòlt corba.
 Dreçarla vull mes he mester ta ajuda,
 ajudam Deu car ma forsa es flaca.
 Tú es primer en tota bona obra,
 ¿com serà donchs qui primer de tú passe?

No 't prech que 'm dons sanitat de persona
 ne bèns alguns de natura y fortuna
 mes solament que á tu Deu sols ame
 car jo sò cert que 'l major be si causa.
 Per consegüent delectació àlta
 jo no la sent perquè disposat no 'm trobe,

mes per saber un home grosser jutja
 quel major be sus tots es delitable.

Qual serà 'l jorn que la mort jo no tema,
 e serà quant de t' amor jo 'm inflame,
 e no 's pot fer sens menyspreu de la vida
 e que per tu aquella jo menysprehe.
 Lla donchs serán jus mí totes les coses
 que de present me veig sobre los muscles,
 lo qui no tem del fort lleó les ungles.
 mòlt menys tembrá lo fibló de la vespa.

Prechte Senyor, que 'm faças insensible
 e qu' en null temps alguns delits jo senta
 no solament los leigs qui 't venen contra
 mes tots aquells qu' indiferents se troben.
 Açó desig perquè sol en tu pense
 e puscha haver la via qu' en tu 's dreça:
 fesho Senyor, é si per temps me 'n torne
 haje per cert trobar ta orella sorda.

Tolme dolor com me veig perdre 'l segle
 car mentre 'm dolch tant com vull jo no t' ame
 e vullho fer mes l' hábit me contrasta,
 en temps passat me carreguí la colpa.
 Tant te cost jo, com mòlts qui no 't serviren,
 e tu 'ls has fet no menys que jo 't demane
 perquè 't suplich que dins lo cor tu m' entres
 puix es entrat en pus abominable.

Catholich sò mes la fé no 'm escalfa
 que la fredor lenta de 'ls senys apague

car jo leix sò que mos sentiments senten
 e Paradis crech per fé, y rahó jutje.
 Aquella part del esperit es prompta
 mes la de 'ls senys rocegant lam acoste,
 donchs tu senyor ab foch de fé m' acorre
 tant que la part que 'm porta fret, abrase.

Tu creist mi perquè l' ànima salve
 e potse fer de mi sabs lo contrari.
 Si es axí, ¿perqué donchs me creaves
 puix fon en tu lo saber infalible?
 Torna no res jo 't suplich lo meu esser
 car mes me val per tostemps l' escur carcer,
 jo crech á tu' com volguist dir de Judes
 que 'l fora bó no fòs nat al món home.

Par mi segur havent rebut batisme
 no fòs tornat als brassos de la dida,
 mas á la mort hagues retut lo deute
 e de presen jo no viuria en dubte.
 Major dolor d' infern los homens senten
 qui los delits de Paradis no jutjen
 lo mal sentit es d' aquell altre exemple
 e Paradis sens lo sentir se jutja.

Dònam esforç que prenga de mi venia
 jo 'm trob ofés contra tu ab gran culpa
 e si no hi bast tu de ma carn te farta
 ab que no 'm tochs l' esperit qu' á tu sembla.
 E sobre tot ma fé que no vacille
 e no tremol la mia esperança,

puix que no 'm fall charitat, elles fermes,
e de la carn si 't suplich no me 'n ojes.

¿O quant serà que regaré les galtes
d' aigua de plor ab las llagrimas dolces?
Contrició es la font d' hont emanen,
aquell es clau quel cel tancat nos obre.
D' atrictió parteixen les amargues
perqué 'n temor mes qu' en amor se funden,
mes tals quals són de aquestes m' abunda
puix són camí é via per les altres.

Tè á mes una obra que comensa aixís: *Ja no sper que sias mort.*

PERE MASDOVELLES.

Tot ignorant se pensa mòlt saber
e va ab ulls cluchs en lo bell dia clar
met son camí pel qual no sab anar
e tot sabent spatxa per grosser.
Variejar lo veurets cada dia,
parla tostemps, lo mesquí no s' compren,
ab sos semblants li plau fer companyia,
si ou parlar, lo sentit ho repren.

L' home d' honor qui trenca sa paraula
á cascun jorn li veuréu fer viltat
no duptant gens deute ni amistat
d' acte d' honor no li plau tenir taula.
Si 'l repta algú haya feta malesa
no y respon may; si 'us ha pres diner

satisfer hi vos ha ell apaguesa,
 ¿mon car cosí que 'us par d' est mercader?

Dona d' honor qui viure vol honesta
 én general deu esser estimada
 si sa honor castament ha guardada
 e per algu será estada raquesta;
 car la qui 'u es e requesta no l' han
 virtut li es mas no tant singular
 com es la qui estreta l' han haurán
 e dolçament s' es sabuda guardar.

.

Be pot pensar dona qui tal tempesta
 met lo seu cors será á mort liurada
 per lo marit qui l' aurá ben amada
 e lo renom qu' en lo mon d' ella resta;
 e 'ls pobres fills qui per sort romandrán
 vituperats no 's poden alegrar
 e son incerts llur pares ahont l' han
 ne qual per dret deuhem la má besar.

TORNADA AB ENDREÇA.

Jo prech á Deu les qui mal usarán
 que prestament les vulla illuminar,
 les honestes á vos les recoman
 Mare de Dèu les vullats conservar.

BERENGUER MASDOVELLES.

Prenguen espill los curials que son

de grans senyors é persona cascuna
 y aquell rich hom don Alvaro de Luna
 e com vilment es exit d' aquest mon
 segons se diu per crims executat
 en loch publich dient aquells ab crida
 fets tots per ell en lo temps de la vida
 e per lo quals a mort fonch condempnat.

Pens cadescú pèl gran rey molt amat
 en aquest fet e crech ab bona cura
 que fets semblants trobarán l' escriptura
 erli aman herz alliot malvat
 que per lur dit e conçell desleyal
 feran reys tres ab lo poble cordats
 mas Dèu volent pres foren descordats
 executals aquells del consell mal.

Tot conceller de rey ne curial
 qu' es amador de la cosa publica,
 ama, tem Dèu lo temps que pacifica
 rey ab vasalls e vol l' estat reyal
 e part lo be que 'n si n' aconsegueix
 ha merit gran e deu lo regòrdona
 mes al tirant que 'l rey e publich dona
 hon se que tir per si Dèu lo puneix.

Los set peccats mortals aquells compleix
 á mon albir qui ama tiranía
 e vers infern te manifesta via
 ab l' enemich qui d' ell may se parteix,
 e va lo foll abandonadament
 tancats los ulls conaxença perduda,

e ve la mort jornada no sabuda
fall-li deixar lo gonyat malament.

Molts dels passats visqueren noblement
sol per haver en lo mon nomenada
apres lur mort e que fos divulgada
la virtut lur é savi regiment,
quant mes deu vuy cadascú ben obrar
que no 'l renom e paradís n' espera
e sos bons fets li romanen derrera
e van primers al loch qui es sens par.

En açò vull aquesta obra finir
á tots dient: l' interés propi lexen
com faça dan en aquells qui regexen
e l' aquirit ha també de restar
e mes anant en retre compte prim
al jutge gran qui te justa balança
á folls qui tots vindrem alrabucança
si en vers Deu justament no vivim.

TORNADA.

Mon creador, si lo mon desestim
servint á tu en qui tinch esperansa,
em quarts d' açò que mes no dech estim.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Obra en 5 estrofas y tornada: *L' hom qui del mon s' aparta per servir.*

JOAN MASDOVELLES.

Qui pert lo temps detrás ço que no val
 me par de seny que molt freturòs sia
 e crech tenir se fa la darraria
 per hom qui 's te content de poch cabal,
 hi aquest tal,
 mon frare car, de vos saber volria
 per quin l' haveu, donchs sens pareneria,
 digáumho prest que jo molt le per al.

RESPOSTA.

No pensáu gens que metrè un jornal
 ni dos, ni tres que sia grosseria,
 de mi 'us se dir l' home concellaria
 metès lo temps d' açi per tot Nadal
 ab gran destral
 que mon parer follia gran seria,
 lexás lo fet axi 'n la mijanía,
 ans veure déu la fi de be ó mal.

REPLICACIÓ.

Entés haveu ben be lo general
 que 'us dich que 'n res esmenar se peria,
 mas á mon juy servir es gran follia
 dona ab poch seny qui tir al natural,
 mas tot es tal
 per tant diré al qui es en la via
 servesque 'l temps per vos dit e lo dia
 ab tot son cert menjará menys de sal.

ALTRA.

Qui de mi 'us dir que fos enamorat
 dona de vos jurvos ma fé mentí
 que per null temps altra que vos aymí
 ni aymaré, tal es ma voluntat.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

I. *Increat Deu sol creador.*

HUCH DE MONCADA.

(Fragment de un poema.)

Ab laugeresa no pesada é sompa
 ix de Valencia ressonant la Fama
 inflant (ses galtes de rubins) la trompa
 que 'l so immortal del mon suspens inflama;
 roba de Dafnes la segona pompa,
 de sa transformació sens deixar rama,
 oberta ó closa flor, oliva é fulla
 que pera fer garlandes no la culla.

Totes les palmes trau de Berbería
 podentles tallar d' Elx, mes considera
 que en la terra qu' es nit y está á mig dia
 no hi reste palma pus de romaguera;
 é les ales batent ab armonía
 fa per tot l' univers vol é carrera;
 é ab trompa é veu silenci á tots demana
 d' Ort á Ponent, de Sur á Tramontana.

Torna á Valencia publicant la crida
 que á les Nacions ha fet, y allí prepara
 sens cosa reservar de eterna vida
 un acte publich de memoria clara;
 processó fa Granade, pus florida
 que ha vist lo mon de mes afable cara
 tal que la enveja vent tant gran ressenya
 mordent lo cor les serps del cap desgrenya.

JOHAN MORENO.

*Obra feta per Johan Moreno en persona de una nobbla e devota
 Sra. Dona Violant d' Urria.*

Yo si be 'm tinch | per indigna serventa
 de vos que sou | celestial regina
 alt sobre 'ls cels | mare verge divina
 filla de Aquel | que tot lo mon sostenta
 contemplaré | á Vos magnificada
 en paradís | segons que puch bastar
 car no se algú | tant vos puga loar
 quant merexéu | en vos esser honrada.

E que 'us diré | verge humil sagrada
 si 'ls doctós sants | prou no si atravexan
 mos pensaments | be troben é conexan
 que ja nasqués | al mon santificada
 de sant Joan | Batista y Jeremies
 se diu ben cert | foren santificats,
 donchs mes de vos | que sou luny de pecats
 conjuncta ab Deu | en cambre del Macies.

L' esperit Sant | cumplint las profecias
 vench sobre vos | eternalment eleta
 Deu 'us elets | essent verge perfeta
 segons que 'u dix | profetant Isaias.
 Del beneyt part | nata es maravella
 entendres pot | per la virtut de fe,
 Deus immortal | home mortal naixqué
 Jesus parint | restas mare donzella.

Ab quanta amor | criá vostre mamella
 al fill Jesus | fet hom sens carnal pare

de grans virtuts | sobre totes pus bella,
 ab quanta amor | vos plague esser venguda
 casta plorant | sus al peu de la creu,
 ab quanta amor | amás lo Fill de Deu
 restant en vos | la fe que era perduda.

No 's pot contar | com fos al cel rebuda
 Deu é los sants | quanta 'us feren la festa
 mes que la neu | teniu la sobre vesta,
 molt resplendent | la corona deguda,
 de plenitut | de gracia sou plena
 en paradís | ahont senyorajáu,
 tots van aquí | los que vos prohibscáu
 delliures son | de la infernal cadena.

TOBNADA.

Tots los meus drets | Mare de Deu serena
 tinch ja perduts | si vos no m' advocáu

ab vostre fill | Senyora 'm concordáu
sots lo mantel | cobre la mia 'squena.

ENDRESSA ALS JUTGES.

Jutges d' honor | puix que teniu la mena
del bon saber | e de virtuts la clau
aquest meu dir | si 'n res vos desplau
yo 'l vos tramest | que hi sia feta smena.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Ab tot que á esperiments* (47 estrofas).
Tambè figura en lo *Procés de les olives é disputa dels jo-
ves é dels vells*, fet Fenollar, Gazull, Vinyoles y alguns
altres.

MOSSEN NAVARRO.

STRAMPS.

Veig que 'm plau e pas dolor estrema
per un desig que dins mon cors se tanca
muyr sens morir é la mort m' es stranya
sent ço que déu sentir home que fina,
no crin la mort e desig molt la vida
tot no mes un ans veig la diferença
que 'ns ha forçat á amar á qui desama
tota amistat qu' ab rahó no s' ordena.

Aquella fi que tot amant desija
de ses amòrs ma voluntat cobeja

é no la teny ans la troba defesa
 perquè la par tal amistat refusa,
 ço que 'm fa amar desamar me consella
 aquell desig que mon voler demana
 é no 'l desam ans l' am sens sperança
 e com mes l' am renova ella ma pena.

Ço que mes val e no 's pert may en dona
 fin que la carn es de l' arma dijuna
 quant pus hi pens mon sperit atroba
 la hon es tant inclinada ma pensa
 tant m' abelleix ço que forma natura
 humanalment quant acaba tal forma
 que tot voler d' altra amistat me passa
 e lo restant del mon me descontenta.

TORNADA.

Dona de mi mon esperit contemple
 vostra amistat á mon delit es causa
 per lo desig humá que no 's conferma
 á vos qui sou d' honestat genitura.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Una que comensa: *Si be d' amor me clam sovent.*

FRANCISCO OLIVER.

*questa d' amor de madama Sans merci feta per mestre M. Char-
 tier, treta de francs en cathalá per Franc. Oliver.*

No ha molt temps cavalcant jo pensava

com un hom trist cansat e dolorós
 en un gran dol hon fortuna 'm lançava
 lo mes dolent de negun amorós
 pusqu' ab son dart é força rigorosa
 me tolch la mort la senyora de mí
 lexantme sol ab tristor engoxosa
 en lo govern dolorós é mesquí
 e si vull dir forçat mes que 'm jaquescha
 de fer dictats e de cobles rimar
 e qu' abandon e de mí convertescha
 riure y solaç per lo lagremajar
 cert en açó m' es forçat lo temps metra
 car jo no tinch sentiment ni confort
 d' escriura res ni tampoch de tremetra
 cosa qu' á mí ni altra fos deport.

Cert lo concell que 'm donáu ma senyora
 se pot mils dir que no fa pas lo fer
 de creureu yo me perdonáu estora
 car lo meu cor es tan fort é sançer
 qu' ab res del mon no pot girar la pensa
 en cosa tal d' hon no ha leyaltat
 ni pus concell mester no 'm fan defensa
 sino de vos mercé e pietat.

Senyores vos é vosaltres donzelles
 en qui honor neix e fa gran ajust
 no vulláu ser cruelment tan rebel-les
 cascuna may ni totes de tal fust
 é ja de vos neguna no ressembla
 aquella qui m' ohíu parlar açí
 á qui hom diu hi apella so 'm sembla

la bella cert dama Sense merci.

.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *La Borja y 'l d' Aragó.*
 - II. *Bocairent te nom de fel.*
-

PEROT JOAN.

Dicatis qui 'us ha ginyat
de penjar en la figuera
aquel habit qui 'us fon dat
per seguir la vida clera;
ja haveu pres bona carrera
per haver renegat Deu
car ella vos maldireu,
mas en Xulella faréu
la sepultura darrera.

Si Deus est veritat
ja 'us veig ab la sobrevesta
y ab tres coronas Bernat
damunt vostra folla testa,
essent vos solemne festa
seréu posat en l' escala
del cantar será gran tala
que la vostra vida mala
be mereix semblant tempesta.

Robas curtas e grans puntas
vos durán al espital,

seguir corts, festes ne yuntas
 no 'u mana la daretal,
 com á clerga regular
 vos morréu sens confessar
 car no 'u porá demanar
 vostra cara de tabal,
 caigut sou en cars papal.

No 'us claméu de la fortuna
 Bernat si 'us es desigual
 que vos leixas la ley perçuna
 percassant vos aquest mal,
 foreu estat cardenal
 ó gran home en dignitat,
 ara sou pobre robat,
 e, si 'us moriu, bandejat
 del regne celestial.

No 'us remort la consciencia
 de viure en pecat mortal
 home de poca prudencia
 mereixedor de gran mal
 cuydant tenir gran cabal
 per seguir los fets d' amor,
 no m' ho tingáu á follot
 car per esser cantador
 prou sou grosser animal.

O mare de Deu Senyora!
 O santa clemens é pia!
 O dulcis Virgo Maria!
 O digna procuradora

dels pecadors nit y dia,
 vostra valor infinida
 conhorta als desconhortats
 e per gracia complida
 millora de millor vida
 los que 'us son pus afectats.

Vos sou tan acostumada
 en obras de caritat
 que tot hom desamparat
 vos elegix advocada
 en la mes necessitat,
 porque sou tant piadosa
 que de consolació
 no sou gens carestiosa
 á persona dolorosa
 que 'us haja devoció.

Qual es tant de poca fé
 y de mals tant abundós
 que per sobres grans dolors
 desespere de son bè
 mentres se membre de vos
 no se tant flaca esperansa
 de negun desconsolat
 que no torne en sa pujansa
 si de bona confiansa
 reclama vostra bondat.

Si nostre flac sentiment
 en lo major desconhort
 no 'us fa venir en recort

nostra humil continent
acompanyat de confort,
nostra vida perillosa
es molt plena de perill
car persona congoxosa
sens vos es poch animosa
de reclamar vostre fill.

Donchs Verge santificada
sobre las dignas pus digna
alta, humil é benigna
defençió declarada
contra fortuna maligna
juntas las mans e plagadas
soplich vostra santedat
qu' ab las congoxas passadas
finescan las malas fadas
hon fortuna m' ha lançat.

TORNADA.

Exemple de castedat
no gordéu de mas erradas
de una folla voluntat,
mes com per nostre pecat
sou regna entre las llohadas!

ALTRA OBRA D' EST POETA.

1. Obra «*per madama Lucrecia de Lanno*» que comensa: *En la pus alta fortuna.*

PESTRANA.

Debat del cor ab lo cors tot encadenat é uniçonant fet per en Pestrana.

LO CORS.

A vos mon cor me cové descobrir
 los greus afanys que sostench nit é dia
 per fin amor e sol no puch sentir
 que puixca aver neguna milloria
 é feu ho vos d'altre no 'm deig clamar
 que 'm dats tct jorn voler ultra mesura
 car no 'm davets leyalment fer amar
 dona del mon pusque no y he ventura.

.

LO CORS.

Per cloure dich que cell ha foll dezir
 qui mal prenent no muda ni 's xastia
 é vos mon cor volets amor seguir
 que 'ls fins amants pèls lausangés cambia,
 mas pus axí volets porfidiar
 ab mi qui 'us tench secret jus ma clausura
 la que amats requerre sens duptar
 e si 'm diu «no» seume la sepultura.

TORNADA.

Carvoncles bells playaus determenar
 nostre debat car lonch temps ha que dura

e si volets á dret vers mi jutjar
dar me ets lo joy que tots amants ha cura.

MOSSEN PERE PUIG.

Pusque bordats ne abtesa
ne val tant com la favor
vull servir sa gran altesa
e pèl mon cridar favor.

Mant hom vey prous e ardots
complits de virtuts assats
é pus no son favorits
valen los pochés ses bondats,
é pus donchs que sa empresa
desavànça lo millor,
vull servir sa gran altesa
é pèl mon cridar favor.

JAUME ROIG.

(Fragment del «*Libre de les dones.*»)

PREFACI.

1.ª PART.

Dèu Creador,
únich senyor
Omnipotent,
latriament

qual sol adore,
quant puch honore
é revereixch,
tèm, obeixch

malalties
 afligit,
 enllegit,
 insolat,
 rmentat,
 debilit,
 och del-lit,
 çjòs,
 ansiòs
 uests pubils
 gentils
 alguns vells
 om ocells
 en chillant
 il-lant,
 les cigales,
 é cucales
 ahucant,
 llobes fent cant,
 it ses trobes,
 en les robes
 frems dauren,
 arrers llauren,
 ien cantòs
 it redòs,
 lo jorn
 a entorn
 remallò
 papallò,
 que si cremen;
 ls no temen,
 nt de nas,

hont se te pas,
 com cans s' apleguen,
 entre ells s' embreguen;
 quant han despenen,
 moren é penen,
 é tresnuytant
 van aguaytant
 una tal caça
 qual qui la caça
 pren mala llebra,
 vibra, culebra,
 é fébra aguda
 no coneguda
 per tot hom prou.

Perque tant nou
 tal ignorancia
 als qui ab ansia
 é treballs vans,
 perills, é dans
 caça segueixen,
 qual no coneixen
 pendre s'arreen
 quanta ne veen,
 son ells los presos;
 als poch entesos,
 perquè s' hi mireu,
 veigen hon tireu
 en lo llur viure,
 los vull escriure
 est doctrinal
 memorial,
 haurá nom spill.

A tu com fill
 Baltasar Bou,
 per lo que 'm mou
 ta mòlta amòr
 é gran calòr
 de nebot char,
 lo vull dreçar:
 car certament
 lo teu jovent
 tens ben compost
 é prou dispost,
 lo enteniment
 veig que tens clar,
 é Baltasar
 nom de sciencia,
 de sapiencia,
 é prophécia
 de senyoria
 é principat
 fou imposit
 á Daniel,
 quant Israel
 fou transmigrat,
 per ser honrat
 nom é plaent;
 antiguament
 es real nom.

Bou sobrenom,
 mansuetut
 diu, é virtut.
 Bou conegué
 Crist quant nasqué;

Bou Lluch scrívi
 llarch qui 'l parí;
 Bou, menjant fé,
 aparagué
 l' Angel Miquel
 alt en lo Cel;
 Bou, segon signe,
 se diu benigne
 ab Bou silvestre
 se mostrá mestre
 disputador,
 confonedor,
 dels braus Rabins,
 crech puix tants tins,
 nom é cognom
 é lo renom
 que pots cobrar
 del bon obrar
 serán conformes.

Perqué informes
 los jovens verts
 é inexperts
 del toch del foch,
 pòlls del bech groch
 del niu cuytats,
 y poch aguats
 eixir certèr
 del esparvèr,
 cercant les mans
 als vells galans
 qui no se stan
 pèl temps que han

ments,
 l-lents
 nent;
 colent
 ncer,
 mer;
 ohisme
 , sophisme,
 nateix,
 erpleix
 son.
 uest món
 n Deu
 art seu
 ohisme,
 altisme
 at
 it
 ver
 u fer
 lgu
 ú
 chs
 nicks:
 ori
 ori
 i
 onfiu
 çará
 rá
 vies.
 les pies

spirituals
 é corporals,
 l' obra millor
 • de mes amor
 é ben voler,
 á mon parer
 es doctrinar,
 dar exemplar,
 é bon conçell
 al qui novell
 en lo món ve.
 Qui se 'n absté
 de be preycar
 é declarar
 al ignorant,
 es soterrant
 malvat servent
 lo seu talent
 no res guanyant,
 ell ajustant
 or ell amaga
 en lo món vaga
 é lo temps pert.

Del que so 's pert
 de Deu rebut,
 he clar hagut
 l' experiment;
 será 'l present
 mon ensenyar,
 sols remeyar
 error publica
 en que s' implica

comunament
 tot lo jovent;
 no sens pecat
 ha infestat
 é comogut
 mon mig perdut
 enteniment,
 fet ignocent
 ja oblidant,
 no prou bastant
 á tal empresa,
 ja es ma despesa
 al sol del sach,
 lo sirga flach
 del meu cervell
 fa son capell
 minue, sotil,
 rompli lo fil,
 é per lo sest,
 ordix no llest,
 tix ab treball,

trama li fall,
 hont fallirá
 hi suplirá
 sols de manlleuta.

Que á caplleuta
 suplich, exorte
 lo que reporte,
 é tinch emprés
 sia remés
 no pas scapçat,
 partit, trencat
 per veedors,
 é miradors,
 ni esquinçat;
 mes sols pinsat
 é corregit
 llimat, llegit,
 ó be scoltat
 sia acceptat
 benignament.

2.ª PART.

Yo com absent
 del món vivint,
 aquell linqüent
 aconortat
 d' ell apartat
 danthi del peu,
 vell jubileu
 mort civilment,

ja per la gent
 desconegut,
 per tots tengut
 com hom salvatge,
 tenint ostatge
 en lo meu llit,
 prou envellit,
 antich de dies,

orrejar
 deixar
 verdor,
 nrrat cor
 curiosos
 osos,
 ellans
 dels prophans
 qui son dán
 en, é van
 ch en sola,
 sa schola
 ot exprés
 l entés
 i plau membrar,
 ll pregar
 'ls publiques
 uniques.
 hi llegireu
 xeréu
 ou claror,
 an error
 manifesta,
 shonesta
 losa
 perillosa
 inica
 ui 's practica,
 pecoral
 iumanal,
 xer del-lit;
 r profit

mes avaricia
 qua amicia,
 no cur tractar.
 De mon parlar
 tots si 'm creuréu
 é llegiréu
 no may amar,
 ans desamar;
 may inquirir
 ne perseguir,
 james casar,
 menys abraçar
 foch inmortal,
 d' infern portal,
 dones demnades
 enverinades
 d'aquell verí
 ab que ferí
 al llur antich
 primer amich,
 Eva, de mort
 dins aquell hort
 hon fou formada;
 per llur errada
 deixá llavor
 de frau error
 é gran maléa
 á sa genéa,
 é quantes son
 ara 'n lo món
 son diableses,
 demonieses:

car les primeres
 amors son veres
 é tots temps duren;
 per ço hi aturen
 tant los diables,
 d' ells sols amables,
 may se 'n partixen,
 ni se 'n desixen,
 no hi val baptisme,
 mes exorcisme
 llum, sal, capida
 que de llur vida
 divis se 'n faça;
 bé sab de maça
 quin es ferit
 lo mèu sperit,
 n' ha portat pena
 la sobre esquena
 mal huytanta anys;
 treballs, afanys
 é grèu turment,
 vetlant, durment,

no cessant may
 de cridar «ay»
 é sospirar:
 ben informat,
 publicament
 tot estament,
 qui se 'n vol peixer,
 vull fer coneixer,
 ben avisar
 é divisar
 exordi fent
 suscintament,
 la llur costuma
 narrant en suma
 será l' entrada
 ó la levada
 d' esgremidor,
 ó sonador
 com sonar vol,
 ó prothocol,
 ó llargues notes.

Aquest poeta escrigué á mes una obra ab que guany
 joya en lo certámen fet en Valencia en 1474 en *Lahor de*
Sacratissima Verge.

LLUIS REQUESENS.

No vull anar en loch hon dones sien
 car si jo y vaig cove qu' heuré pensar

e cascun jorn me farte de plorar
 esmaginant los temps com se cambien
 e plauriem de punt en punt morir
 com ve que pens que la que 'm senyoreja
 per res al mon no puch fer que la veja
 e per ço plor jamegant e sospir.

TORNADA.

Ulls falaguers mal haya qui mal mir
 com jo no 'us veig de que muyr de enveja
 mes vostra amor axí 'm capitaneja
 que numque 'us veig tostemps vos vull servir.

No vull saber de res ne vull aprendre
 ans lo que sé vull tot renunciar
 pusque jo veig lo mon axí anar
 que res no val contra sort á defendre
 váleguem donchs bona sort si 'l plaurá
 e lo saber romangam a de part
 car yo no vull en mi manya ni art
 ans tinch per bo ço que la sort farà.

TORNADA.

Ulls falaguers si la sort ho volrá
 si be 'us teniu que no 'us veig sino tart
 ella 'm dará de vos ó part ó quart
 e quart vos be qui gordar vos porá.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. Obra de 5 estrof. ab torn.: *Lo captador vesat de petites*
 II. » » » » » *Si' us par amor que hagués p*
durat.
 III. » » » que comensa: *Retorn , retorn nostra bo*
amistat.

VESCOMTE DE ROCABERTI.

(*La comedia de la gloria d' amor.*)

Cant de la primera comedia de la gloria d' amor en la qu
 l' actor descriu lo temps e l' ora] e les dolors] é final recom
 dacio a Apollo] e Mercuri per virtut dels quals entra en del
 berat pençament.

De tot delit privat é d' alegria
 ple de tristor enuig e pençament,
 ab dolor gran me retrobí un dia,

Dins una vall d' arbres tant dolorosa,
 qu' esmaganant la dolor que sentia
 la pensa trobé la mort desijosa.

Trist, no sce dir l' entrar de ma ventura,
 tant era plé de tristor mon entendre.
 Lo dret repos nega ser ma factura!

Era 'n lo temps quant potestat divina
 crea 'ls delits que demostra natura
 e en amar Cupido mes inclina.

Flames d' amor Citarea llançava
d' un estrany foch qui dins amor se crea,
cremant tant fort que remey no trobava.

Pirrus, Neró e los altres cruels,
veent mon turment, dolor gran los prenia:
de pietat se obrien los cels.

E esperança qui neix de cosa incerta
variejant l' esperit no trobava,
fugint de mí sa natural oferta.

L' enteniment qui tal dolor sentia,
novell desig lo prengué d' altra forma,
pus que rahó fugint d' ell se partia.

Despertant me Febo se declinava
de cabiment son moviment prenia
e l' esperit fosca nit reduptava.

Voltí los ulls al cel com oratori,
dient als deus Apolo e Mercuri:
«Vulláu en mí operar adjutori.

De dolors tres jo pas aspre turment:
gran desfavor e poch voler d' aymia,
pays estrany dins agre pensament.»

Totas ensemps eran per turmentar
sens pietat, pero vench á la fi
la desfavor qui volch totes sobrar,

Fent me contar á cascú qui no sent
 alguna part de mes folles amors,
 per lo camí de mon trist pensament.

Si com l' agró sentint mal temps venir
 fugint se met als arbres per repos;
 nafrat d' amor, jo trist comansé á dir,
 dins lo cansat pensament dolorós.

—

Cant de la segona comedia de la gloria d'amor en que l'a
 demostra les delors de son pençament | e fent similitut de r
 tes altres | la sua esser maior troba perque clarament. Ve
 dellibera cercar son fill Cupido.

Amor qui ve d' un natural suspir
 d' el llach d' el cor perteix son nodriment:
 mort m' ha sens mort e morint puch guarir.

Trist! esparant lo be que desig veure
 lo foch m' encen ab grans flames la pensa;
 qui tal no sent, ma dolor no pot creure.

Si com lo temps qui ve ab tal fortuna
 que dels arbres les fulles s' en aporta,
 no tot justat, mes una apres una,

Me pren a mi per sentir major pena
 d' un petit dan; crexent en pus alt munta:
 una dolor una altre pus fort mena.

Perço puch dir que sent pus fort tristura

que Pyramus quant Tisbe no trovaba
pres de la font de Nino sepultura.

Donchs, Venere, hon es la tua menta
de pietat? hon son les tues flames
del cubert foch qui los amants turmenta?

Hon son los dons e delits que affermes
secrets d' amor als amants qui 't serveixen?
dones turments e de dolor enfermes.

Quanta dolor, quanta sent io pena!
quanta tristor io sent en mon trist viure!
vulles, amor, als meus dans fer esmena,

E per remey de ma trista complanta
ab dolç sospir sercaré lo teu regne.
Ver es en part que 'l perill m' en espanta:

Mes lo desig de io Cupido veure
tot altre dan me gire en alegria,
sol que d' amor Venus me volgués creure

E, demostrant part d' el mal que io sent,
supplicar le inclin lo seu entendre
en lo desig de 'l amat pensament.

Car sens amor tot mon treball es pena,
e vivint muyr, e a mort dará amor termè,
com per lo jorn la nit pert la serena.

E pus leyal mon dan poré mostrar,

fforçadament ella sera forçada
venir ho dar e mor mal remeyar.

Car segons trob el bon Seneca ha dit:
«Amor d' amor s' apagua ab son semblant
e al amant qui aura leyal servit.»

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Aquest poeta tè á mes *la questió del departiment del estiu e del hivern*, y una *Stramps* que comensa: *Conforms desigs ab calitats diverses.*

MOSSEN JOAN ROIÇ DE CORELLA.

(*Fragments de la tragedia de Caldesa.*)

Mourás corrent | la tremuntana ferma
e tots ensemps | los cels caurán en trossos,
tornará fret | lo foch alt en la *sphera*,
en lo mes fosch | del mon veurém lo centre,
tinta de sanch | se mostrará la luna
e tot scur | lo sol perdrá la forma,
ans que james | de mí siáu servida
e lo meu cors | del prim cabell fins l' unglá
mirant á vos | sia partit en pessés
e tornat pols | no prenga sepultura,
ni rebe 'l vent | tant celebrada cendra,
ni 's puga fer | algu girá la lengua,
e dir bon pos | haja l' ánima maleyta
si Deus permet | mos ulls no 'us puguen veure.

E si es ver | jo 'us digue may Senyora

no 's troba 'n l' any | l' hora de ma naxença
 mas lo meu nom | á tots abominable
 no sia al mon | persona qui l' esmenta
 ans del tot ras | de les penses humanes
 sia passat | com un 'vent lo meu ser,
 tinguéu per fals | lo que fou de mon viura
 e res de mí | en lo mon no y romangue
 e si per cars | del meu cors gens me resta
 sia menjar | als animals salvatges
 prengue cascú | la part de una centilla
 porque 'n tans lochs | sia lo meu sepulcra
 que 'l mon finit | no 's troba la carn mia
 ne sia ver | que yo may ressusita.

Clarament veig | qu' en la mundana orla
 Deus no ha fet | persona tant culpable
 yo 'us he comés | abominable culpa
 mal qu' en infern | no trob pena conforma
 es me la mort | mes dolsa que lo sucre
 si ferse pot | en vostros brassos muyra
 en vos stá | que prengau de mí venja
 si 'us par que y bast | per nostres mans espire
 o si voléu | cuberta de salici
 yré pel mon | peregrinant romera
 Deus no farà | que 'l passat fet no sia
 e si voleu | de mon viura smena
 yo la faré | seguint a Magdalena
 los vostres peus | levant ab semblant aygue.

ALTRES COBLES DEL MATEIX.

Si ferre calt | refreda la ma casta
 calfarla he en vos | en cara que fret sia
 si tot lo foch | james may se perdia
 pendrienne | de vos quin sou molt basta,
 en algun temps | cremant la terra 's gasta
 no pren en vos | vivint com salamandra
 ne perdieu l' us | de bona aigua de urlanda
 per que dexeu | de vostra gentil casta.

Casta será | la vostra no poch bella
 sens que james | será horfa de pares
 no crech lo mon | vos baste á comparares
 si gens preju | segons vostra querela
 en dupte stich | james fosseu donçela
 dot sens screix | demana la ley vostra
 puix tot lo mon | de vostre cors te mostra
 fels e infels | e los de la ley vella.

En flames grans | sou vos la gavàrrera
 e vos sens foch | tenui color qui 'us crema
 pendran gran lum | si se costan ab tema
 de batre en vos | com en l' pedregera
 per vos so dix | la dona baratara
 que portáu foch | deval les vostres faldes
 del qual tot hom | si vol tencar ab baldes
 péndran poran | com d' una cantonera.

ENDRESSA.

Bella sens par | sens dupta fas vot certa

hon que siau | sempre vostre seré
 del que vos dich | tant tost me 'n desdiré
 si a vos vejs | ab cara descuberta.

Á CALDEA.

Ma gran caritat, | amor e larguesa
 que 'l poble coneix. | del nostre sperit
 l' estil virtuos | de tanta pureza

donchs que fareu | vos gentil magnifica
 que no fos virtut | sabent d' hon veniu
 un baix texidor | per pare teniu
 la mare com vos, | bagassa publica.

Pensau que les gens | sien segues galinas
 que lo fust e lo fruyt | ignoren de vos
 baladre floriu | sou fort verinos
 que les amors | son aspres metzinas
 per mils s' adolar | delobe 'ls afectes
 da ella la pell | a ven manlevat
 la fama teniu | de test cascarat
 enfengiu quant | pugau sens mil defectes.

Negar no podéu | pas desvirginesa
 sens talem fogiu | com altre quistor
 en tot mal talent | vos creix la color
 pus ço 'us spolsáu | sens tota pureza
 fortuna cruel. | á vos tant portátil
 que morta cercau | pobblat ó dasert
 del nostre setrill. | puix l' oli n' es cert
 lo cap si fa bla | e no madur dátíl.

Estant en la seu | en aquella indulgencia
 un timbre que viu | en l' arca lansás
 valguera mes cert | en bossa restás
 que aquel que 'l prengué | sens tota consciencia
 si vos los guiás | los moros de Meca
 se 'n van dret al cel | per cer clarament
 car no satisfés | ni fos penident
 tornau a 'stibar | la brutà calesa.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Una fou vos lo remey de ma vida.*
- II. *Retorn retorn nostra bona amistat.*
- III. *Ma calitat fent vos en pura pensa.*
- IV. *Ab plor tant gran que nostres pits abeura.*
- V. *Fenoll molt dolç esculpit vos han marbre.*

JOAN ROCAFORT.

Enamorat no fou mes de Isolda
 aquell gentil e valeros Tristany
 que jo de vos qui 'us port voler strany
 per lo gran bè qui dins en vos se solda.
 No fou major l' amor en vers Ginebra
 de Lanzarot aquell gran cavaller
 car jo puch dir que so tan verdader
 servent d' amor è clar sense tenebra.

Jo no 'us am menys que Luch feu á Alisandra
 ne 'm trob pus baix en grau de namorar
 perço que 'us puch de seny acomparar
 á la sabent è molt nobla Caçandra.

Gran fou l' amor de Guiscart é Guismonda
 mas no fou mes que la que jo 'us aport
 qu' ara 'us vull molt millor é pus fort
 qu' en lo comens, pus lo grat mes abunda.

TORNADA.

Dona de seny mirau si 'us he servida
 de mon poder si be molt mes regir
 vostre cors bell donchs vulláu mantenir
 á mi qui 'us am ab voluntat cumplida.

ENDREÇA.

Leyal é ferm per vos mon cor se crida
 que d' altre part no vol goig adquerir
 aixi 'us trobau gentil sense pus dir
 que 'l qui 'us coneix vos te per mes sentida.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

Atribueix Mr. Tastú á aquest autor una obra de 5 strofas y
 tornada que comensa:

Tots mos delits é pensa tan joyosa.

Es una imitació de las obras d' Ausias March, y d' alguns
 els versos casi se 'n podrian dir copias.

RAMIS.

Ohíu de mi quanta dolor
 suport tots jorns servint amor

ab desesper
 pus que lo dan m' es tan cortor
 que ja forçat per lo voler
 no puix callar
 tot hom se deu ben esforçar
 com mes porá de ferm plorar
 ma passió,
 car be 'u mereix la ocasió
 de mon trist cas sens ficció
 que jo suport,
 escoltáu donchs ma trista sort
 qui 'm portará prop de la mort
 á poch á poch.

Ans com será en lo trespas
 qui para tots en aquell cas
 tan congoxós
 per molt que senta grants dolós
 lavors serè mes desijós
 d' ella mirar
 perço li fas mon lay mostrar
 é si meresch que 'm deya amar
 jo la suplich
 atés qual vaig ni com estich
 qu' en mos afanys met prou d' escrich,
 e que breument
 de pietat li vinga smert
 pusque li so humil servent
 sens tot engan
 é si tals com jo li deman
 de tot en tot va menys presan
 yo visch ben cert

que no m' es luny lo temps incert
 ab que seré per mort cubert
 dins en lo vas.

LLEONART DE SORS.

Cert á ramor me convendrá parlar
 del temps passat que tant callat havia;
 cert á ramor me cové oblidar
 tots los deportes que per ser franch havia;
 cert á ramor puch dir so vostre sclau
 no á cert temps car gran partit seria
 vendres per preu d' açó qu' á mes hom plau
 e ay en cert temps passat la sclavonia.

Liberalment me son volgut liurar
 pus mon senyor veig que te milloria,
 liberalment veig ley en atorgar
 tot lo restant qu' en aquest mon viu sia,
 liberalment me son donat sens frau
 per un gran preu que 'm part que ben alt sia,
 no 's troba tal si primament pensáu
 quant val alló que pel ja dit se fia.

Jo som aytal com lo qui 's met en mar
 en temps d' ivern per fer sa mercancia,
 jo som aytal que gens no 'm fan duptar
 los grans enuigs qu' amor dona tot dia,
 jo scm aytal com lo qui 's fia ab dau
 e te pensat per ell avansat sia
 sens que 'l revers genç pensar no li plau
 car voluntat fa sovent de nit dia.

TORNADA.

Si del que pens si vos no 'm defensáu
 d' açí avant jo per mort me teuria,
 car res no pens si fora de vos cau
 á vos es dar tristor e alegria.

Enemorats | que teniu prim sentit
 dieu si us plau | podeu metrem en via
 d' aquest meu cor | que m' es ha poch fugit
 car jo no 'l trop | tant mé l deman tot dia
 e donchs digau | si Deu vos prest l' aymia
 car jo 'us se dir | qu' ell s' es de mi absentat
 huy ha vint jorns | eixint jo de ciutat
 qui me 'l retes | bonas trobas n' auria.

Bons trobadors | qui 'm dirá 'l loch hont sia
 aquest meu cor | ab tota veritat
 jo li daré | un anell smaltat
 e seré seu | pus haja sa paria.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Cell qui mal diu d' altri ni s' abilita.*
 - II. *Obra de 3 estrofas y tornada: De vos me dolch qui per-*
dent temps en vá.
 - III. *Cansó, 4 estrofas y tornada: Lo meu deport es podervos*
mirar.
 - IV. *Aytal es hom com se mostra parlant.*
 - V. *Tant quant mes cerch é mes veig.*
 - VI. *Perqué 'ls demés homes naturalment.*
 - VII. *Crueltat vol que ges no sia amat.*
 - VIII. *No sap que 's fa sino aquell que prega...*
- y algunas otras obras entre ellas qualcuna danza.

JAUME SAFONT.

En Leonart | si be mon esperit
 ha sentit gros | tot pens devinaria
 hont es lo cor | que axi 'us ha fallit
 e 'us fa boscar | en case foravia
 a Pedralbes | hont tant més qui 'us desvia
 lo trobaréu | que 'l te apresonat,
 Na Bruguera 'us | dirá la veritat
 qui hi sap mes com | ne fembra que al mon sia.

Mon paradís | mon be ma bella aymia
 lo cor e 'l cors | é tot quant Deus m' ha dat
 comet á vos | e l' anell smaltat
 será vostre | si en Sors lo m' envia.

Esta obra fou escrita en resposa de una de *Sors* (vejas est poeta) que comensa: *Enemorats que teniu prim sentit*.

COMENADOR STELA.

Cobles fetes per lo Magnífich comenador Stela de Barcelona.

Jesuchrist stant nuu agenollat sobre la creu tenint devant stesos per terra los instruments de la passió diu aquestes paraules.

Sant Dèu inmens | e paro prescient
 yncreat Rey | d' hont tota vida mana
 vet que morré | per la salut humana
 tenyint de sanch | aquest cruel turment.
 Jo so ton fill | en esta vall scura

com l' anyell mans | al banch del carnicer
 no 'm desempars | car vinch per satisfer
 l' amarch convit | de l' antigue pastura.

RESPONT DEU LO PARE.

Alt fill etern | é divinal fastura
 Dèu home christ | á mort predestinat,
 Isach novell | en exemplar posat
 en holocaust | qui fou d' anyell figura.
 Ta sensual | inclita vestidura
 puig se romprá | á tan amargue mort
 la alta part | dispensará confort
 á la menor | prenent greu sepultura.

Oració feta en nom del comenador Stela á Dèu lo pare nar-
 rant tots los turments que Jesuchrist te devant.

Causa causant | obrer incompreensible
 omnipotent | sens fatigüe deguna
 fabricador | del sol è de la luna
 é comens | infinit é invisible.
 Levar me vull | per anar devers tú,
 aturen mé | no veig res del que 'm tè
 péns qué es la carn | é 'l mon tan importú
 que 'm lansa baix | sens que jo trist no sé.

Jo veig ton fill | mig mort agenollat
 sobre la creu | stesa baix per terra
 e sospirant | la nostra amarga erra
 plora per vos | e deu esser penjat.
 Oig lo plorar | per les penes penoses

trist reclamant | á tu pare Senyor
 les tristes mans | sten ab gran dolor
 pensós, suat | de gotes sangonoses.

Nostre compost | de contraris agents
 ell assumí | en carn de Verge mare
 donchs re es algú | que sens ell se separe
 volent muntar | caurá entre mil vents
 vuy nostre mort | morrá per la mort sua
 qui será 'l just | qui 'u pugue destronir
 jo sia aquell | que ta bondat inspir
 puix son morir | es la voluntat tua.

INVOCA LA MARE DE DEU.

Emperatriu | Verge mare donzella
 cast esmeralt | é clar com la aurora
 deixa infus | qui ton fill Dèu adora
 Rey sobre 'ls reys | humil com la honella
 e descriuré | sa mort é sepultura
 plorant los bens | de los mortals turments
 fartant jo trist | los mig morts sentiments
 romput pel cor | sobrat de sa tristura.

AL CALZER.

Calzer de dol | begut ab gran promptura,
 Pélach sens fons | que nega nostra mort,
 Font divinal | d' hont ix nostre confort
 L' ànima greu | semblant á sepultura,
 Stany sagrat | hont se farta lo Christ,
 barri d' esmalt | ple de passidè greu,

copa d' or fi | refugint l' home Dèu,
 pou amargòs | hont begue l' anyell trist
 com sens contrast | es flaca la virtut
 aixis dolor | al pascient salut.

AL FARO Y LANTERNA.

Faro fumant | la alba esclarida
 lamp ab greus trons | segont los envejosos,
 cahos confus | lansant fochs tenebrosos,
 falla mortal | del baix abis partida,
 flames pujant | del infernal sfera,
 tenebres grans | qui per Judea voga,
 costa d' infern | cremant la sinagoga,
 foch que feu fum | devant la gavarrera,
 ploráu mortals | ab pensa congoixosa
 del fill de Dèu | la presó dolorosa.

A LA CARA DE JUDES COM BESA JESUS.

Fill de la mort | criat ab let de vibres,
 monstro caní | mordent lo rey del polo,
 eclipse fosch | opost al clar Apolo,
 fantasme cors | qui romp los ebreus libres,
 blasò tot groch | d' infernal letergia
 Idra vibrant | als labis del Mesies,
 letre patent | del ignoscent Uries,
 original | de tota heretgia,
 o tu que fas | en hom ta confiança
 contempla bè | aquesta breu mutança.

AL PILAR.

Columna gran | de jaspis fabricada
 e strado trist | del verb incompreensible
 de scambell ferm | pilar incorruptible,
 tribunal sant | de magestat sagrada,
 plat de porfis | del tenux cant nafrat,
 marbre luent | que 'l pellicá plomare,
 pilar sagrat | hont lo fenix sagnare,
 pal crestallí | hont Jesus sou lligat
 alt é mes alt | del cell imperial
 que pot parlar | de tu lengua mortal.

ALS AÇOTS.

Rastells de li | filat per Verge mare
 Aradres greus | laurant l' eternal centre
 urpes gratant | lo inefable ventre
 oprobi dur | del santificat pare,
 coas de drach | fiblant pedra foguera,
 plomes firmant | l' ebreá sote escrita,
 flagells cruels | del sempitern levita,
 pincells ab sanch | pintant la primavera,
 tant quant farem | sens treball nostres vides
 tant som mes certs | de dos morts dolorides.

AL GALL.

Vert papagay | cantant cants d' esperança,
 gall piedòs | planyent l' antich vicari,
 ploròs recort | del mesquí solitari,

pago daurat | en quant fist la menbrança,
 Araut zelant | honor é fé primera,
 serena en mar | plasçent y graciosa,
 possera gran | ab veu molt piadosa,
 aucell del cel | portant corona stesa
 ab ton dols cant | fesme plorar la vista
 que ja l' infern | l' esprit me conquitsa.

A LA CORONA.

Cercle del pol | ardent mes que diana,
 etern fermal | gloria de la vida,
 triumpho sant | de trinitat unida,
 corona greu | mortal é inhumana,
 rosa fragant | nostre sperança fina,
 estell luent | lançant raigs sangonosos,
 jou cenyint | dos centres gloriosos,
 arch de la fé | diadema divina;
 quant major es | divina ta laor
 tant deg pregar | per mi las pecador.

AL DOGAL DE JUDES.

Corda del arch | que matá á Caí,
 núvol de mort | infús de pestilencia,
 simbell de Cam | é negre dirruensa,
 bals del notxer | Caron ab qui renyí,
 librant de pel | senat de pudent goma
 pois de plom | ab qui surgí la mort
 guinana greu | del fosch infernal port
 dogal d' espart | filat dintre Sodoma,

Mare de Dèu | implora tu aquí
 car mos pecats | ja 'm tenen pres assí.

▲ LA TROMPETA.

Claró ardent | que 'l mon feu tremolar,
 plant de pobill | mostrant general dol,
 tuba tronant | qui ennegri lo pol,
 cant de dolor | que als àngels feu plorar,
 crit penetrant | qui feu obrir la terra,
 lament de mort | fahent enfosquir la luna,
 gemech cruel | qui entristist fortuna,
 ciscle rompent | que 'ls trists inferns aterra,
 botzina greu | que me faras star
 al joc del juy | venint me despertar.

▲ LA VERÓNICA.

Vel divinal | y pali dels arcangels,
 espill etern | hont se mira l' Altissime,
 almeýrar | per l' ombre del abisme,
 sol esculpit | del orde dels sants àngels,
 idea gran | del manço patriarcha
 de care es Dèu | é del vici molt pura
 patró sagrat | ab que obre natura,
 doçer immens | del divinal monarcha
 inclita fas | endressa 'ls ulls á mi
 ● no desdenys | lo trist de mi mesquí.

▲ LA SANCTA CREU.

Nau de Nohé | hon se salvá natura,

leny arbolat | en lo baix paradís,
 temple de pau | divinal alogís,
 sant standart | de la eternal fastura,
 fust adorat | de latría complida
 pal hont penjá | la serp lo gran Juen,
 lit sangonos | hont penjá home Dèu,
 fértil palmer | famòs arbre de vida,
 salvéu á mi | sant porxe Siloé
 tu qui salvist | mon besavi Nohé.

A LA ROBE.

Manto folrat | de la divinitat,
 bell albernús | de santa grana fina,
 mongil devot | cobrint la carn divina,
 collarí just | de carmesí brodat,
 porpre escellent | alt en los cels teixida,
 fimbria gran | de crua sanch brodade,
 toga real | á fera sort jugada,
 sayo molt sant | del sant princep de vida,
 defén á mi | del tenebròs infern
 tu qui guardists | de fret lo Rey etern.

ALS DAUS.

Tres caps de ca | del cerberus cruel,
 tres bruts altars | del regna de Vulcá,
 tres mostros fers | del regna Africá,
 tres caps cruels | del guerion Jufel,
 tres tempestats | del ufanós Ihon,
 tres infernals | grans furies de Plutó,
 tres forns fumats | en la casa de Brutó,

tres inichs daus | sobre el Rey de Sion,
 Reyna del cel | guardem de mala sort
 per no entrar | la hon no mort la mort.

ALS TRES CLAUS.

Clars diamants | dels guants del Sabaot,
 monjoyes grans | per la eternal hermita,
 balaix ornant | la vida infinita,
 joyells cruells | de luntat sacerdot,
 carbons fumants | per la divina cena
 lums smaltats | en cors incorruptible,
 ferma ll obrat | d' ara irremissible
 cafis clavats | de la divina mena
 O greu dolor | que fos per nos clamar
 lo fill de Dèu | segon en trinitat.

AL CALDERO.

Olla bullent | deesse de la gola,
 pastera gran | hon fou la mort pastada,
 tina fumant | del fel ab vi temprada,
 lach pestilent | hon Iraell se cola,
 morter fangòs | de la enveja prescrita,
 caldera vil | de sutze letre escrita,
 pica pudent | hon tot l' infern vomita.
 Abt contemplant | la mia pensa viva
 no pot trobar | vergonya tan squiva.

A LA SPONJA.

Esca coent | de gran fel amargosa,

convit de mort | del alt Dèu vertader,
 steril fruyt | d' aquell judaich verger,
 rael pudent | corcada y fangosa,
 empelt pòdrít | de bàsem infernal,
 sponja vil | de confusa liquor,
 past de tinyòs | ofert al redemptor,
 palla fumant | del pa sustancial,
 gola fambrent, | truja, labrosa perra
 Eva per tu | caygué boca per terra.

AL FERRO DE LANÇA.

Prova mortal | plascent y dolorida,
 rubí encés | al foch dels serafins,
 lança cruel | vida de nos mesquins,
 inmens sagell | del sant libre de vida,
 alba tant clar | cremant eterna flama,
 carbuncle fi | en Dèu hom encastat,
 clau qui obrí | la divinal ciutat,
 Echates bo | leuger mes que la fama,
 dintra los cels | joya mòlt singular,
 ferme mercé | que 't puga contemplar.

A LA SCALA.

Pont gloriòs | pera muntar al cel,
 scala gran | per los fills de Adam,
 somni plascent | del just net d' Abraham,
 barca cremant | en tempestat cruel,
 camí segur | del contrit infalible,
 branca suant | del cedre immortal,
 centre preclar | del mont celestial,

garita fort | del alt mur invisible,
 tu est camí | de beneventurança
 donchs fèm pujar | pus tinch gran sperança.

MOSSEN SUNYER.

Mes amaria tenir febre
 que no com sent tal dolor
 e tristor
 qui 'm fa anar vestit de negre.

Nunca viu pus fort ventura
 á negú que veig á mi
 ple d' enuig dol é tristura,
 des que tot mon bè perdí.
 Perqué no 'm do res á cura
 sinó planyer ma dolor
 e tristor etc.

Amichs, parens quant havia
 e perdut en un moment,
 que no trob res que bo 'm dia
 á dar-me socorriment,
 ne veure la que solia
 ne de perdre ma dolor
 e tristor etc.

Solia passar ma vida
 solament prenent deport
 leixant dols qui no s' oblida
 ara 'n donarme la mort,

des que fon de mi partida
e perqui 'm ve la dolor
e tristor etc.

Acusar vull á quants sien
que no 'm diguen res de pler,
car tot ço que dir porien
no val res pus que 'l voler,
seny, saber e cos sentien
e sospirar ma dolor
e tristor etc.

TORNADA.

Amors, tots me planyerien
si sabessen ma dolor
e tristor etc.

TE, Á MES, AQUEST POETA DOS ESPARSAS Y UNA

- I. Danza retronxada, que comensa: *Prou li fassa qui ha dit.*
II. » que comensa ab lo respós: *Mal, mal*
Deu li do á qui 'm fa aquest mal.

MOSSEN BERNAT SERRA.

Pus so descret no 'n tenguat á follia
l' amor que 'us he ne 'l servir que 's vull far
que jo no 'm vull d' altre vassall nommar
mas sols de vos que m' havets senyoria,
pus Dèus vos fech d' alta sanch é paratge

perçó `us supley que `us prenats l`homenatge
per remeyar mos dols é vos seu mia.

TORNADA

Lirs cars vermells tan ieu vos prearia
qu`en dret d`amor me fessets avantatge
de bon respost que sabés lo coratge
si `us ho consen que tostemps vostre sia.

SERRADELL DE VICH.

Un jorn cansat de treballar
e desitjós de repausar
quant vespre fo
em retorné á la maysó
volent sopar
de que covench tantost lezar
per gran fredor
qui `m vench al ventre tant forçor
que `m trast de seny,
torconayant, faent capteny
d`hom rabiós
tant me sobraren les dolors
e strayament
que ma muller de continent
fech me colgar
cuydant be que `s degué pastar
ab draps calents.
A pauch sentim cruxir les dents
é tremolé

cridant: « ¡Ay las! ¿E que faré? »
 No trob remey
 ni metge de neguna ley
 no 'm pot guarir,
 ans creyme covendrà morir
 fort prestament,

e confassar.

La donchs viume muller plorar
 e fer gran dol
 qui pus alegra viura sol
 que 'l papagay
 que sol un jorn no la viu may
 que trista fos
 playentse de los meus dolors
 dir en axí:

—« ¡Oh Deu! e que será de mí
 mon dols marit?

Be m' es cruel aquesta nit
 e amargant! »

Un meu vehí sentí mon plant
 é vós levar

é anest me tantost menar
 un confessor

qui 'm parech fós frare menor,
 hom ben trossat

é quant em hagui confessat
 diligentment

ell demaná si testament
 havia fet,

e ma muller baix en secret
 dix li que no,

si qu' ell tremès son companyó
 al scrivá
 qui era colgat e tardá

.

Aquesta composició titulada *Testament* es molt llarga y escrita fins á la fi en la mateixa forma de codolada.

RAMON ÇAVALL.

Pensar no pux que 'ls homens de peratge
 haguessen rey si fos á lur voler;
 so qu' els fig mes e 'ls fa lo cor doler

.

es temps de pau com non han sous ne gatje;
 los ciutadans fan stament reyal
 en lur vestit meten guay e caball;
 en breu fõdrán e mudarán penatge.

.

TORNADA.

Dona del mon qui fes lo pariatge
 de Dèu e hom per qui fom reparats,
 pregat per nos qui som descaminats!
 lo vostre fill qui 'n vos feu son hostatge.

ENOREÇA.

Mete 's cascú la ma en son coratge
 e verá si d' aysel mal es tocats
 e si 'u veu clar lunye 's de tals barats:
 prenets mos dits per peres e formatge.

OBRA FETA PER MIQUEL STELA, DE BARCELONA

intitulada

COMEDIA DE LA SAGRADA PASSIÓ DE JESU CRISTH,

Foch divinal | cremant del mes alt polo
 encés d' amor | infús á poques muses
 auxili prech | d' aquell primer Apollo
 que m' ilumin | les forces molt confuses
 en poder dir | lo que desig scriure
 d' un Rey molt gran | vengut per amor pobre
 la mort del qual | á nosaltres descobre
 un clar camí | que 'ns dona eternal viure.

*Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi
 ut ardeat?* (Luc. xxii, 49.)

Axi partit | del imperial siti
 viu devallar | insigne resplendor
 mon flach enginy | sabent del tot ben quiti
 per divulgar | mort de tan alt senyor
 e romançant | viu Phebo é Diana
 suar de sanch | vestint de plor lo cel
 per lo gran dol | del rey Emanuel
 trist dins un hort | tement la mort humana.

*Tristis est anima mea usque ad
 mortem.* (Marc. xiv, 34.)

Hom é ver Deu | tan agrament plorava
 que dins infern | sentien sas dolors
 suor de sanch | la sua carn lansava

venint la mort | qui 'l fabia dolorós
 amargós dol | penave la persona
 e tant cruel | turment era lo seu
 que refugint | la ley del etern Deu
 dehia plorant | segon la fi entona.

*Orate... Si possibile est transeat à me
 calix iste. (Matth. xxvi, 39.)*

Ell es l' anyel | inmolat en Judea
 tenyint de sanch | lo profetat pilar,
 ó mortal mon | ó gent cruel Ebreya
 lo fill del hom | com pot axí tractar,
 mortals gemechs | l' assalten sens defença
 e sens gustar | la divinal virtut
 del sensual | perdent sa gran salut
 senti que dix | mostrant la gran dolença.

*O vos omnes qui transitis per hanc viam
 meam, attendite et videte si est dolor
 sicut dolor meus. (Jerem. Lam. 1, 12.)*

Rey es dels reys | lançat á tota pena
 sols, sens remey, | d' espines coronat
 de cedre te un jou | sobre la squena
 desert d' amichs | del seus desamparat
 ceptre portant | de amargue sepulture
 lo rey Jesus | nafrat de greu tristor
 á la mort va | ab la mortal dolor
 dient als seus | lur gran desventura.

*Filiæ Jerusalem, nolite flere super me,
 sed super vos ipsas flete. Quoniam ecce
 venient dies in quibus dicent: Beatæ ste-
 riles, et ventres qui non genuerunt, et
 ubera quæ non lactaverunt.*

(Luc. xxiii, 28, 29.)

Príncep del cel | vuy la greu mort assalta
 en lo senyal | 'qu' hom te per lo trist lit
 taula de crims | repar de la gran falta
 tant per turment | que te 'l mon enfosquit
 set ha mortal | posat en agonia
 son trist lament | aterra als elements
 així passant | los cen aspres turments
 deya lo trist | prenent la mor per via.

Sitio. (Joan. 19, 28.)

Lo pellicá | vestint d' humana manta
 es aquest rey | qui mor per nostra mort
 los plants é plors | que ab trista lengua canta
 es tal dolor | que no consent report
 veuse la carn | cruelment squinsada,
 veuse penjat | veu sa mare plorar,
 veuse morir | veuse deseparar
 d' on viu que dix | clamant ab veu cansada

Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiste me? (Matth. xxvii, 46.)

L' infinit verb | tremes per l' etern pare
 sens mudar es | en la divinitat
 rey ab dolor | é fill de real mare
 tálem tan sant | que fou Dèu humanat
 pilats no pot | sa lengua per tristura
 ha de cridar | sobrat d' un mal trant greu
 pèl que 'l beneyt | recorrent á sol Deu
 suspirant dix | morint ab tal romtura.

Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. (Luc. xxiii, 46.)

Plors son mortals | é la dampna mòlt largue
 e greu dolor | qui trenca l' esperit
 veure plorar | la mare tant amargue
 ferme, constant | en joc tant dolorit
 fesa pel cor | d' angustia terrible
 prengue per fill | Joan sens dissentir
 e may Jesus—«Mare» li gosa dir
 quant per amor | li dix ab veu planyible:

Mulier, ecce fillius tuus. (Joan. xix, 26.)

Lo fenix sant | la ley servant divina
 en arbre gran | de cedre fa son niu
 strado vil | e d' strema ruina
 fins que hi dormí | lo sant fill de Daviu
 passant greu mal | é sa romtura strema
 stava nuu | penjant en aquest banc
 é molt humil | mullat de crua sanch
 deya finant | seguint son cruel tema:

Consummatum est. (Joan. xix, 30.)

Tenebres grans | lo centre gran cobrien
 morint lo Crist | axi per fonament
 los cels, lo mon | los ayres se escurien
 tot lo univers | cridava perdiment
 destrucció | natura manassava
 lo sol plorant | rompia 'ls cabells seus
 e 'ls elements | cridant ab altes veus
 viu los senyals | que 'l Sant Amòs parlava.

Repós inmens | felicitat eterna
 miráu mortals | quanta beatitut

miráu Jesus | com ix de la caverna,
 deu increat | clar centre de virtut
 deixat al plor | la máxima mundana
 labis confus | roman sol tenebros
 resucitant | lo gran rey glorios
 del qual sentí | ab veu cridant humana:

Dormivi, et jam soporatus sum.
 (Psalm. III, 6.)

Ell es lo gran | artiste de la vida
 aqui los vents | é mon tot obeeix
 ell es lo Dèu | á qui l' univers crida
 á qui l'infern | terrible revereix
 imnes cantant | d' aquest sant patriarcha
 l'exercit gran | que viu d'angels venir
 lo trist palau | de Pluto feu obrir
 dient així | lo divinal monarcha:

*Attollite portas principes vestras, et elevamini
 portæ æternales: et introibit rex gloriæ.*
 (Palm. XXIII, 9.)

Phebo lansant | aurora de la Spanya
 mon horizon | viu resplendent é clar
 é per los cels | l' angelical campanya
 cántichs sagrats | devotament cantar
 lo poble trist | del cáos gemegava
 blasfemant Deu | mesquins eternalment
 buits de confort | y plens de gran turment
 alt dins lo cel | son plant maleyt lansava.

Alpha et o | tal lo cel l' esperava
 del erra gran | que feu mon bell present

que fou salut | á la humana gent
hi bon error | vist qui la reparava.

ENDRESSA Á LA MARE DE DEU.

Flor de Jessé | dins hon se humanava
lo que se feu | en trinitat potent,
quant en la vall | tindréu lo parlament
no 'us oblidéu | del que per vos cantava.

..... *quem viderat Moises in-
combustum conservatam agnovi-
mus tuam laudabilem virginita-
tem.*

Vejas *la questió* moguda per mossen Fenollar prebère á
mossen Vidal, etc.

PERE TORROELLA.

Delit no 'm ve per dir ma gran tristura
ne puch callar ma dolor infinida
car en lo temps qu' entrí dins fora mida
ja presumí lo desfalt de natura
e per dos senys ma pensa cativada
cascú regí mes la hu me podera
lo qual promet que sens neguna spera
foll desesper me donará sobrada.

Axí men pren com l' ánima dampnada
qui 's veu d' afanys perpetual carrera
mercé clamant lo seu dan se prospera
vent pietat qui 's per ell amagada,

e ges no puch que ço pijor no 'm senta
 qui 'l sens rahó mos fets cruels denegue
 car lo dement per son astre carregue
 e merits seus l' arma fa descontenta.

TORNADA.

Orats e folls pensarán que jo m'enta
 car voler be los par cosa salvatge
 si 'm fing d' enuigs quasi dir me misatge
 mes dan meresch que mal no representa.

No 'm ajud Deu si vos no 'm ajudáu,
 ni 'm vulla be si 'm portáu malvolença,
 ni 'm do salut si vos no la 'm donáu,
 ni 'n res me quart que vos vinga en ofensa,
 sol l' estret pas un vostre fe reguardas
 á aquell lament ma voluntat s' endressa
 mes de tot l' als mon entendre no guarda
 en aquest mon vos confès ma deessa
 ma vida e mort á vos sola s' esguarda.

.

Seguiré donchs ma vida per la vostra
 á Dèu e 'l mon sens altre speriment
 sol vostre star tindrà lo nom de vostre
 un sí, un no, un juy, un sentiment,
 e si per cas vostre seny se desvia
 tornaré foll sens altra ocasió,
 si 'us ve algun mal cauré en tal malaltía

e si envers Deu prenéu devoció
de sant Francesch será la vida mia.

TORNADA.

Be de mos mals si dich seny ó follia
fas mal ó be falçant opinió
vos m' avisáu que 's ço que fer deuria,
als reprements donáu per mi rahó
que jo vaij cech hon vostra amor me guia.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. *Per tres mijans son poder habilita.*
- II. *Prenéu conort é no 'us donéu tristura.* (3 estr. y torn.)
- III. *Yvo car fill continuu per tu plor.* (3 estr. torn. y endr.)
- IV. *Callen aquells obsequats per amor.* (4 estr. y torn.)
- V. *Ne sent, ne oich, ne veig, ne conech res.* (4 estr. y torn.)
- VI. *Ara pots fer amor tas volentats.* (5 estr. y torn.)
- VII. *O passió que sens poder has forsa.* (3 estr. y torn.)
- VIII. *Yo so partit é partint me partia.* (3 estr. y torn.)
- IX. *Alta senyora comptesa.*
- X. *Dolévos enamorats.*
- XI. *Qui volrá veure un pobre stat.* (Lay.)
- XII. *Tant mon voler s' ha dat á amors
que tots quants dits de trobadors
lig ne recort
es mon parer fasen report, etc.*

En aquesta composició que n' es molt llarga hi prenen part los poetas mes coneguts de Fransa, Castilla y Catalunya.

TRAFFORT.

Gran carrech han vuy tuyt hom de peratge

vers Deus é Sants é la Verge María
 qui per mostrarse de major valía
 entre les gents fan nova ley d' ultratge.
 Cell qui morí la en monti Calvari
 à cascun mot renegan é sa mayre
 rómpan lo mes per delit e repayre
 ab jures greus par n' hajen bon salari.

E no son pas contents d' aquest naufratge
 que fan de Deu en plasses hon la via
 mas quant son dins lo seu temple tot dia
 despiten mes lla devant son visatge
 lexant d' oir l' ofici ordinari
 per contemplar dones á molt bon ayre
 ab crits é brams oblidant lo Salvayre
 torbant lo aut misteri santuari.

.

TORNADA.

Clau de virtuts vostre car fill é payre
 vos suplicats qu' aycests no desampari
 mas que 'ls perdon com feu á Dimes llayre
 si tots li son desobedents contrari.

LLUIS DE VILARASA.

Per ben amar jo pas lo derrer dan
 perque tots prech los que be amarán
 diguen per mi quan me nomenarán:
requiescat in pace.

D' home mortal son tots los meus senyals
 é no 'm despláu, que 'l viure m' es morir
 é per la mort serán finits mos mals
 muyre donchs jo si la mort m' ha guarir
 que res no 'm dol pus muyr com bon amant
 sino mos ulls qui jamés la veurán
 que 'l temps es prop que per mi dir porán
requiescat in pace.

TORNADA.

Bon e mellor als no 'us prech ne 'us demán
 mas que sim muyr e may no 'us vinch davant
 digats per mi tot jorn d' açi en avant
requiescat in pace.

L' enuig es meu é vostre 'l dan
 si tot me planch vos riets
 mas temps será que 'us plorarets
 d' açó qu' anats ara burlant.
 L' enuig que 'us dich ó desplaer
 he jo de cert dona per vos
 que pèl passat vos he voler
 e sabme greu vostres erròs
 que veig que vos se tornarán
 e per avant cert ho veurets
 car temps será que 'us plorarets
 d' açó qu' anats ara burlant.

TORNADA.

Bon any mellor de açi en avant

tal nom de vos may oyrets
Mes temps ser  que 'us plorarets
d' a o qu' anats ara burlant.

D' aquest poeta coneixem   mes cinch baladas, los comensaments de las quatre primeras son: 1.º *Comens de cas m' aporta pensament.*—2.º *Sobres d' amor m' ha tret de libertat.*—3.º *No 's pus amar sino ço que jo sent.*—4.º *Si com lo flach qui n' brega no 's estat.* Tambe 'ns quedan del mateix poeta algunas spar as, entre ellas una que comensa *Si alguns dits que sia mal parlant*, y una obra de sis estrofas y tornada: *Segons los fets aixis lo pensament.*

ANTON VALMANYA.

Obra intitolada *Sort*, feta per N' Antoni Valmanya, notari en laor de les monges de Valldonzella, hont parle de una desco-neixensa   ell feta.

Als desijans   conseguir lo premi
d' aquells desigs qu' amor los afalague
mes eloquents honorosos en gremi
la mia sort intim que no s' amague
jo perillant en amor avançada
mes desijant del que 's pot conseguir
ma voluntat cogitant no fallir
pena sentí que no mes aman ada
que ja alterada
ma namorada
viu en un punt de ma favor discreta
qui tal dolor por  tenir secreta.

L' entendre meu presumint la moguda

qual ser pognès é no 'm fos gens notori
 é de greus mals fos ma pena batuda
 á pietat demaní adjutori
 e tot humil ab manera duptada
 essent ben cert no ajut disminuir
 plant ni dolor la pena ab greu sospir
 aní mirar si s' fora revocada
 ne sossegada
 diréu si nada

e quan prop fuy diguí: «no m' vulláu noure
 qu' en vos está que mon set puga cloure.»

Res no tement la viu estar atenta
 ab gest mudant en lo que 'n poguí veure
 tot axí prest se mostrá mal contenta
 del per mi dit ans no 'us poguera creure
 e girás tost ab forma desijada
 en un delit qu' á monges viu tenir
 mi oblidant en lo qu' en pusch ben dir
 entr' ellas mes perque y fos col-locada
 favorejada
 e triunfada

e ab tal acort me dix: «per que 'l turmentes
 en res de mi sperança no sentes.»

En un instant dolor me fon aperta
 tan asprament que del cor viure 'm cessa,
 tot vivint dan tinch ja per cosa certa
 e pronostich que sen gens no 'm confessa
 tan abtement la viu apariada
 sent son esforç se pognés acullir
 ab les millors que 's poden favorir

tractant d' amor mostra serne tocada
 e no penada
 hoc molt amada
 e diguí quant ab ellas fonch unida:
 «fiat d' amor ab turment pas ma vida.»

Havent desig de veure tal empresa
 á quina fe tal delit les manava
 viu d' ella prop una en lo mon compresa
 abte, gentil, qui ab discret seny parlava
 esser mostrant de bondat aprobada
 sentint lo tot del mes que 's pot sentir,
 aparechme que 's fes aquesta dir
 Elienor Vallsecha tan honrada
 se fonch mostrada
 e heretada
 de tals virtuts, qu' en triumfosa fama
 no has compar en aquest Ipodama (1).

Clarament viu ab forma cortesana
 é gest estar semblant una deéssa
 d' art musical mostra ser capitana
 axí canta com sentit de mestressa
 é ab cant mòlt fi é manera artizada
 passa un lay molt gloriós d' oir
 lo sentit seu basta per discernir
 tot cas d' amor axí n' be stilada

(1) Aquesta *Ipodama* fou una de las bellas donas de Grecia é fou muller de Pirus del linatge dels Centauros e per ella fou feta gran batalla entre Pirus e Theseu e Crasteo de una part, contra los Centauros lo dia de las bodas de la dita Ipodama. hont moriren molts Centauros: lo gran Hércules parla d' agó en los seus treballs.

molt afrontada
 e ben gosada
 lo seu nom es Na Boyl Caterina
 de totes mes gentil é que Lavina (2).

Ab un esguart é discreta manera
 alegre cor é gracia donosa
 en lur retret viu N' Aldonça Janera
 seure ab semblant de dona graciosa
 de gentil art mostrant esser fundada
 segons mon juy ne pogne presumir
 Tisbe (3), Dido (4) ne Medussa (5) adquirir
 pogueren tal enginy de nomenada
 axí ornada
 e avisada
 mes en amor may nos mostrá Madea (6)
 ne en saber tant la nobla Eritea (7).

(2) Aquesta *Lavina* fou filla del rey Latí e d' Amata, la qual vench de linatge de Saturu e fou molt singular e bellíssima senyora per ella fou gran batalla en lo dotzé llibre de las suas Eneidas e Dant en lo quart capitol del Infern, e Joan Bochassi á XXXVIIIj capitols de las suas claras donas.

(3) Aquesta *Tisbe* fonc de Babilonia singular dona é morí per amar molt Piramus son enamorat. Fa 'n menció Petrarca en los seus triunfos en lo segont capitol e Bochassi ne fa menció en xij capitols de las suas claras donas.

(4) *Dido* fonch regina de Cartayna morí per amar molt Eneas troyá, de ago parla Virgili en las suas eneidas en lo segon libre, é Joan Bochassi en les suas claras donas á XXXX capitols, é Dant en lo seu infern á cinch capitols, é Petrarca al quart capitol dels seus triunfos.

(5) *Medussa* fou filla del rey Forco del regne de Athalántica la qual fou bellíssima sobre tota natura é fahia estar los homes immobles; parle de agò Petrarca en los seus triunfes en lo quart capitol, é Dant en lo seu infern á viii capitols, é Joan Bochassi de les sues clares dones á XX capitols.

(6) *Madea* fou filla del rey Oetes, la qual fou singular dona é bellíssima, amá molt á Jasson fill d' Esson: parla d' agò Guido de Columpnes en lo seu Troya, é Petrarca en los seus triunfes en lo primer capitol, é Dant en lo seu infern á xvii capitols, é Joan Bochassi en les sues claras donas á xij capitols.

(7) Aquesta *Eritea* fou una de las sibilas sobiranament nobla; aquesta

Ab temps no tart e manera pulida
 d' abtesa gran plena de cortesía
 prompta en obrar d' açó 's mostra fornida
 Na Beatriu Borgan sa fizumia
 de pietat esser pot registrada
 esperta en giny subtil en acullir
 d' hon se veu clar mereix tot bon servir
 qu' en voluntat no la veuréu mudada
 ans animada
 e esforçada
 gran leyaltat en aquesta s' alleuje
 Ermonia (12) ni li fá 'n aço greuje.

Mirin apres ab animós coratge
 be de report una qu' amor sinistre
 sobres valent é d' honorós linatge
 d' actes zelants pot esser de registre
 de perfets dons e grat acompanyada
 elle mirant no 's pot negun vellir
 Na Vives dich per millor exprimir
 es d' honor sim de compas magistrada
 de crims mundada
 e reservada
 disputar pot de son moderat viure
 no 's degut tant de Lucrecia (13) scriure.

é son frare apres que apres son pare regí lo reyne com fos rey abans que reyne no 's perdés ella renunciá lo temple é torná en lo mon, parla de a. Bochassi á lxxxvij capitols.

(12) Aquesta *Ermonia* fou filla del rey de Saragoça de Sicilia apell Gelon, aquesta hach gran nobleja en triumfe de pietat en los actes que f fou molt piedosa en amor; parle d' açó lo dit Bochassi á Lxv capitols.

(13) Aquesta *Lucrecia* fou filla de Lucreci varó, ella fou de singularis ma bellesa, la qual bellesa fou disputada per molts esser de las bellas q fossen en aquell temps; fou molt casta car per amar castedat morí é 's m

Muntada en gran per la sua semblança
 un cars novell me feu per veure strenyer
 una que 'm par comens en esperança
 ab gran desig á tota gloria atenyer
 sinceritat en ella está enpremtada
 magnánims fets molt prest déu conquerir
 d' amagats mals totalment pot guarir
 lum de tots arts la viu intitulada
 de seny bastada
 é doctrinada
 pecar no cuyt si met açí 'l nom d' ella
 Na Malla 's diu é tal es Na Planella.

Dues en par estaven assegudes
 en aquell loch les seguí de rastre
 mostrant esser mes que 'ls romans sabudes
 riques de pler en lur sort fat é astre
 flama d' amor Na Gibert t' has lançada
 elegants mots li veyá proferir
 Na Ribes fou l' altra á mon álbir
 font de secrets é d' amor apartada
 qui vench irada
 vers mi cuytada
 e dir mirar vos açí no 's contenten
 desamat son si los senyals no menten.

Ferim als pits dolor ab gran potença
 desviantme de preposit e orde
 car ab rigor é greu desconaxença

Ha mateixa devant lo marit é parents, d' aquesta scriuen molts doctores
 moltes parts, parlen Dant en lo seu Infern é Petrarca en los seus triumphes
 dit Bochassi á xxxvj capitols.

infinites reys e Sofinista (20) stada
sentenciada
e judicada.

Ysolda (21) pres Ginebra e Briseyda (22)
e Dalida Francesca no Criseyda (23).

No se cor fort de mon cas é gran tala
no se 'n dolgues qu' á molts aço confronta
sol cogitant en la voluntat mala
que proiech de la qui 'm feu tal onta
ab gran voler esser semi otorgada
quant ven amar me vaig ella atrevir
açí confés tolt me feu convertir
guart se qui am de semblant borregada
açí donada
avolotada
de plor excés é ab la pensa mig morta
partim d' aquí tenint la via torta.

TORNADA.

Retret d' amor e' esperança nautada
é grat exemple en tot loch me puch dir
car tres dolors en mí veig produhir

.0) Aquesta *Sofinista* fou filla d' Asdrubal é muller de Cifa rey de Nucia lo qual desamá é pres alora marit devan ell Cressimissa capitá dels ans é apres morí car Scipiò la feu morir ab verí per tal com fou traidora n marit; parlen Bochassi á Lxij capitols.

1) Per aquesta *Isolda* moriren molts per amar á ella, e per Ginebra b6.

2) *Briseyda* fou filla de Calcas bisbe de Troya, desamá Troyló fill del Priam é amá á Diomedes.

3) *Criseyda* fou filla de Cris rey, la qual amava é no fou tal com las aldamunt dites.

per la qui s' es axí de mí absentada
 é desviada
 e relexada
 á Jesus prech que 'n pijors mals la veja
 pus de s' amor sens rahó axí 'm bandeja.

ALTRAS OBRAS D' EST POETA.

- I. Sparsa que comensa: *Pus que tots jorns no usats fer gabella.*
- II. » » » » *Vostres viltats me foren manifestas.*
- III. » ab tornada: *Mort me donau senyora vida mia.*
- IV. Obra de 5 str. ab torn. y endr. *Tots los delits d' amor veig luny de mi.*
- V. Obra de 5 estr. ab torn. *No mes en vos virtut havets streme.*
- VI. » » 17 » » » *Qual mils de mi en tal ira caygut.*
- VII. Sparsa: *Per lo que veig de vos tot me reprech.*
- VIII. Obra de 10 estr. ab torn: *Qual un de tants dir porá qui ell no senta.*
- IX. » » » » » » *Ansiós tot del amagat engan.*
- X. » » 14 » » » *L' ignorant hom porta ab si un gran dan.*
- XI. » » 8 » » » *Ingrat voler me fa d' amor complanye.*
- XII. Obra de 5 estr. ab torn. *Si tardes ven he fallit en respondre.*
- XIII. » » » » » » *Sentir no pot un amor tan encesa.*

MOSSEN VERDÚ.

Moltes gents son en aquest mon loades
 de grans lahors passats fora mesura

e fan amor qui en tal cas procura
 als loadors visions simulades
 sens demanar rahó per consellera
 é bon recort mas aquella gran cuyta
 é veus la error en tal cas com es duyta
 posant á part la propia manera.

.

TORNADA.

Dona valent obra es maravellosa
 lo vostre fet car sou de virtuts mena
 mas jo no scrich de mil parts la cinquena
 l' ofert me fa la ma ser cautelosa.

FRANCESCH DE LA VIA.

No fonc donat | tal joy en tot lo setgle
 N' en será may | tant valent ne tan noble
 Com feu á mí | una gentil senyora
 Lo jorn que 'm tench | en sacret dins sa cambra,
 E gens no dich | asó per far gaubanza
 E no ho fas be | per que muyran d' enveja
 Fals lausangers | que Deu vulla confondre
 Que 'n tots mos fayts | m' han volgut tostemps noure.

Jamés falcó | no vench tan prest al lòure
 Quant li criden | cassadors ab llur ciscle
 Com en quant vi | son cors alt en la torra
 Em feu simbèll | de una alcandora linda
 E assó fench la nit | de sinquogesma

Dins son palau | entrí cella jornada
 Ab pas secret | per una falsa porta
 E de color | fuy pus vermell que porpra.

Quant viu son cors | sota un dosser de porpre
 E sos cabells | flamayants com stella
 Els pits mes blancs | que neu é flor de lliri
 Fuy sbahit | é quaix fora d' arbitre
 E quant fuy prop | de la gentil persona
 Mes odorant | qu' ambre ne violeta
 Sobre mon coll | me posá son bras destre
 E va 'm besar | de vegadas ben trenta.

.

TORNADA.

Joya de un rey | é flor de auta semenza
 Desir hay gran | que abduy fassam crespells

.

ALTRA OBRA D' EST POETA.

Si com l' infant quant apren de parlar.

SETGLE XVI.

Almudevar, Onofre.—**Boschà, Joan.**—**Bisbe y Vila, Fructuós.**—**Calsa, Francisco.**—**Fernandez de Heredia, Joan.**—**Leonart, Gabriel.**—**Guerau de Montmajor, Gaspar.**—**Gibera, Pere.**—**Havem, Ramon.**—**March, Ausias.**—**Pineda, Andreu Marti.**—**Pujol, Joan.**—**Pujades, Geroni.**—**Pujades, Miquel.**—**Rius, Antoni.**—**Siurana, Jaume.**—**Valentí, Lluís Joan.**—***Solivella.**—***Sentpere, Geroni.**—**Serafi, Pere.**

Vertical line of text or markings on the left side of the page.

ONOFRE ALMUDEVAR.

Si molt se conforten ab dolça fragancia
las flors dels ingenis dels vigils poetas
y en est verger entres, llegint ab instancia,
porás cullir fruitas ab gran abundancia
de molt grans sentencias subtils é ben tretas.

Avisos y exemples se pinten y broden
y ornats de molt dolços vocables y versos
virtuts grans y vicis empelten y poden
y tals á les dones comparen y apoden,
que fan, si be 'ls gustan, retráurels dispersos.

Mastégals y gústals, rumíals mil voltas
si vols ben entendre sos fraus y revoltas.

Estos versos foren estampats al comensament de la edició
que en 1561 se feu del *Libre de les dones*.

JOAN BOSCA.

Non sab lo camí d' amor
lo qui diu per fellonía:
Tal cosa jo no faria
mostrant lo esdevenidor.

Quant los ulls han presentat
al entendre lo bon alt

la voluntat fa lo salt
 esperant lo desijat;
 en tal cas es gran error
 dir una semblant follia:
 Tal cosa jo no faria
 mostrant lo esdevenidor.

Perque 's ver que dir no 's déu
 en tal punt jo no vindré
 car amor al qui retè
 pot manar assó faréu.
 Al qui sent de tal calor
 no 'l crech si dirli lexia:
 Tal cosa jo no faria
 mostrant l' esdevenidor.

Déume donchs l' enfellonir
 al desijós pensament
 d' esperar estranyament
 lo temps que no veu venir;
 mes ab tot qu' es gran error
 james algú dir deuria:
 Tal cosa jo no faria
 mostrant l' esdevenidor.

TORNADA.

Qui donar vol bo favor
 dir no deu davant s' aymia:
 Tal cosa jo no faria
 mostrant l' esdevenidor.

Tè á mes altra dança que comensa: *Amor la gran senyoria...*

FRUCTUÓS BISBE Y VILA.

Si lo que mon cor pensa
 poguès portar á llum com yo volria,
 donara coneixensa
 fins hont pot arribar la melodia.
 De bon grat cantaria
 del piadós Troyá las aventuras,
 quant cercava la barca,
 desitjant navegar á la comarca,
 posada de las Ombras en obscuras
 y negras espessuras.

Pero la força falta,
 flaqueja lo sentit y la paraula;
 qu' en materia tant alta,
 lo joch al entaular se desentaula.
 Perque pensau qu' es falla
 trobar lo ram daurat dins un boscatge
 cubert de tantas ramas
 que no hi poguera anar ell per sas camas.
 Y servint las colomas de misatje,
 tinguès ditxos viatge.

Y que Eneas se frissa
 per un pom d' or d' hont penja sa ventura.
 Per ell fa gran pesquissa;
 ab ell pretent tenirla fort segura,
 lo qual te tal natura
 que sols segueix la ma ben fortunada.
 Y si no ve en tocarlo,

no pot força del món violentarlo.
 Alfanja damascena ben trempada
 s' hi trobara burlada.

Pero no vull cansarme
 referint una historia tant palesa.
 Ah! si volguès aydarme
 lo ram, purificantme la rudesia,
 ab quanta subtileia
 aniria plomant aquesta escorsa,
 demostrant que no es falla
 sino que jau lo gra sota la palla.
 Mes ja sent que lo cor tot se 'm reforsa,
 no hi baurá qui 'm torsa.

Qui no coneix á Eneas
 allé porá trobarlo al port de Tossa.
 Esta patint mareas
 de la cuitada mort que allí la accossa
 y no li tira cossa,
 perquè de peus y mans ya no 's pot moura,
 sols lo pom d' or desitja
 pera poder fugir la obscura sitja.
 Seráhi lo pom d' or un mur de coura
 que res no 'l porá moura.

Lo pom d' or es la gracia,
 los quatre frares son colomas bellas,
 seguir las no 'us desplaçia
 que lo ram trobaréu seguint aquellas
 lo lloch hon serán ellas
 procuráu que no 's perda may de vista.

¿No veyéu com se llansan
sobre una Penyafort que 'ls ulls alcansan?
Y encara que de lluny vos apar trista
no dexéu la conquesta.

La selva que tant brota,
que 'ns amaga lo ram, que 'l pom aporta,
de humilitat es tota,
que mitras d' Archebisbe no comporta,
ser subdit lo deporta;
fuig, com á foch cremant, honra mundana
y en mes te lo Rosari
que lo Pontifical ni l' ordinari.
¿Voléulo fer estar de mala gana?
Donauli pompa humana.

Y am per cosa prou clara
saber trobar lo ram per los indicis,
pus veem que 'l nostro frare
te dins son pit lo pom de tals oficis,
son llarchs los beneficis
que per lo medi seu Jesuchrist dona;
miraume en aquest pobra
que, pera que confès, vida li cobra,
y per passar á vida molt mes bona
ab lo pom d' or lo abona.

¡RAMON DE PENYAFORT, remey se troba!
¡O confessor tan noble
que pera confessar tornáu la vida!
Mirau per vostre poble,
reprimiu á qui 'l roba

y pus teniu la gracia tan cumplida
 si 'us agrada cant nostro
 dauli contra Charó la bell pom vostro.

Esta composició també fou escrita per la festa de Sant Ramon.

Ab lo mateix objecte n' escriguè un altra que comensa:
Al temps que clarejar l' alba comensa.

FRANCISCO CALÇA.

(Sentencia dels versos catalans que prengueren part en lo certamen de las festas de Sant Ramon.)

Axí com fonch sobrada la alegría
 que á tots causá la Canonizació,
 fora tambe grandissima rahó
 correspongués la fertil poesia.
 Los Catalans ¿perque deixam la llengua?
 Catalá fonch lo Benaventurat:
 qui no coneix poch haver agradat
 no tinch á molt que caiga en semblant mengua.

Los provençals y limosins poetas
 han inventat la mòlt delicada art
 pera agusar l' human ingeni tart
 y poder fer ses trobas mes perfetas.
 Ausias March en ella fonch poeta
 tan excellent que 's tingut per mes net
 de quant bells rims y bells cants hajen fet
 y axí son temps sa troba fou eleta.

La Gaya, fonch sciencia nomenada

pèls catalans antichs de gran renom,
 y es gran dolor no entendre perque y com
 casi per tots greument es menyspreada.
 En castellá tothom se dona á escriure
 teniat per cert que 'ls será mes profit
 y donarán axí major delit,
 emperó molts han donat mes que riure.

Mes fácil es compondre en Castellá
 per ser les lleys dels catalans estretas,
 per los accents no poden los poetas
 liberament escriure en Catalá.
 Molts castellans á tort y á dret escriuen
 sens advertir lo accent si es llarch ó breu
 y si no fan figura no 'ls sab greu
 aquella entench que sinalefa diuen.

Ningú adverteix lo que es Sineresi
 dónasel poch si fan tornada rima,
 no tornar mot no 'ls es molt estima
 pero ya veig que renyirán ab mí.
 Tot hom va tras de molta llibertat
 y de cantar chacona y çarabanda,
 vers de primor y 'ls posen á la banda
 curant molt poch del art la gravedat.

Pero advertint los cants de mot en mot,
 volria honrar l' autor d' una cansó
 y emplear en ell un costosíssim do
 sino que vol passar sols per devot.
 Prech al Autor d' assi en avant pretenga,
 que á haver scrit com han molts á la joya

pèls jutges tots units de bona voya
fore premiat y axí es be que ho entenga.

No 's pot negar que son molt bellas trassas
dels qui han pretés, y molts grans invencions
qu' han merescut per molt bones rahons
haver llohós tots ells no gens escassas.
Donchs comensant volria molt honrarlos
ingenis bells de nostre lymosí,
pero be tinch molt gran enuig ab mí
ventm' impotent pux que no puch premiarlos.

ESPARÇA.

Y axí diem mereixer grans llahors
los qu' han escrit en llengua catalana
portant quiscú sa troba molt galana
y esser tots ells subtils componedors.
Emperó havent greument faltat en l'art
lo qual no admet tan culpable descuyt
perdonarán si se 'n tornen de buyt,
forals millor que fossen vinguts tart.

ALTRA ESPARSA.

O pecador de mi quant grans querellas
quant grans clamors y quanta fallonia
y quants grans crits y quanta parlaría
ohint estant aquestas mas orelles.
Com se pot fer haver trevall de badas
Stals conort que no 's pot dir millor

lo qui es estat á tots opositor
perque lo pris es de misser Pujadas.

Coneixem d' aquest poeta á mes de alguns versos llatins un
sonet que va dedicat á Ausias March y comensa aixís: *Lo molt
mos autor que Plini diuhen.*

JOAN FERNANDEZ D' HEREDIA.

(Respon á A. Martí Pineda que al deixarle un llibre li havia
enviat uns versos.)

Per versos responch, sab Deu lo que 'ns costa,
tan mal m'è te 'l mal, tan dat al través,
tan flach está 'l cos y l' ánima mes,
com vos ho veuréu per exa resposta.
Ab tanta primor he vist que 'm lloháu
per hon la llaór es vostra y no mia,
qui no 'm conegués yo crech que 'us creuria:
mas yo que 'us conech, conech que 'us burláu.

No vull mes lloaros per mudar de joch,
perque en vostres obres lloar tal se mostra
que 'l que s' atrevís en dir llaor vostra
quant mes pensás dir, diria molt poch.
De véurem vos dich que no 'us escuséu,
qu' encara que 'us veig assí per la llista,
de qui hom vol be gran cosa es la vista:
donchs feubo y será gran be del mal mèu.

GABRIEL LEONART (1).

Ingenis, que 'l rich talent
 en arts suptils empleau,
 de aquest llibre contemplau
 l' estil, l' art, y document.

Veureu ab facilitat
 mil suptilezes escrites
 en l' Art de comptar may dites
 de gran ser y utilitat.

Reglas breus de las monedas,
 y pesos de Barcelona
 pera tots negocis dona
 de exemples, ricas veredas.

Diverses operacions
 de Trencats, reglas de tres,
 destos Regnes, y estrangers
 Cambis, y Reductions.

En fi ques traça discreta
 excellent y perfeta obra,
 y per creureu, basta y sobra
 dir: Bernat Vila la feta.

Auctor que en esta ciutat
 es sa virtut estimada,

(1) Versos posats davant d' una Aritmética de Bernat Vila.

y la Republica honrada
de sa rara habilitat.

Que no tan sols per comptar
puja de punt son talent,
que en tot moral document
es Mestre y viu exemplar.

Ea ingenis acudíu
á conexer d' est Auctor
l' Art, virtut, fer, y valor
l' ingeni suptil, y viu.

Que sa habilitat perfecta
vostra fineza traurá:
como sol fer la suptil má
lo filet de la llanceta.

GUERAU DE MONTMAJOR.

(SÁTIRA.)

Yo mestre *Grau*
á qui mes plau
ser lo bochi
del rey Pasquí,
e lo fiscal
pera dir mal,
vulch de mon dit
deixar escrit
los besamans

que 'ls Mestres vans
 han fet al rey,
 porque en la lley
 en que yo vixch
 d' est modo 'us rixch,
 riurem de tot,
 y dir un mot,
 el mes agut
 del corral brut
 de les escoles
 de beceroles.
 Gran nuvolada
 e cavalcada
 de cada trib
 al rey Felip
 ne fan viatge
 que may passatge
 de areners viu
 passar lo riu
 que tant durás.

.
 Passa carrera
 un mestre Peres (1).
 qu' en totes veres
 vol ser Hebreu.
 ¿Y qui no creu
 qu' Hebreu no sia?

 Perque 's descobrà

(1) Joan Baptista Perez, catedràtic que fou de Hebreu en Valenci 1559.

d' aquesta obra
 la utilitat
 e dignitat
 des que han poder (2).
 de dar llicencia
 del sobredit,
 e açí va scrit
 fonch ben mirat
 é examinat
 per lo Doctor
 gran bebedor
Micer Clement
 home imprudent,
 que cavaller
 se volgué fer
 en la jornada
 de la entrada
 del nostre rey.

Al sobresalt
 tot espantat
 també ha fermat
 la obra present
 e Perpuchent
 comanador
 Falcó (3) ó atzor
 que está en muda,
 ave mes ruda

(2) Ab tot y que en lo llibre d' hont hem tret esta sátira no hi ha nota e ho diga, creyem que aquí hi faltan dos versos.

(3) Jaume Joan Falcó, home eminentíssim, com que segons se conta Fe-
 ' Il deya al tractar de homes de lletres que en Espanya no 'n tenia un altre
 e passés la ma per la cara al docte Falcó.

que 'l quebraós,
 rocí molt gros
 de moliner:
 est preten fer
 cercol quadrat (4)
 e ases volar
 y ell may vola.
 Adargat, hola
 e tinch recort
 d' aquell gran tort
 que has causat
 en la ciutat
 satirisant
 e llastimant
 á molta gent
 ab la insolent
 sátira antiga,
 porque no 's diga
 qu' has acertat
 ni mes trobat
 sátira fent.
 Mira imprudent
 que no tenia
 lo que havia
 de contenir
 lo que en mal dir
 es sol guardar.
 Ves á estudiar
 en Juvenal,
 si vols dir mal,

(4) Falcó sospitava haver trobat la quadratura del cercle.

d' ell treslladant
 é acomodant
 á ton ofici
 lo que en est vici
 ell ha guardat.
 Puix he format
 aquesta obra,
 veurás que 't sobra
 lo compliment
 d' entendiment.

Mestre Cordero (5).
 ab son sombrero
 é barret fort
 que de la mort
 es adjutor,
 lo portador
 al degollar
 e sentenciar
 los desdichats
 esquarterats
 fins al suplici.

.

La vida d' aquest poeta en estrem curiosa se troba en las
 notas al *canto del Turia*, á seguiment de la *Diana enamorada*
 de Gil Polo, edició de 1778 feta en Madrid estampa de don
 Antoni de Sanxa.

(5) Joan Martí Cordero, mestre en Arts y doctor en sagrada Teología,
 orfí en 1588.

GIBERGA, PERE.

(Loant un retrato pintat per P. Serafi.)

¡O gran saber y empresa d' altre força
veure mortals en vista que 's divina!
¡O Serafi, qu' es obra Serafina!
Sou dels pintors lo cors y ells vostra scorça.

Traure lo sol del viu sens may al' orça
fer ni maynar sol qui l' alt cel domina
pens que 'u pot fer, respon y ell m' encamina,
y es lo compás qui en tals afers m' esforça.

¿No 'us par qu' está divina y acabada?
Si; pero tè l' esperit sols d' aquella
qu' amor pintá perfecta y animada.

Y hont? Dins mon cor, lo qual contemplo d' ella:
canta y contix, qu' es rara y ben dotada
que 'l sol lluent s' iguala sols ab ella.

RAMON HAVEM.

(Poesia paeniada en las festes de San Ramon.)

De un catalá breument cantar volria
la vida y fi, la regalada historia
pus qu' en mos fets sempre 'us tinch en memoria
Reyna del cel mostraume vostra guia.
Barcelonés Ramon de Penyafort
ara es lo temps, donaume en aquesta obra
d' aqueix licor tant abundant que 'us sobra
puis dir de vos mereix ma bona sort.

La vida fench tal com fench vostra mort
 á Dèu beneyt, sagrada y molt preciosa
 exemple cert y regla religiosa
 dels penitants consolació y conort.
 Foreu gran hom versat en dret canonic,
 als confessors donareu molta llum
 ab un tractat que sos afers resum
 de Deu la lley y lo camí catolich.

Contrari sou del esperit diabolich
 puis convertint á heretjes, juèus y moros
 patireu molt, sufrint lo colp dels toros
 contravenints al sant jou apostólich.
 La religió dels nobles Mercenaris
 tingué començ del vostre bon govern,
 ab gran enginy fundareu son gran pern
 qu' es lo quart vot á mes dels ordinaris.

Los doctors grans y los penitenciaris
 podrán seguir á vostre exemple y norma
 vos los donau redrès y nova forma
 y als qui volrán fer vida solitaris:
 no trobarém semblant en tot lo mon
 pera poder gran Sant acompararvos
 tots son molt curts en alabar y honrarvos
 Deu pot dir sols les gracies qu' en vos son.

Ab pensa humil lo vull pregar que 'don
 son esperit que en aquest past no 'm falt,
 quin fench l' esforç quant fereu tant gran salt
 sobre lo mar, l' enteniment confon.
 Un ángel just á qualsevol hom guarda

vos ne teniu un altre, cosa rara,
 pera 'ls afers qu' estaven á la clara
 encomanats á vostra sola guarda.

Sens dupte aquest portava l' avantguarda
 en aquell fet y triunfo divinal,
 y vostre cos semblant al celestial
 ágil, en sech, passá que res no 'l tarda.
 Si tanta fé tinch, que una gran montanya
 mudarla puch d' aquesta á l' altra part
 y amor no tinch, en tot serè molt tart;
 amor servent causa tan gran hazanya.

Sols Jesuchrist per l' aygua va y no 's banya,
 axí mateix vos sobre vostra capa
 als vents manant si algú dells vos escapa
 regint lo sol qu' en tot vos acompanya.
 Si algú no sab qui es lo rey que tant mana
 ab tal ergull á cel, vent, mar y terra,
 si be 'u entench es lo qui als mals desterra
 un Semidèu vestit de carn humana.

TORNADA.

Vostra virtut y gracia sobre humana
 contra tots mals Ramon ya es coneguda,
 tots vos pregám que al menester acuda
 puis que us servim y honrám de bona gana.

AUSIAS MARCH.

*Ram, on se posa la coloma blanca
 del esperit que al vostre mes afina*

Penyafort sou tresor y medicina
al perseguít malalt y al qui tot manca.

Sou la mes alta cima y rica branca
del arbre de sciencia y de doctrina
la caramida sou que á Deu inclina
y tira á sí d' aquell la gracia franca.

Lo gran Neptu ne sou á qui obeeixen
la mar, los vents, los peixos y les ones
sou lo de qui mes los vicis se queixen.

Sou lo qui vuy molt honren les persones
les que assi podeu mes y mes mereixen
y les tres y un sol Deu sobre tot bones.

ANDREU MARTÍ PINEDA.

(Enviant un llibre á *Joan Fernandez Heredia*.)

La magestat de vostre gran policia
noble senyor dechado dels poetes,
senyala clar ab gran rahó y justicia
qu' en les virtuts y en actes de malicia
guanyau de tots les honres y les dretes.
Fertilitat de fines y altres venes
en vos trobam, cercantles com á vostres,
mes abundants que dins les mars arenes,
per qui perdem recort de les Atenes
veent mes gentils les vostres sutils mostres.

Ab lo thesor de vostra rica vena
es ferro y plom lo nostre baix compondre,

pero puix vol, dispon, mana y ordena
 veure 'l tarquim de nostra pobre vena,
 lo meu desig no pot negar respondre:
 mes atenyent per premi y benefici
 poder suplir lo nunca visitarvos,
 vull, puix vos tinch del cor fet sacrifici
 ab gran descans tenir est goig propici
 que del que he fet vulláu, Senyor, burlarvos.

JOAN PUJOL.

(Fragments del poema *La batalla de Lepanto* que escrigué aquest autor.)

Carta de Pio V al rey Felip.

Fill amat
 qui del catholic remat
 sou defensor infalible
 ab lo poder invencible
 que Deu vos ha comanat;
 pus es cert
 que lo sant y bon concert
 s' es romput de nostra lliga
 jo 'us avis ab gran fatiga
 del perill que veig obert.

Entenéu
 que Celim enemich greu
 de la esglesia sagrada
 vol ab molt potent armada
 destruir lo poble seu.

Es mester,
 perque tal fet no requer

descuyt ni llarga tardança
 reunir nostra lligança
 contra 'l maleyt Lucifer.

Daré jo
 sancta benedictió
 contra la bestia fera,
 al general y bandera
 de la santa unió
 y ab sant zel
 jo 'us daré contra l' infel
 quant poder tinch en la terra,
 y per ferli major guerra
 cercaré favor del cel.

Donchs mon fill
 puis sou clarejant espill
 hon ma sperança 's remira
 repriment sa cruel ira
 guardaunos de tan perill

Y sens mes,
 daré fi á mon procés
 puis tinch certa esperientia
 ab quant santa obedientia
 sempre sou á Deu sotmés.

JOAN D' AUSTRIA INVOCA Á DEU.

Après que fonch lo savi general
 ab presa gran tornat en sa galera
 abans d' entrar en la batalla fera
 cerca favor del rey celestial.
 Los ulls al cel y juntades les mans,

agenollat ab molt devota pença,
 á Deu etern de majestat inmensa,
 ab prechs humils diu paraules semblants:

—Fill de Dèu

pux per nos clavat en creu
 comportareu mort tan dura,
 mirau, Senyor ab gran cura
 vuy per aquest poble seu,
 que si s' pert
 nostre bon é sant concert,
 perilla l' cristianisme.
 Eya donchs, fill del Altisme
 miráunos ab ull despert.

Jo, senyor,
 confés que son pecador:
 mes ab tot que aixís sia
 no 'm neguèu la vostra guia
 puig vos prenc per defensor.

Y de grat
 sempre estich aparellat
 defensánt vostra creu santa
 á deixar la mortal manta
 ab que vos m' haveu criat

.

CONCLUSIÓ.

Aquesta es donchs lo triunfant succès
 james oit de tan bella victoria
 de que 's farà durant lo mon memoria
 y mes avant si mes durar poguès.

.

Tè à mes infinitat de obras de tots géneros que forman part el groixut manuscrit que 's troba á Paris ab lo titol de *Cançoner de obres enamorades*.

GERONI PUJADES.

Font caballí, ni somni del Parnás,
 les Muses nou, si 's vol que fossen cent,
 vuy no les prech me donen son talent
 car tot es poch é falt en aquest cas.
 Cell qui en l' Olimp te goig en son llohor
 guie puix sab ma plana voluntat
 que si ell se vol iré be encaminat
 sens que mon psalm cayga en algun error.

Christ ja fet hom restant potent senyor
 pedra en la clau que está en la sumitat
 per fer etern del christiá l' estat
 pedra prengué d' un Pere pescador.
 E com qui enpren perfetament obrar
 aten abans si lo lloch es pantá,
 vol lo macís é mira mòlt que allá
 sia ben ferm lo sol que jus ha estar.

Si penya ó roch veu no li cal duptar
 en construhir lo mur ó fort que fa
 que de tal part mòlt ben segur está
 son enemich no le y podrá minar.
 Axí mateix Gregori desijant
 muntar en alt lo temple sens segon
 sabent perçó ser tal nostre Ramon
 qual pogués ser en tot lo mon cercant.

A passar vench cell edifici avant
 que fundar volch la vera llum del mon
 ab acort just aquell poder pregon
 de plenitut en tal penya posant.
 O llahor gran que haya succehit
 en veu y esfors per Pere Penyafort
 la clau tenint, que 'ns lliura de la mort
 y dona 'l goig del eternal delit.

Un portich feu lo rey que savi es dit
 al temple bell de pedres de tal sort
 que diferents son entre si 'm recort
 y en lo dels reys me pens estar escrit.
 De l' una cert car trobe sens afan
 figura á Christ y altra Pere es
 lo Ramon veig fa cumpliment á tres
 volents lo cel per ells entrar hauran.

Quant ja les paus vench á firmar Laban
 ab en Jacob volguè que pedra fes
 senyal perfet del acte allí promes
 de unions que tot temps durarán.
 Per Christ son tets ab Deu consiliats
 del pacte es ell eterna fe y senyal
 pero yo crech que ab ella es altre tal
 Ramon ab dos absolent los pecats.

TORNADA.

Y nos pux som del tot certificats
 del simbol cert entre 'ls tres casi igual

tots conegam lo gran Ramon que val
y fassam nos á ell encomanats.

Esta poesia guanyá joya en lo certámen que ab motiu de las festas de la canonisassiò de sant Ramon de Penyafort se feu en Barcelona en lo any de 1601.

MIGUEL PUJADES (1).

(Cançó.)

Inclita Barcelona, á qui la fama
qual rara y singular, al mon publica
per mappa abreviat, de la grandesa
qu' ab fullatge vistós al cel enrama
y á la terra ab colors vius magnifica:
theatro de la héroe noblesa,
temple sagrat á virginal pureza,
academia illustre, mes que Athenas:
erari, que tens venas,
molt mes que lo Pado, de riquesas:
triunphos mes que Roma
paratges y ciutats, castells no doma:
inmens mar de grandesas;
Deu vulla qu' en tot crescas
qu' eternament als teus afavorescas.

Excellent Mecenate d' un Pujades,
o be del Principat: puix que sustentas

(1) Eix autor es cosí de Geroni Pujades autor de la *Crónica universal de Catalunya*: la present poesia fou escrita ab l' objecte de alabar n' aquesta obra y á son autor.

Aquell, qu' en lo desitx Atlant imita
portant les breus espalles carregades
de la inmença esfera: ja qu' intentas
guardarlo del fer Mommo troglodita,
que al profundo oblit lo precipita:
les gracies degudes se 't presenten,
per tots los qui be senten
del liberal perfet y bon empleo
en donar tal ajuda
al que en eternitat avi nos muda
lo que prengué Leleo
enemich de memorias
cruel perseguidor de nobles glorias.

Ja per avant lo pes del Deu de risa
(aquí Apuleyos fan solemne festa),
no oprimirá lo geni que no hisca
de colors variats y divisa.
Y si (com á qui es) hont cau se resta,
fará que la balança en alt rehisca
y siempre eternalment lo ingeni visca.
Que un contrari al altre sempre eleva.
Y no podrá la gleva
de la pedra molar, fer tant pesada,
macissa, grave y mala
que forç á abatre en terra aquella ala
que ab la ploma daurada
serveix la patria cara,
y exalta tant quant pot la honrada mara.

Los ingenis un temps (es cosa bella)
molt mes que les riqueses se estimaren.

Los oradores als homens suspenian
 los músichs los portavan per l' orella.
 Empero quant los Cressos dominaren,
 del princep á la guisa tots vivian,
 ingenis y las lletres avorrian.
 Mes quan regná Alexandre Macedónich
 lo dexeble platónich
 de molts paripathétichs se feu mestre.
 Y quan lo pa trameta
 Octavia á Virgili, ix poeta.
 Homeros fa destre
 al mateix punt y dia
 qu' ab sos muscles Smyrna li don guia:

Per Cervera, ciutat ilustre y noble,
 á dar á la virtut llum y carrera.
 Que á las arts lliberals sols las fomenta
 lo premi: mes que honor ni veu de poble.
 La musa ab lo sustento sens esmera,
 Minerva entre los princeps se sustenta,
 y assossegat quant vol lo ingeni intenta.
 Mil Tulios, Vulpians, y mes Gregoris
 que no l' Assyria voris
 te promet de donar: com tu acudas
 á tos fills ab llet pura.
 Y resta ab confiansa molt segura
 que donant tal ajuda's
 á la mes alta zona
 te exalçarà en exir la part segona.

Estirará l' autor aquesta corda
 que puje al degut punt de la alabança:

remuntará en ses mans tola memoria
 perque lo fet al nom sovint concorda.
 La sua Clio ara un poch descansa
 pera pujar la patria á major gloria
 exint ab nou progrés d' antiga historia.
 Y no podrá fer menys que no t' sublime
 al punt que mes s' estime
 que abundant lo subjecto ab tanta copia
 del que noblesa estima:
 y per Pujades puje que si arrima:
 vos será cosa propria
 y tindréu, si si pensa
 los dos etern honor y fama inmensa.

ANTONI RIUS.

Si á la Arabia felix; inventora
 de reduir en art, y diciplina
 de numeros: la sciencia peregrina
 del Cel y de la terra, adornadora.

O sia Grecia, quant del mon Senyora
 se feu per forsa de armes, y doctrina
 de Apuleyo sabem, que en la llatina
 llengua, la adorna augmenta y la millora.

Pero faltava encara la secreta
 forma: que en facil, enseñansa y clara
 l' art mercantil, abrassa y recopila.

Que per ser invenció, rara y perfeta

de noble ingeni, y de virtut preclara
era obra reservada, á Bernat Vila.

JAUME SIURANA, LLUIS JOAN VALENTÍ, ANDREU MARTÍ,
PINEDA.

(Comença lo Procés ó disputa de viudes y doncelles, ordenat
er los magnífichs Moss. *Jaume Siurana*, y Mestre *Lluís Joan
Valentí*, Doctor en Medicina, ab una Sentencia ordenada per
honorable y discret *Andreu Martí Pineda*, Notari.)

(*Fragments.*)

SIURANA.

Puix sou la font clara brollant abundancia
de dolça doctrina, senyor Valentí,
lo meu baix ingeni vexell d' ignorancia
vos prega y suplica ab molt gran instancia,
qu' en esta demanda donéu ver jutí.
A cert amich nostre tothom li concella,
puix jove se troba, que prenga muller,
parlantli una viuda y un' altra doncella:
donchs vos responéume en esta querella
qual d' elles déu pendre á vostre parer.
*Qu' estant en est duple quant mes imagine
menys trobe la senda que dret m' encamine.*

.

VALENTÍ.

Volent prest excloure los plets y tempesta
 y dar fi complida en est bell procés,
 les viudes y verges ab molta requesta
 requiren, que causa tan justa y honesta
 sia declarada per bell compromés:
 y prenen per jutges molt practichs y destres
 á dos grans juristes provecetes en l' art,
 Miçer Guardiola, qu' es mestre dels mestres,
 en qui james caben embust ni sinestres
 y aquel gran monarca micer Luch Ricart.
*Y 'l escrivá volen que sia Pineda
 puix sab de richs versos teixir fina seda.*

PINEDA.

Cascú dels dos pinta y recama
 tot lo que diu,
 d' or excellent, tan rich, tan viu,
 qu' es maravella:
 pero deixáunos la doncella
 tan despullada
 y ab tals pecichs tan maltractada
 qu' es pietat.

En nom de Deu,
 qui de no res fabricá y feu
 los cels y terra,

pacificant dels dos la guerra
pronunciám,
y molt conformes arbitrám
semblant sentència.

Definitiva.

Que tornen la fama y gran preminencia
á verges y viudes honestes y bones,
y en altres tants metres, guarnits de eloquencia
alegres publiquen la gran excolencia,
les honres y gracies de totes les dones ;
y puix qu' entre totes ateny mayor gloria
dels estaments d' elles tenint lo mes noble
mostrant la medulla de nostra memoria
la palma y triumpho, llorer y victoria
deu rebre la verge dels reys y del poble.
*Als dos condemnantlos que d' ells clar entenga
que verge y no viuda l' amich content prenga.*

GERONI SENTPERE.

Qui porá dir la gran substancia
del vostre dir
estil del vers y l' escandir
sil-labícant,
pesant ab pes lo consonant
en res escás,
á plom, llivell, retgle y compás,
sexuch, ni tart,

mostrant lo prim del prim del art
 ab excel·lencia
 tant que mostrám nostra sentència
 ab gran temor
 deixant vil prech, ira y favor
 tenint present
 lo julje just omnipotent
 per dar guió
 mirant la definició
 de la justícia
 qu' es un voler just sens malícia
 dar judicant
 á cada hu son dret donant
 ab pes equal
 vist quant fa veure en general,
 sentenciám
 pronunciám y declarám
 d' aquest tenor.

Mirant entre 'ls altres ab quanta primor
 la Reyna sens culpa blasona *Pineda*,
 volém premiarlo del pris de la seda,
 del nom y del títol de just guanyador,
 y puix vem que sembra de mestres llavor
 l' espert é molt docte subtil *Solivella*
 la gran praderia puxant y molt bella
 pendrá per insignias la fama y honor.
Miguel Johan Gomis qui grans llabors dona
 se 'n porta del resto la palma corona.

PERE SERAFÍ.

CANTICH D' AMOR.

Tots quants d' amor seguexen la carrera
 fujan sa ley cruel, falsa, enemiga,
 que dins l' hivern sentir fa primavera
 y en mig l' estiu fredor y greu fatiga:
 no esper james ningú per fé sencera
 tenir qu' á tot perfet amant obliga
 trobar ja may pietat, que per estrena
 don' amargor, torment, dolor y pena.

Axí com vol en qualque pas fortuna
 pereix algú per ferro ó mort soptada
 mas charitat universal, comuna
 fa dar al cos la terra, y de passada
 los via andants ab pedras d' una en una
 de poch en poch fan sepultura alçada;
 y yo morint per la senyora mia
 may no 'm tirá piadosa pedra un dia.

Lo peregrí que nit y jorn camina
 spera 'n l' alberch trobar repos una hora;
 lo navegant si la gran mar s' enpina
 cessa lo vent y del perill surt fora;
 lo fer soldat qu' en batallar s' inclina
 spera campar perch' algun sanct honora;
 y en mi tostemps creix la dolor superna
 que ingratiut ma trista sort governa.

Premi sperant, treballa tot lo dia

lo laurador y lo seu cos molesta;
 y un capitá qu' es de soldats la guia
 per lo semblant no tem fret ni tempesta;
 y un vil pastor d' ovelles, fent sa via
 treballa y pren descans per la floresta;
 yo treballant may lo meu cos reposa
 ni sper de ben servir ninguna cosa.

Mouse lo vent molt fort de tramontana
 ab lamps y trons y pluja tempestosa;
 trenca los tronchs dels monts y terra plana
 desfá los camps ab l' aygua furiosa:
 fent molt gran so de les campanes sana,
 y mostra 'l sol la fas molt luminosa
 mas en mi trist per ma desventura
 la tempestat creix sempre mes escura.

Baix en l' infern ab só de dolsa lira
 Orfeu trobá pietat en sa tristura,
 del gran Plutó cantant placá la ira
 havent d' aquell una ánima segura:
 yo trist que nit y jorn mon cor sospira
 blanir no puch un cor, ans mes s' endura;
 no bastan prechs, ni plants, ni fe sencera,
 ans quant mes va, creix mes cruel é fera.

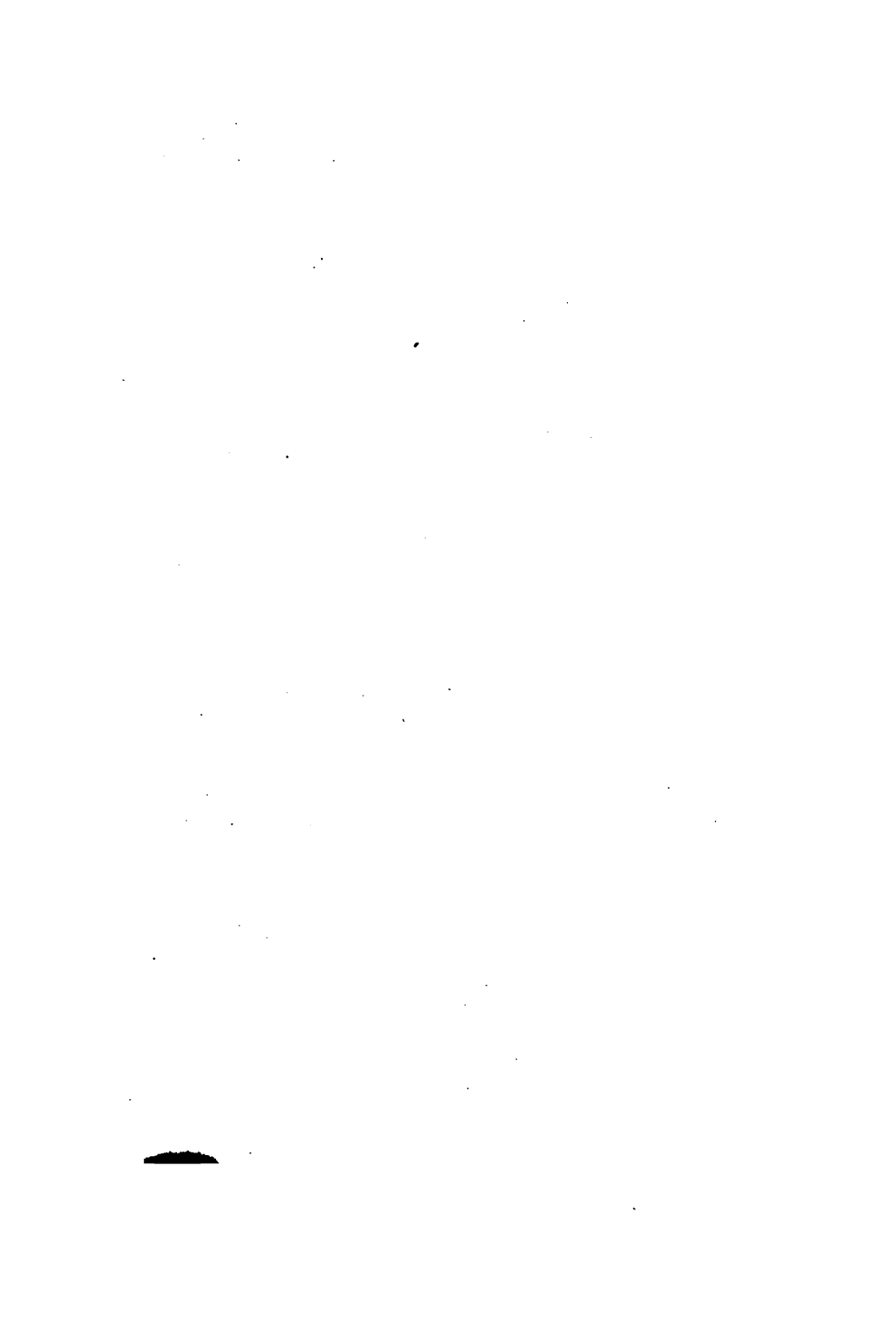
L' hom desterrat lony de sa dolça terra
 sper ab lo temps tornar al ser qu' estava,
 y hu saltejat de una molt crua guerra
 per temps ha pau ó treva qu' esperava.
 Qui está en presó y la cadena 'l ferra
 libert se veu per temps com desijava,

yo perseguit de tanta desventura
no se qu' esper, sino la sepultura.

Lo cervo qu' es nafrat cerca aygua clara
per refrescar tenint mortal ferida;
si troba font ó riu, prest se declara
de ben curar y renovar sa vida;
tal so nafrat, mas sent qu' es molt avara
qui 'm pot donar la sanitat complida,
que te per be de pura set matarme
primer que may no vulla remediarme.

Tot reverdeix, la fértil primavera
quant es passat l' hivern que 'l mon despulla
floreix los prats y 'ls aucellets prospera,
al arbre nuu fa recobrar la fulla;
dins l' aygua 'l peix y al bosch tot altra fera
troban descans y amant qui be 'ls reculla;
y en mi lo temps james no fa mudansa
ans sent del tot secarse la esperança.

Las obras d' est poeta s' han imprés diferentes vegadas per
separat y junt ab las del rector Vicens Garcia. Qui vulla lle-
girne mes poesías no li será difícil trobar satisfet son desig.

SEGLE XVII.

**Blanch, Joseph.—Casas, Magi.—Feuria, Pere Pau.—Ferrer, Geroni.—
Fontanella, Francisco.—García, Vicens.—Romaguera, Joseph.**

MAGÍ CASAS.

(Tros de son llibre *Desenganys del Apocalipsis*.)

De les penes del infern.

**Pensarás en los inferns
anys infinits, anys eterns.**

**Penarás tants anys y mes
que llavors no s' han cullidas,
que fullas no s' han podridas,
que pedras no haurán caygudas,
que gotas no haurán plogudas,
que gotas no hi ha en les aygues
qu' átomos no hi ha en los ayres.**

**Y tants anys no serán res
als anys que venen després.**

.

PERE PAU FEURIA.

(Tros de la vida de Sant Bernat Calvó.)

**Mes tot se muda, no dura
lo descans, porque ser sol
vigilia la gran bonança
de una tempestat major.**

Ja los dos blaus se trasmudan
lo del ayre en negre fosch,
y lo del mar en un blanch
que amenaça negre sort.

Ja tots los vents se reforsan
lo cel turbulent se clou
de núvols negres y pardos
ab un remolí de trons.

Onas y núvols se mesclan
fent confusos burinots,
las onas cassan estelas,
y los núvols pescan llots.

Ja del pobre vaixell cruixen
buch, arbres, entenas, posts;
las velas, cordas, maromas
lo fort vent romp furiós.

Ja volan per lo ayre velas
quals rochos y á cabuçons,
quals delfins van las entenas
tras d' ellas va lo timó.

Resta lo buch, mes no resta
que baix en los fondos forts
del mar los despenyan onas,
y alt al cel tiran del bot.

.

GERONI FERRER DE GUISONA.

O gent del mon | obriu los ulls per veure
entre esculls | una gran maravella
que ha obrat Dèu | per una sa donzella
pera 'l soport | dels que la volen creure.
Teresa fou | tant sancta y tan prudent
que meresqué | per sa tanta bondat
que lo tercer | de l' alta Trinitat
l' hi abrassás | son cor ab foch lluent.

FRANCISCO FONTANELLA.

Las últimas serán llágrimas mias
etern exemple á trágicas empresas
que merexent lo premi de firmesas,
lo cástich han tingut com á porffias.
Estas foren las vanas fántasias
que lo amor estimava per finesas,
y en mon silenci restarán suspesas
per homicides tristes de mos dias.
Trompa será fatal ma desventura,
desengany de ma altiva confiança,
quant mes precipitada mes segura
que publique al amor, á là confiança,
ningú espere firmesa en la hermosura
si un Angel es objecte á la mudança.

A la mort de Nise.

O! duras fletxas de mon fat rompudas,

rompudas per ferir mes dolorosas,
 que levantime las plomas amorosas
 deixan al cor las puntas mes agudas.
 Flamas mes eclipsadas que vençudas,
 auroras algun dia lluminosas,
 ombras ja de ma vista tenebrosas
 tenebrosas, mortals, pero volgudas.
 Principi trist de penas inhumanas,
 terme feliz del ánima afligida
 que per alivio son dolor adora;
 fletxas seréu y flames soberanas
 si lleváu á mon cor la trista vida
 per donar á mos ull eterna aurora.

També tè á mes de moltas otras poesias una tragedia
 du per títol *Amor, firmeza y porfia* de la que n' ha publicat
 poch temps una bona edició lo senyor Magí Pers y Ramona

VICENS GARCÍA.

O! be n' haja qui 't parí,
 Soledat ditxosa en toi!
 Defensa no coneguda
 segur y regalat port,
 fortaleza inespugnable
 contra las persecucions,
 blanch ahont tiran los savis
 y á fé que t' acertan poch.
 Confesso que t' acertí
 qu' es venturosa ma sort
 y que descanso ab bonansa
 de las borrascas del mon.

Quant la blanca aurora ilustra
 lo cel ab son blanch y roig,
 y las tenebras desterra
 lo pur y matiner sol,
 entran los raigs per las portas
 y ab lo resplendent calor
 me fan llum, pera que 'm vesta,
 deixant los calents llansols.

La desvetllada oraneta
 ab repetidas cançons
 me canta sense cansarse,
 de Tereo 'l cas atros.

La pintada carderola,
 puix te llengua, conta tot
 lo que 's dibuxa sens ella
 en lo brodat mocador.

La calandria xarradora
 regositja al dia nou;
 la cogullada ab montera
 lo festeja ab cant y vols.

La perdiuheta escotxeja,
 y 'l francolí saborós
 me diu que culli peretas
 tancant ulls y obrint lo coll

La poch logrera guatlleta
 vuyt per vuyt baratar vol;
 y la tortoleta viuda
 plora sos passats amors.

Canta lo passarell pardo,
 y lo groguet verderol,
 y lo cruxidell faréstech
 va disparant com un tro.

Ab esta música 'm vesto
y en continent veig las flors
platejadas de aljófar
que causa aurora ab son plor.
Considero la abelleta
que va xupant las mil flors,
pera donarme quant vulla
la mel, cera y panal dols.
Prenc h'emple en la formiga
y alabant sa prevenció,
miro per mas grangerías
qu' es de savis consell bo.
Casso despres á vegadas
ab besch los simples moixons,
las perdius ab gos de mostra,
y ab perdiu lo perdigot.
Ab llassos y ab escopeta
los grassets y bobets torts
que cantant entre las vinyas
me estan avisant hont son.
Per las matas y garrigas
lo conillet saltador,
la llebre en son llit de grama
tan tímida, com velós.
Quan estas cosas me cansan
en lo mig de la calor,
m' assento davall d' un arbre
que 'm serveix de girassol.
Vaigmen á la tarda, á voltas,
al fértil riu caudalós
a pescar ab canya y plomas,
filat, cordas y bertrol.

Pesco barbs, que semblan plata,
 lo un xich, l' altre mes gros,
 la truyta llisa y pintada,
 la madrilla plena d' ous,
 y ab sos forats la llamprea
 sens espina y sense os,
 las anguilas que s' esmunyen
 com solen las ocasions.
 Tórnomen al vespre á casa
 hont sopo sens avalot,
 en lo estiu al ras y fresca,
 en lo hivern propet del foch.
 Váigmen al llit, quan m' agrada
 y al cant dels grills saltadors
 dona al contrapunt bonico
 lo enamorat rossinyol.
 Ab la llanesa senzilla
 passo la nit sens rumor,
 y lo sossegat silenci
 me guarda la dolsa son.
 O, que vida regalada!
 O, que so estat venturós!
 Prègo á Deu que ma desditxa
 no 'm trague may d' aquest lloch.
 No 'm persuadescan, los nats,
 ab sofisticas rahons,
 que represente altra volta
 en la comedia del mon.
 Ja acabí mon personatge,
 y puix despullat me trob,
 isca á fer lo ximple un altre
 que á fe que jo l' he fet prou.

La mes alta sabiesa
aprench en ton faristol,
soledat, puix ya tu llibre
me ofereix cel, terra y sol.

Las obras d' est poeta conegut mes vulgarment ab lo nom de Rector de Vallfogona, no van gens escassas per cert: aixis es que com no reuneixen un mérit veritable, y 's poden trobar sens treball, no 'n posem mes mostra que la present.

Darrerencament ha fet d' aquest poeta un llarch y profitós juhi criticb lo Mestre en Gay saber En Joaquim Rubió y Ors, treball que fou premiat en los Jochs florals de 1863 ab una rica medalla d' or que la societat *Ateneo Catalá* dona cada any pera lo millor treball en prosa.

JOSEPH ROMAGUERA.

(Al arch-iris.)

Iris de la esfera,
florit orisont,
émulo de Cloris
metéoro ayrós.

Del compás de Febo,
paralelo en flor
es de la bonansa
triumfo y blasó.

Al aygua en diluvi
templa sos colors
de l' ira celeste
fiador hermós.

Los nubols esmalta
pinta sas regions,
rua de matissos,
guirnalda de flors.

Si de arch blasona
es traste de amor;
mes, ventlo sens fletxa
ningú 'l temp arpó.

Sols viu á la llum
y á son ardor mor,
fénix que renaix
ab los raigs del sol.

SEGLE XVIII.

Balart, *Francisco*.—Eura, *Agusti*.—Ferrerias, *Ignaci*.—Puig y Blanch, *Ignaci*.—Ribera, *Bernat*.—Serra y Postius, *Pere*.

FRANCISCO BALART.

Jesu-Christ la Passió vostra
tots la devem contemplar;
al manco la de Sant Pere
quant sentí lo Gall cantar.

Christians lo que 'us diré:
creuréu de la Passió
dels Apóstols y deixebles,
de Jesu-Christ Nostre Senyor:
y de tota la conversa
que entre ells va passar;
al manco la de Sant Pere
quan sentí lo Gall cantar.

Un Dijous Sant de cap vespre
com estava ordenat,
digué Jesus als Deixebles
que vajan á la Ciutat:
allí trobaréu un home
ab un canter d' ayga en má,
seguíulo fins á la porta
de ahont veuréu que entrará.

Los Deixebles humilment
fan lo que el Mestre 'ls ha dit,
vanse á Jerusalem
perque Dèu n'era servit.
Allí entrant á la Vila,
davant d'ells se demostrá

un home ab gran alegria,
ab un canter d' ayga en má.

Diréu al amo de casa,
que jo vos hi he enviat,
que vull celebrar la Pasqua,
puig lo temps es arribat.
Demanaréu una Taula,
comensáula de parar,
esta nit los meus Deixebles
ab vosaltres vull sopar.

Quan Jesus fou en la Taula
en casa Simeon Leprós,
humilment li presentaren
aquell menjar tant preciós.
Digué Jesus estas paraulas,
comensantse á contristar:
ab gran desitg esperava
de menjar aqueix sopar.

Quan Jesus fou en la Taula,
segons escriu Sant Matheu,
esta nit los meus Deixebles
hu de vosaltres me trahiréu.
Ja fugirán las Ovellas
quan lo Pastor pres será,
los Soldats tots á la una
deixarán llur Capitá.

Lo qui á mí me trahirá
posará la má al meu plat,
y ell se'n portará 'l bocí
que per mí está reservat.
Y vindrá lo Fill del home,
puix així promés está,

crucificat serà lo Home,
Dèu clarificat està.

Miráu quanta amistat porta
Jesu-Christ á n' al traydor,
posant junts la má al plat,
qu'es voluntat del Senyor.
Per veure si 's penediria
no 'l volgué escandalisar,
perque portava la bossa
del vendre y del comprar.

Diu Sant Pere gloriós:
Senyor, may vos deixaré,
avans moriré per Vos,
Senyor, que no fugiré.
Y si algú se escandalitsa
escandalitsat serà,
que jo 'l ne perseguiré
ab lo coltell en la má.

Mira lo que jo 't dich, Pere,
mira en esta santa nit,
antes que lo Gall no cante
jurarás que no m' has vist:
y totas las teuas obras
ab mí vindrás á ignorar,
fins dir no coneixes l' Home
que es lligat en lo Pilar.

Encara dich mes avant,
mira, Pere, que farás,
antes que lo Gall ne cante
tres voltas me negarás.
Llavors lo beneyt Sant Pere
comensá de contristar,

volgué entendre lo Misteri
que en la Taula se va obrar.

Acabadas estas paraulas
acabaren de sopar;
Jesus pren la tovallola,
la bacina en l' altre má.
Per mostrarnos la Doctrina
los peus los volgué rentar,
á fins y los peus de Judas
Jesu-Christ se va inclinar.

Diu Sant Pere gloriós:
Senyor, vos no 'm rentaréu;
tú no rebrás lo meu Cos
si jo no 't rento los peus.
No, Senyor, los peus á solas,
que las mans me vull rentar;
lo que ja está net, Pere,
no fretura de rentar.

Deixebles, tots sou mòlt nets
de culpas y de pecats,
si no es aquell mal enterch
Deixeble tant desditzat.
Mira lo que jo 't dich, Pere,
tot passa en veritat,
valdria mes que en la terra
un home tal no fos nat.

Jesus may fa ninguna obra
sino ab gran cumpliment,
va posar la tovallola.
y ordená 'l Sant SAGRAMENT:
Qui menjará de la Carn mia,
y de la mia sanch beuré,

si es mort cobrarà vida,
 si es viu bè morirà.

Judas també combregá,
 possebit ja del Dimoni,
 Jesu-Christ li va parlar:
 vesten acabar ta obra.
 Ningú d'ells may entengueren
 lo que Jesus va parlar,
 pensant podé li dolia
 quan Judas se va penjar.

Quan Judas se 'n fou anat
 Jesu-Christ feu un Sermó,
 haja pau entre vosaltres
 y no hi haja mes rencor:
 lo que lo mes petit vulla
 lo mes gran també ho voldrá,
 que jo pregaré al meu Pare
 vos tinga tots de sa má.

Un poch estaré ab vosaltres,
 mes tantost me 'n aniré,
 tenu ferme esperansa
 que al ters dia tornaré:
 de Adam la gran cayguda
 Jo la tinch de reparar,
 y las Ovellas cautivas
 aniré Jo á rescatar.

Allí ahont Jo aniré
 valtres no podéu venir,
 que per conservar la Fé
 haveu de restar assí.
 Quan se vindrá la jornada
 Jo vos vindré á cercar,

y vos donaré una vida,
la qual sempre durará.

Quan aniréu per lo Mon
predicant la Santa Fé,
Deixebles, ab lo meu nom
destruiréu á Llucifer:

y en mostrarli la Creu mia
ahont me posarán demá,
ahont se vulla que sia,
ab lo meu nom fugirá.

Contempláulo dins del hort
com estava agenollat,
aguardant la trista mort
ab tanta humilitat.

Los Sants Pares y Profetas
may cessavan de clamar:
Jesus, puig lo temps se acosta,
veníunos á llibertar.

La segona oració
que va fer lo Fill de Dèu,
lo Calzer de passió
li aportá San Miquel.
Acceptáulo, Jesus Dèu,
que aquesta ha de passar
la Vostra Santa Persona,
si lo món voléu salvar.

Quan Jesus hagué acceptat
lo Calzer de passió,
se girá á sos Deixebles,
que dormian de tristor:
esta nit los meus Deixebles,
tots me voliau ajudar,

ara solament una hora
ab mí no podéu vetllar.

Despertáu los meus Deixebles
y direm Oracions,
que Dèu nos do paciència
en nostras tribulacions.
Lo enemich del Fill del Home
esta nit no dormirá,
per guiar que 'l Fill del Home
lo pugan crucificar.

Lo enemich may ha sabut,
ni entés perfectament,
que Jo sia la virtut
del Pare Omnipotent;
ni entendre lo Misteri
de la Santa Trinitat
á fins que lo meu Deixeble
falsament me haurá besat.

Ja se acostan las tenebras,
pero anemsen aviat,
que ja sento las cadenas
ab que tinch de ser lligat:
qui tindrà coltell ó gladi
bè lo podrá guardar,
perque tots son gent de armas
los que 'm venen á cercar.

Llavors Judas arribá
ab los Jueus ab grans crits,
Jesu-Christ los va parlar:
¿qué cercáu los meus amichs?
Ells llavors cauben en terra
en sentir Jesus parlar,

fins que plagué á Jesus
 ningú d'ells se va aixecar.

Diumenge era ab vosaltres
 que 'm feyau mòlt gran honor,
 ara veniu tots ab armas,
 com si fos un malfactor.

Ell los diu veniume á pendre
 que 'us ne dono llibertat,
 cumplit se han las Profecías
 del que está profetisat.

Llavor Judas lo besá
 á la galta preciosa;
 prestament se va acostar
 aquella gent rabiosa:
 Llavors lo beneyt Sant Pere
 volguels fer tornar atrás,
 y va tallar la orella
 á Malcos, criat de Caifás.

Torna lo teu coltell, Pere,
 á son lloch acostumat;
 qui de coltell feriria,
 de coltell será nefrat.
 En tocant Jesus la orella
 prestament la va curar,
 quan veren semblant Misteri
 mes se varen indignar.

En casa de Anás portaren
 á Jesus pres y lligat,
 porque la anyada passada
 tenia 'l Pontificat.
 Dintre de una gran sala
 aquella nit va passar

Christo ab las mans lligadas
arrimat en un Pilar.

Diu Sant Pere á Sant Joan
seguim tots á Jesu-Christ,
ara no 'ns coneixerán,
perque es obscura la nit.
A dins de aquella sala
los dos se varen entrar,
perque Sant Joan de casa
era mòlt familiar.

Quan Sant Pere va sentir
maltractavan al Senyor,
la sirventa li va dir:
¿tú ets de aquell Malfactor?
No 'l conech, digué Sant Pere,
innocent me fas tornar:
dicte que n' ets Galileo,
jo 't conech ab lo parlar.

La sirventa may callava
perque es cap de pecat:
dicte que tú ets Deixeble
de aquell endemoniat!
No 'l conech, digué Sant Pere,
innocent me fas tornar ;
dicte que ets Galileo,
se 't coneix ab lo parlar.

Respon un criat de casa
servidor del Sacerdot:
aquest perseguia á Malcos
quant eram dintre del Hort.
No l' conech, digué Sant Pere,
ab jurament ho afirmá ;

tant prest com la Fe li falta
lo Gall se posa á cantar.

Jesús mira á Sant Pere
quan lo Gall hagué cantat,
prestament hisqué de casa
á plorar lo seu pecat.

Diu la Santa Escripura,
que es cosa de contemplar,
que 'ls ulls de la sua cara
pareixian una mar.

Humilment ne respongué
Jesu-Christ al Pontífice :
digas, ¿per qué me interrogas
de mos costums y Doctrina?
A los de la Sinagoga
davant tots he predicat,
interroga tot lo Poble
que dirá la veritat.

Llavors Malcos lo ingrat,
oblidat del benefici,
un bofet li va pegar :
¿axí parlas al Pontífice?
Portantne la ma armada
fortament li va pegar :
en aquella cara sagrada,
quels ángels miran de grat.

Respongué molt humilment
Jesu-Christ á ne 'l criat :
si mal parlo al Pontífice,
digas ¿ab qué he errat?
Y si bè, ¿per qué me pegas
sens trobar en mí error?

plorém com plorá San Pere
quan veu lo Gall ha cantat.

Puig que Rey es aquest Home,
així ho diuhen los Rabins,
fassamli una Corona
de puntas de jonchs marins.
Y dos de la Sinagoga
se 'n anaren al mercat
á comprar una Corona
per posarli en son cap.

Quan tingueren la Corona
al sant cap li han ficada,
per afligir sa Persona
ab bastons li han apretada.
La cara li han tapada,
saludantlo ab deshonor,
de setanta y dos espinas
coronaren al Senyor.

Mòlt volia Pons Pilat
que Jesus ne prengué mort;
així 'l trau á la finestra
per rebre algun conort.
Dient : veus aquí lo Home
que m' haveu encomanat,
y miráu entre vosaltres
si será prou castigat.

Quan Pilat sentí la gent
que cridavan *tol-le, tol-le* :
per cert que sou mólt dolents
de fer morir aquest Home.
Puig que vostra lley ordena
que un home se llibertás,

llibertém pues á Jesus,
y sentenciám á Barrabás.

Deixa estar á Barrabás,
tot lo poble responguè,
crucificáu á Jesus,
que aixís al poble convé.

Y muyra donchs aquest Home
per guardar algun excés ;
diu Pilat no li veig causa,
ni abasta tot son procès.

Dos testimonis cercaren
falsos per testificar,
perque Pilat á las horas
lo hagués de condemnar.
Pero entengué la mentida,
aygua vol pera las mans,
dient, jo no tinch la culpa,
cayga sobre vostres sanchs.

Ab gran furia cridaren
tots los Jueus ab un crit :
vinga ja sobre nosaltres
la sanch de aquest inich. ·
Y no sols sobre nosaltres,
nostres fills volém posar,
condempna prest aquest Home,
que 'l volém crucificar.

Lo endemá era festa;
mòlt tardava als Jueus
que la sentencia fos dada
per carregarli la Creu.
Essent ella tant pesada,
temeren no 'ls desfallís,

Contemplém com maltractavan
á Jesus nostre Senyor.

Lo divendres quant fou dia
portárenlo á Pons Pilat,
perque era President
del Emperador enviat.

Llavors en aquella hora
que 'l hagué interrogat
lo enviá al Rey Herodes,
que 's trobava en la Ciutat.

Quan Herodes lo vegé,
digué als cavallers seus :
per cert ne trobo gran pler
de veure al Rey de Jueus.
Miréu de qué me ha servit
lo senyor de Pons Pilat ;
eram mòlt grans enemichs,
y ara cobram amistat.

Herodes lo interrogá,
mes Jesus no respogué,
y veyent no li parlava
mòlt admirat ne estigué.
Dient que pot ser la causa
que Jesus no li ha parlat
era perque el Rey Herodes
estava excomunicat.

Herodes per menysprearlo
ja de blanch lo feu vestir,
á casa Pilat tornáulo,
puig á mí res no m' vol dir.
Jo no sé la causa sua,
ell ab mí no ha parlat,

digáuli las mans li beso
per la nova amistat.

Los Jueus altre vegada
prengueren al Fill de Dèu,
davant Pilat tots cridavan
muyra, muyra, vaje en Creu.
Crucificáulo vosaltres,
los respongué Pons Pilat,
perque may entre Escripturas
jo tal Lley no he trobat.

Pons Pilat li preguntava :
digas ¿ets rey dels Jueus?
Jesu-Christ li va parlar :
puig que 'u dius, ¿per qué no 'u crèus?
Assó no es lo meu regne,
ni may lo he aministrat ;
dicte que ets Rey de Judea,
diu Pilat ab veritat.

Diu Pilat no trobo causa,
que sia causa de mort,
si ell vos ha fet agravi,
jo 'l faré assotar mòlt fort.
Pensant que així estaria
tot lo Poble acontentat ;
pero ab grans crits cridavan
que sia crucificat.

Ab gran furia assotaren
los Jueus al Fill de Dèu,
cinch mil assots li donaren
ab diferents instruments.
Tot lo cos li maltractaren
per pagar nostre pecat,

que no li caygués en terra,
per lo camí no morís.

Quan los Jueus varen veure
que rossegava la Creu,
férenli posar darrera
á ne 'l Simon Cirineu:
no per pietat alguna,
que bè 'l ne varen pagar,
sino perque temian
que no hi pogués arribar.

En lo carrer de Amargura
vostre Mare os encontrá,
plena de molt gran tristura
prestament vos abressá.
Ningú d'ells la va tocar
que 's voluntat del Senyor;
caminant al mont Calvari
sentíreu molt grant dolor.

Quan allí fou arribat,
aquella gent inhumana,
mòlt prest vos han despullat
de vostra roba sagrada.
La sanch de nou vos brollava,
que eixia per tot lo Cos,
y los sayons prest jugaren
sobre del vestit la sort.

Després de haverhos clavat
en la preciosa Creu,
los Jueus tots á la una
vos feyan burla y menyspreu.
Pero Vos al vostre Pare
los havéu encomenat,

que 'ls tinga misericordia,
y los perdone llur pecat.

Sobre la Creu vos posaren,
així hu diguè Pons Pilat,
la causa de vostre agravi,
ab aquell Títol honrat.

De tres llenguas lo ha dictat,
que així tots ho entendrém,
dient lo que el Títol deya:
Jesus Nazareth, Rey de Jueus.

No poguè estar ocultat
en vos lo diví amor,
perdonant en aquell lladre
que 'us confessá per Senyor.
Perdonant lo que devia
y tot altre pecat:
perque en vostra má dreita,
en Creu estava posat.

A vostre mare digueren:
Dona, aquí está vostre fill,
á sant Joant la donaren
com á clar y net Espill.
Sant Joan la pren per Mare,
puig que Jesus ho ha manat,
que may tals cambis se veren
ab temps tan abreviat.

Quan Jesus se véu clavat
y obert tot lo sèu cos,
cridant está á son Pare
li done algun socós.
Ja que ell mort per amor
de beure ha demanat,

portárenli fel y vinagre;
no 'l vol quant lo ha gustat.

Consumatum est exclama
Jesu-Crist nostre Senyor,
quan la mort se acostia
tractanlo ab gran rigor.
Cumplit ha las Profecías
que de ell estava parlat,
sens faltar una paraula
del que Dèu ha ordenat.

Bé savem perfectament,
que als inferns devallá,
y deslliurá als Sants Pares,
y de allí se 'ls ne portá
donantlos la sua vista
de gloria ab compliment,
aná á veurer á sa mare
ab tant rich acompanyament.

Perdona nostre pecat,
Jesu-Crist nostre Senyor,
si en res habem errat
en la mort y Passió.
Y la humil Verge María
que nos vulla ajudar
y en Sant Jaume de Galicia
per tots ne vulla pregar.

TORNADA.

Jesu-Crist la Passió vostra
tots la devém contemplar,
al manco la de Sant Pere
quant sentí lo Gall cantar.

AGUSTÍ EURA.

Lo morir es tan injust
 y tan superfluo l' espant,
 que segons l' Esperit Sant
 morir es cosa de gust.
 Quant mor y acaba lo just,
 dolcíssimament s' adorm ;
 lo lance fatal y enorm
 de Lázaro 'n darà fé ;
 puix Cristo en sa mort diguè
 nostre amich Lázaro dorm.

.

Si fos ta desgracia igual
 á la de un brut y una flor
 que quan moren tambe mor
 l' ànima material,
 podria saberte mal
 la mort fatal alashoras:
 pero tu, oh home, no ignoras
 que l' ànima no fineix ;
 antes quan del cor parteix
 logra notables milloras.

Alsa la imaginació
 y mira que no es aquí
 sino en lo Empíreo, lo fi
 de la hermosa creació.

La nostra conversació
 al cel està dirigida.
 Esta ditxosa partida
 no 't deu costar ni un sospir;
 puix millor que no morir
 ve á ser, conmutar de vida.

¿Quí pot estar trist lo dia
 que ix llibre de una presó?
 Quí, al pendrer possessió
 de la herencia que apetà?
 Quí ha tingut melancolía
 lo dia de sa victoria?
 Quí, al fecundar la memoria
 de la Benaventuransa?
 Y quí, lo dia que alcanza
 una corona de gloria?

.

IGNACI FERRERAS.

(Soliloqui de Caifás á la mort de Jesuchrist.)

¿Qué pretens agitada fantasía
 que vaga, perturbada y pesarosa
 formidables ideas me presentas,
 y l' ánimo y sentits tot m' alborotas?
 La nit que ab sa quietut al descans brinda
 funestas inquietuts me causa y dona,
 perturmantme 'l descans ab mil fantasmas

y horribles visions de negras sombras.
 Lo llit, que per alivio de fatigas
 ab lo tou matalás de finas plomas
 la dolça son deuria conciliar-me
 es pera mí catasta fatigosa.

.

Acusa la inocencia ma malicia,
 sa mansuetut á mon furor s' oposa,
 sa doctrina confon mas ignorancias
 y sa sencillés m' autoritat mofa.
 Los escarnis á ells fets en mí recahen,
 lo cervell me traspasa sa corona,
 la creu pesada atrunca mes espatlles,
 los assots rigurosos me denshonran,
 los claus de peus y mans contra mí 's giran,
 clavant-me 'l cor en creu la mes penosa;
 y 'l bot del ferro de la dura llansa
 iras, horrors y confusions aborta.
 La sanch per tantas llagas derramada
 del llibre de la vida apar que 'm borra
 y al estrepit fatal d' terramoto
 la terra bocarons profundos obra.
 No trobo puesto en que los peus afirmen
 engullint-me sas grutas horroroses,

.

IGNACI PUIG Y BLANCH.

(Tros del *Temple de la Gloria*.)

Rodejat de la sombra formidable

que difundeix la mort assoladora,
 desterrat á una terra inhabitable
 que als tristos moradors cruel decora;
 ¿com cantaré la llum inagotable
 del sol etern que brilla sens aurora
 que no ha vist del ocás la tomba obscura
 y derrama á torrents la ditxa pura?

Sentat ab los germans del cautiveri
 en la endolada y fúnebre ribera
 dels negres rius del Babiloni Imperi
 sufrint del enemichs la sanya fera
 y 'ls dardos de la burla y vituperi
 en una terra estranya y forastera,
 ¿Com cantaré tan trájicas escenes
 entre grillons, manilles y cadenes?

O Vos! que resplandiu en las alturas
 de la Santa Sió, Dèu de grandesa,
 abisme inagotable de dolguras
 donau vigor y aliento á ma flaqueza:
 en una mar sumergit de amarguras
 parlar de vostra gloria es árdua empresa;
 mes jo entraré en la senda peregrina
 si vostra llum preciosa m' encamina.

Renovava una tarde la memoria
 dels héroes esforsats que reportaren
 de si materxos la immortal victoria,
 y ab ilustres bassanyas decoraren
 los fastos indelebles de la historia,
 y de llaurers eterns se coronaren;

quant me rendeix un sol molt apacible
y pujo á la morada inaccessible.

Per las regions etéreas navegava
sens rumbo, sense carta y sense guia:
un aura dolça y fresca respirava
y mon cor dilatava la alegría:
una calma benéfica reynava
y la pálida lluna resplandia:
y centellant las vívidas estrellas
mars inmensos formavan de llums bellas.

Superava á las onas lluminosas
sens fatiga en ma rápida carrera
y ab forgas inauditas y assombrosas
corria los espays de l' alta esfera;
vencent en las regions esplendorosas
lo curs velós del águila llaugera
la nau que surca 'l mar arrebatada
y del aire la saeta disparada.

Des d' aquellas diáfanas alturas
un átomo la terra parexia,
buscava las palmeras y planuras,
los valls, lo mar inmens, la selva umbría,
tantas y tan preciosas hermosuras,
y res la vista atenta descobria;
mes fixantla del cel en la bellesa
del Etern m' anunciaban la grandesa.

SERRA Y POSTIUS.

Si vas á Montserrat ves per Sant. . .	<i>Lluch</i>
que no 't picará l' sol per mes que t' .	<i>toch,</i>
no vajes ab calés, gasta mes.	<i>poch,</i>
ves com Madó Guillaume sobre un. . .	<i>ruch;</i>
Veurás allí unas perlas com un.	<i>truch,</i>
las esmeraldas com un plat de.	<i>foch,</i>
los diamants mes grossos que un gran.	<i>roch,</i>
entre las llantias mira la del.	<i>duch;</i>
Si pujas á la hermita del bon.	<i>grech,</i>
com molt no fassa lo xerrich.	<i>xerrach,</i>
veurás pinsá que pren pinyó ab lo. . .	<i>bech,</i>
de la má del que va vestit de un. . . .	<i>sach;</i>
altras cosas veurás que jo no.	<i>aplech;</i>
perque no caben en aquest.	<i>buyrach.</i>

TAULA.

	<u>PLANAS</u>
Prólech.	7
SEGLE XII.. . . .	47
Anfos II.	49
Guillen de Bergadan.	21
Guerau de Cabrera.	23
Huch de Mataplana.	30
Ramon Vidal de Bezaudun.. . . .	32
SEGLE XIII.	43
Arnau lo Catalá.	45
Guillem de Cervera.	47
Bernat d' Esclot.	50
Amanéu des Escas.. . . .	51
Ramon Lull.	53
Guillem de Mur.	56
Oliver lo Templari.. . . .	57
Pere II.—Guerau Borneil.	59
Pere III.	61
Pere Salvatge.	62
Serverí de Girona.	62
SEGLE XIV.	69
Pau de Bellviure.	71
Fraderich de Sicilia.	71
Llorens Mallol.. . . .	72
Arnau March.	77
Jaume March.	79
Pere March.	81
Bernat Miquel.	84
Muntaner.	85

Daude de Prades.	91
Pere lo Ceremoniós.	92
Pons Huch III.	93
Pere de Queralt.	94
Anselm Turmeda.	95
SEGLE XV.. . . .	97
Pere d' Abella.	99
Mossen Avinyó.	99
Na Tecla de Borja.	101
Mossen Crespí de Valldaura.	101
Roderich Diez.	102
Arnau d' Eril.	103
Estanya.	105
Francesch Ferrer.	105
Fenollar.—Scrivá.. . . .	109
Fenollar, Vidal, Verdansa, Vilaspinosa y Miquel Stela.. . . .	130
Andreu Febrer.	163
Joan Fogaso	169
Ferrando.	170
Figueres.	170
Pere Galvany.	171
Jaume Gazull.	172
Gu llem Gibert.	175
Martí Gralla.. . . .	177
Martí García.	178
Franci Guerau.. . . .	179
Jordi de Sant Jordi.	180
Romeu Lull.	183
Ausias March.	195
Pere Masdove les.	216
Berenguer Masdovelles.	217
Joan Masdovelles.	220
Huch de Moncada.	221
Joan Moreno.	222
Mossen Navarro.	224
Francisco Oliver.	225
Perot Joan.. . . .	227
Pestrana.	231
Mossen Pere Puig.	232
Jaume Roig.	232
Lluís Requesens.	238
Vescompte de Rocabertí.	240

Mossen Joan Roig de Corella.	244
Joan Rocafort.	248
Ramis.	249
Lleonart de Sors.	251
Jaume Safont.	253
Comenador Stela.	253
Mossen Sunyer.	263
Mossen Bernat Serra.	264
Serradel de Vich.	265
Ramon Gayall.	267
Miquel Stela.	268
Pere Torroella.	273
Trafort.	275
Lluís de Vilarasa.	276
Anton Valmanya.	278
Mossen Verdú.	288
Francesch de la Via.	289
SEGLE XVI.	294
Onofre Almudevar.	293
Joan Boschá	293
Fructuós Bisbe y Vila.	295
Francisco Calsa.	298
Joan Fernandez d' Heredia.	304
Gabriel Leonart.	302
Guerau de Montmajor.	303
Pere Giberga.	308
Ramon Havém.	308
Ausias March.	340
Andreu Martí Pineda.	344
Joan Pujol.	342
Jeroni Pujades.	345
Miquel Pujades.	347
Antoni Rius.	320
Jaume Siurana.	} 324
Lluís Joan Valentí.	
Andreu Martí Pineda.	
Geroni Santpere.	323
Pere Seraff.	325
SEGLE XVII.	329
Magí Casas.	334
Pere Pau Feuria.	334
Geroni Ferrer de Guisona.	333

Francisco Fontanella.	333
Vicens García.	334
Joseph Romaguera..	338
SEGLE XVIII.	344
Francisco Balart.	343
Agustí Eura.	360
Ignaci Ferreras.	364
Ignaci Puig y Blanch.	369
Serra y Postius.	365

TAULA ALFABÈTICA.

A.

	<u>PLANAS.</u>
Anfos II.	49
Arnau lo Catalá.	45
Abella, <i>Pere de</i>	99
Avinyó.	99
Almudevar, <i>Onofre</i>	293

B.

Bergadan, <i>Guillem de</i>	24
Bellviure, <i>Pau de</i>	74
Borja, <i>Na Tecla de</i>	104
Boschá, <i>Joan</i>	293
Bisbé y Vila, <i>Fructuós</i>	295
Balart, <i>Francisco</i>	343

C.

Cabrera, <i>Guerau de</i>	23
Cervera, <i>Guillem de</i>	47
Crespí de Valldaura.	404
Calsa, <i>Francisco</i>	298
Casas, <i>Magí</i>	334

D.

Diez, <i>Roderich</i>	402
Daude de Prades.	94

E.

Esclot, <i>Bernat d'</i>	50
Escàs, <i>Amaneu des.</i>	54
Eril, <i>Arnau d'</i>	403
Estanya.	405
Eura, <i>Agusti.</i>	360

F.

Federich de Sicilia.. . . .	74
Ferrer, <i>Francesch.</i>	405
Fenollar.	430
Febrer, <i>Andreu.</i>	463
Fogasot, <i>Joan.</i>	469
Ferrando.	470
Figueres.	470
Fernandez de Heredia, <i>Joan.</i>	304
Feuria, <i>Pere Pau.</i>	334
Ferrer, <i>Geroni.</i>	333
Fontanella, <i>Francisco.</i>	333
Ferreras, <i>Ignaci.</i>	364

G.

Galvany, <i>Pere.</i>	474
Gazull, <i>Jaume.</i>	472
Gibert, <i>Guillem.</i>	476
Gralla, <i>Martí.</i>	477
García, <i>Martí.</i>	478
Guerau, <i>Franci.</i>	479
Guerau de Montmajor, <i>Gaspar.</i>	303
Giberga, <i>Pere.</i>	308
García, <i>Vicens.</i>	334

H.

Havem, <i>Ramon.</i>	308
------------------------------	-----

J.

Jordi de Sant Jordi.	480
------------------------------	-----

L.

Lull, <i>Ramon.</i>	53
Lull, <i>Romeu.</i>	183
Leonart, <i>Gabriel.</i>	302

M.

Mataplana, <i>Huch de.</i>	30
Mur, <i>Guillem de.</i>	56
Mallol, <i>Llorens.</i>	72
March, <i>Arnau.</i>	77
March, <i>Jaume.</i>	79
March, <i>Pere.</i>	84
Miquel, <i>Bernat.</i>	84
Muntaner, <i>Ramon.</i>	85
March, <i>Ausias.</i>	195
Masdovelles, <i>Pere.</i>	216
Masdovelles, <i>Berenguer.</i>	217
Masdovelles, <i>Joan.</i>	220
Moncada, <i>Lluch.</i>	220
Moreno, <i>Joan.</i>	221
March, <i>Ausias.</i>	222

N.

Navarro.	224
----------	-----

O.

Oliver lo Templari..	57
Oliver, <i>Francisco.</i>	225

P.

Pere II.	59
Pere III.	64
Pere IV..	92
Pons, <i>Lluch III.</i>	93
Perot, <i>Joan.</i>	227
Pestrana.	234
Puig, <i>Pere.</i>	332
Pineda, <i>Andreu Martí.</i>	321, 311

Pujol, <i>Joan</i> .	342
Pujades, <i>Geroni</i> .	315
Pujades, <i>Miquel</i> .	317
Puig y Blanch, <i>Ignaci</i> .	362

Q.

Queralt, <i>Pere de</i> .	94
---------------------------	----

R.

Roig, <i>Jaume</i> .	232
Requessens, <i>Lluís</i> .	238
Rius, <i>Antoni</i> .	320
Rocaberti, <i>Vescompte de</i> .	240
Roiç de Corella, <i>Joan</i> .	244
Rocafort, <i>Joan</i> .	248
Ramis.	249
Romaguera, <i>Joseph</i> .	338

S.

Salvatge, <i>Pere</i> .	62
Serverí de Girona.	62
Sors, <i>Leonart</i> .	251
Safort, <i>Jaume</i> .	253
Stela, <i>Comenador</i> .	109, 153, 268
Sunyer.	263
Serra, <i>Bernat</i> .	264
Serradell de Vich.	265
Savall, <i>Ramon</i> .	167
Scrivá.	109
Siurana, <i>Jaume</i> .	325
Santpere, <i>Geroni</i> .	323
Serafi, <i>Pere</i> .	325
Serra y Postius, <i>Pere</i> .	365

T.

Turmeda, <i>Anselm</i> .	95
Torroella, <i>Pere</i> .	273
Trafort.	275

V.

Vidal, <i>Ramon</i>	32
Vidal.	130
Verdanxa.	130
Vilaespinosa.	130
Vilarasa, <i>Lluís de</i>	276
Valmanya, <i>Anton</i>	278
Verdú.	288
Via, <i>Francesch de la</i>	289

